List izdaja republiški odbor Sindikata delavcev družbenih dejavnosti SRS – Izhaja štirinajstdnevno med šolskim letom – Ureja uredniški odbor, odgovorna urednica Neža Maurer. Naslov uredništva: Ljubljana, Poljanska 6/I, telefon 315-585 Ljubljana, Naslov uprave: Nazorjeva 1/I, telefon 22-284 – Poštni predal 355-VII.
Letna naročnina: 20 din za posameznike, za šole in druge ustanove 40 din – Št. tek. računa: 501-8-26/1.
Tiska ČZP Ljudska pravica

LJUBLJANA, 19. MAJA 1972
LETO XXIII. – ŠT. 10

PROSVETNI DELAVEC

LIST DELAVCEV V VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNIH ZAVODIH

Za boljše samoupravne sporazume

Osrednji točki razprave na zadnji seji predsedstva republiškega odbora Sindikata delavcev družbenih dejavnosti (letošnjega 3. maja) sta bili: sklepanje o soglasju k predlogom za spremembe in dopolnitve samoupravnega sporazuma o merilih za delitev dohodka in osebnih dohodkov srednjih šol in obravnava stališča izvršnega odbora republiškega odbora za vzgojo in izobraževanje v zvezi s pismi prosvetnih delavcev o vrednotenju njihovega dela v samoupravnih sporazumih.

Že tedaj, ko je bil sprejet samoupravni sporazum za srednje šolstvo, je bilo dogovorjeno, naj letos skupna komisija za to področje pripravi predlog za uvedbo stimulacije osebnega dohodka pri proizvodni dejavnosti srednjih šol in za vrednotenje posebnih delovnih pogojev v teh šolah.

V sporazumu je bilo za leto 1971 srednjim šolam omogočeno, da izplačujejo 5 % višji osebni dohodek zato, ker ustvarjajo lastni dohodek s proizvodnim delom oziroma s storitveno dejavnostjo svojih delavcev. Ugotovili pa so, da tak način nagrajevanja ne ustreza, saj ne spodbuja šol k dodatnemu delu in k ustvarjanju lastnih dohodkov.

Predlagana sprememba: – Podpisnice sporazuma, ki ustvarjajo v skladu s svojo izobraževalno dejavnostjo dohodek tudi z lastnim proizvodnim delom in storitveno dejavnostjo ter s tem delno ali v celoti krijejo stroške svojega rednega poslovanja, lahko do 10 % povečajo kalkulativni osebni dohodek. Odstotek povečanja je odvisen od deleža, ki ga predstavlja lastni dohodek v celotnem dohodku šole. S tem se nagrajujeta večji obseg dela in večja odgovornost delavcev na šoli. Vendar pa se s tem osebni dohodki ne smejo dvigniti za več kot 10 %.

Predsedstvo republiškega odbora je v načelu soglašalo s predlagano spremembo. Šola, ki ustvarja dohodek z dodatno dejavnostjo, naj svoje delavce tudi dodatno nagrajuje. Vendar pa mora biti ta dohodek odvisen od opravljenega dela; deležni naj ga bodo tisti, ki ga v resnici ustvarjajo. To naj bi določile podpisnice sporazuma s svojimi internimi pravili o nagrajevanju.

Menili so, da je treba pri nagrajevanju upoštevati načelo, da je celotni dohodek, ki ga šola ustvari, dosežen z njenim delom – ne glede na to, ali da denar republiška izobraževalna skupnost ali kdo drug. Določena stimulacija naj bo le spodbuda za še boljše delovne dosežke; zato je treba določiti merila zanjo. Tako na primer dohodek od najemnih šolskih prostorov in bazenov, ki so ga nekatere šole zapisale med storitveno dejavnost, ne more biti namenjen za zvečanje osebnih dohodkov, temveč zgolj za materialne izdatke.

POSEBNI DELOVNI POGOJI – PREIZKUŠENI V PRAKSI

Skupna komisija za samoupravni sporazum srednjih šol je predlagala tudi dodatek za posebne delovne pogoje: za deljen delovni čas, pouk na dislociranih oddelkih in v dislociranih šolskih prostorih, za delo v zdravju škodljivih in življenjsko nevarnih razmerah, veliko materialno odgovornost učiteljev, terenski nadzor praktičnega pouka, periodični pouk, delo ob nedeljah in državnih praznikih v gostinstvu in kmetijstvu in za delavce v domovih. Za vse navedene posebne delovne pogoje naj bi dobil posameznik največ 33 točk.

„Tudi o predlaganih merilih za vrednotenje posebnih delovnih pogojev je po mnenju predsedstva še treba razpravljati" – je poudaril predsednik republiškega odbora Vinko Kastelic. Dejal je, da morajo biti ta merila usklajena s tovrstnimi določili v drugih samoupravnih sporazumih. Kot posebni delovni pogoj naj se prizna samo tisto, kar je v praksi že preizkušeno. Težava pa je v tem, da še ni izvedeno profiliranje delovnih mest v različnih dejavnostih in je zato primerjava med njimi dokaj zahtevna naloga. Kot posebne delovne pogoje naj bi priznavali predvsem zdravstveno škodljivo delo, delo ob nedeljah in praznikih, skratka, pogoje, ki so že upoštevani v večini drugih samoupravnih sporazumov.

ZA VSE ŠOLE ENAKO

Na seji predsedstva so obravnavali tudi stališča izvršnega odbora za vzgojo in izobraževanje v zvezi s pismi prosvetnih delavcev o vrednotenju njihovega dela v samoupravnih sporazumih in dodali ustrezne pripombe. (Celotno besedilo objavljamo v današnji številki Prosvetnega delavca.)

Podpredsednik republiškega odbora Slavko Grčar je poudaril, da je bilo s samoupravnem sporazumu za osnovne šole povedanih precej kritičnih pripomb, manj pa je bilo slišati o njegovih odlikah za urejanje odnosov pri delitvi osebnih dohodkov in pri celotnem financiranju te dejavnosti. Njegova določila pa so vendarle merila za financerje. Ta merila veljajo za vse osnovne šole naše republike in jih postavljajo v enak položaj.

Samoupravni sporazumi pa so zmanjšali tudi zaostanek šolstva za gospodarstvom in drugimi družbenimi dejavnostmi. V letu 1972 se bo predvidoma zmanjšal zaostanek osebnih dohodkov v primerjavi z gospodarstvom; ne sicer toliko, kot bi želeli, pa vendar . . . Dosežen je precejšen napredek: učiteljem s srednjo izobrazbo se bodo letos povečali osebni dohodki za 24 %, učiteljem z višjo izobrazbo pa za 14 %.

(Nadaljevanje na 2. strani)

Vse najboljše, tovariš Tito!

KURIRČKOVA POŠTA s pozdravi tovarišu Titu za osemdeseti rojstni dan bo v mesecu in pol prepotovala 2.000 km dolgo pot po Sloveniji. V petek, 12. maja, se je ustavila v Stični. V osnovni šoli so istega dne odkrili doprsni kip narodnemu heroju Jožetu Kovačiču, pionirji in mladinci iz Stične in okolice ter nekdanji partizanski kurirji pa so pripravili pester kulturni spored.

STALIŠČA

PREDSEDSTVA REPUBLIŠKEGA ODBORA SINDIKATA DELAVCEV DRUŽBENIH DEJAVNOSTI SLOVENIJE O PREDLOGIH PROSVETNIH DELAVCEV ZA SPREMEMBO SAMOUPRAVNEGA SPORAZUMA

Predsedstvo republiškega odbora Sindikata delavcev družbenih dejavnosti Slovenije je na svoji seji dne 3. maja 1972 obravnavalo informacijo o pripombah šol k samoupravnemu sporazumu za osnovne šole. Pri tem je ugotovilo, da se pri uresničevanju samoupravnih sporazumov v šolstvu kažejo nekatere pomanjkljivosti, ki terjajo določene spremembe in dopolnitve. Hkrati je opozorilo na pozitivne posledice samoupravnega sporazumevanja, ki se v šolstvu kažejo predvsem v temle:

– merila samoupravnih sporazumov so bila sprejeta kot družbeno priznana merila za financiranje vzgojno-izobraževalne dejavnosti, kar pomeni, da je v letu 1972 mogoče uresničevati samoupravne sporazume najmanj na ravni 95 %. S tem se v letu 1972 nadalje zmanjšuje zaostajanje osebnih dohodkov v šolstvu v primerjavi z gospodarstvom in odpravljajo razlike v osebnih dohodkih med prosvetnimi delavci na posameznih območjih. Do nedavnega smo beležili več kot enoletni zaostanek osebnih dohodkov v šolstvu glede na osebne dohodke v gospodarstvu in precejšnje razlike med posameznimi območji. V letu 1972 se bodo osebni dohodki učiteljev s srednjo izobrazbo povečali v poprečju za 24 %, učiteljev z višjo in visoko izobrazbo pa za 14 % (brez 2 %, za nadpoprečno delovno uspešnost);

– bistveno se povečujejo sredstva sklada skupne porabe v šolah in bodo v letu 1972 znašala približno 9 % neto osebnih dohodkov;

– merila samoupravnih sporazumov zajemajo tudi plačevanje dela v podaljšanem delovnem času, oblikovanje sredstev za stanovanjsko izgradnjo, strokovno izobraževanje in za skupne kulturne ter socialne potrebe delavcev, za rekreacijo, prehrano ter nadomestila delavcem v času bolezni do 30 dni. Prav tako so s samoupravnimi sporazumi urejena enotna merila za osebne prejemke na račun materialnih stroškov.

Predsedstvo poudarja, da predstavljajo samoupravni sporazumi samoupravne akte delovnih skupnosti šol, saj so bili sprejeti po enakem postopku, kot velja za sprejetje pravilnikov, tj. v samoupravnih organih. To nalaga delovnim skupnostim, da te sporazume spoštujejo in izvajajo dosledno! Za to so odgovorni vsi samoupravni in izvršni organi šol, ki

(Nadaljevanje na 2. strani)

Koncentriranje predmetov v šoli, ne specializacija

S seje odbora prosvetno-kulturnega zbora za vzgojo in izobraževanje

V svetu rešujejo preobremenjenost učencev z združevanjem posameznih predmetov – pri nas pa zapadamo v specializacijo!

Bitka za novi predmetnik je bitka za večjo vzgojnost naše šole – je dejala Lojzka Gostenčnikova. Se je glede tega kaj izboljšalo? Vsi vzgojni predmeti so imeli 1966. leta 27,5 točk globala, leta 1972 pa imajo 29,1 točke globala. Potemtakem nam zaradi nevzgojnosti našega pouka ne bi bilo treba tožiti – le tako imenovane razbremenitve učencev ne moremo doseči.

Raziskava obremenjenosti v šoli kaže, da se učenci pri večji obremenitvi za šolo ne pripravljajo in da učitelji to tolerirajo, je dejal tovariš Medveš (Pedagoški inštitut). Takšno ravnanje je nevzgojno, vendar je logično.

Po javni razpravi so komisije ponovno preverile vse predloge v zvezi s predmetnikom. V glavnem gre za odnos med fondom obveznih ur in svobodnih dejavnosti – to bo treba rešiti in utrditi. (Miro Lužnik)

Govorimo o petdnevnem šolskem tednu (in ga tudi izvajamo), dalje govorimo o celodnevnem bivanju otrok v šoli; kaj smo res tako bogata država, da bomo lahko plačevali posebne učitelje za čas po pouku? Po eni strani skrajšujemo čas v šoli, po drugi strani podaljšujemo. Odločiti se moramo ter ugotoviti, kaj zmoremo in kaj je modro. (Suhadolnik)

Vprašanje izbirnosti: kaj pomeni izbirnost za otroke, ki predmeta (npr. gospodinjstva) ne bodo poslušali? Izgubo. Isto velja za ostale izbirne predmete. Možno je celo, da se bo za nek predmet na šoli odločilo premalo otrok, da bi bil lahko zaposlen učitelj. (Marta Hrovatin)

Če ne bo sprememb v pristopu do otroka, če ne bomo posegli tudi v učne metode, pomeni novi predmetnik večjo obremenitev in manj znanja. Učitelja je treba imeti pred seboj in z njim začeti delo – ne pa s papirjem in številkami. (Šinigoj)

Likovna vzgoja v osnovni šoli ne obremenjuje otrok – kvečjemu jih sprošča; je del rekreacije, saj so otroci v nižjih razredih še kreativni. Če pa jih v višjih razredih prepustimo brez likovne vzgoje – jih prepustimo kiču. V likovni vzgoji manjka povezava med nižjimi razredi in dozorevajočo mladino. (Jože Centa)

Vse lepe besede o humanizaciji šole so brez pomena, če ne bomo dali poudarka estetskim predmetom. Pevske zbore

(Nadaljevanje na 2. strani)

STALIŠČA

(Nadaljevanje s 1. strani)

naj se za vse eventualne spremembe določil samoupravnega sporazuma poslužujejo rednega postopka.

O konkretnih predlogih, ki so jih sporočili prosvetni delavci za spremembo vrednotenja njihovega dela v samoupravnih sporazumih, je predsedstvo republiškega odbora Sindikata delavcev družbenih dejavnosti Slovenije na predlog izvršnega odbora za vzgojo in izobraževanje sprejelo te stališča:

1. vrednost delovnega mesta učitelja z višjo izobrazbo naj bi povečali. Za to govore zlasti tile razlogi:

– učitelj z višjo izobrazbo poučuje na povsem enakem delovnem mestu kot učitelj z visoko izobrazbo in opravlja torej istovrstno delo v enakih razmerah;

– ugotovljeno je, da so nekatera delovna mesta z višjo izobrazbo v drugih samoupravnih sporazumih višje ovrednotena kot delovno mesto predmetnega učitelja, čeprav glede zahtevnosti med njimi ni pomembnih razlik;

– upoštevati je tudi treba pomanjkanje učiteljev, zaradi česar je potrebna tudi ustreznejša materialna stimulacija tega poklica.

Konkretno vrednost naj predlaga skupna komisija podpisnikov sporazuma. Po mnenju predsedstva naj bi se ta vrednost gibala približno v sredini razpona med srednjo in visoko izobrazbo, torej okoli 270 točk.

2. Predsedstvo soglaša s predlogom, naj bi delovno mesto učitelja s srednjo izobrazbo vrednotili približno za 10 % višje kot druga delovna mesta s srednjo izobrazbo (npr. 230 točk). To bi pomenilo povečanje sedanje vrednosti za okoli 10 točk, kar je utemeljeno s temi razlogi:

– učitelj s srednjo izobrazbo opravlja enako zahtevno, odgovorno in težko delo kot učitelj z višjo ali visoko izobrazbo, zato prevelik razpon ni utemeljen;

– učitelj s srednjo izobrazbo je končal petletno učiteljišče;

– delovno mesto učitelja razrednega pouka je gotovo bolj zahtevno in bolj odgovorno, kot je večina delovnih mest v drugih družbenih in gospodarskih dejavnostih, za katera se zahteva srednja izobrazba. Učitelji s srednjo izobrazbo so pretežno tudi starejši in bolj izkušeni pedagoški delavci.

3. Predsedstvo meni, naj bi skupna komisija predlagala podpisnicam samoupravnega sporazuma spremembo vrednotenja delovnega mesta ravnatelja in pomočnika ravnatelja osnovne šole. Gre za to, da bi delovno mesto ravnatelja in pomočnika vrednotili s številom točk glede na velikost šole, pri čemer najvišja vrednost ne bi presegla 40 % vrednosti na število točk, predvidenih za visoko izobrazbo. Podobna rešitev je uveljavljena tudi v nekaterih drugih samoupravnih sporazumih družbenih dejavnosti.

Tako stališče je utemeljeno tudi z dejstvom, da ima ravnatelj ne glede na stopnjo izobrazbe enake dolžnosti in odgovornosti. Primernost delavca za to delovno mesto pa ocenjuje skupščina občine ob vsakokratnem imenovanju, potem ko je dobila mnenje izobraževalne skupnosti in samoupravnih organov šole.

4. S samoupravnim sporazumom je potrebno določiti sistem napredovanja prosvetnih delavcev na temelju permanentnega izobraževanja na delovnem mestu (ustrezni nazivi in z njimi povezano povečanje osebnega dohodka). Sistem je treba pripraviti še v letošnjem letu, tako da bi imel neposredni vpliv na merila za financiranje in na notranjo delitev že od 1. 1. 1973 dalje. Posebej se je treba dogovoriti za prehodne rešitve za starejše prosvetne delavce.

Predsedstvo meni, da bi s tem zagotovili tako napredovanje prosvetnih delavcev, ki bi bilo povezano z zboljševanjem kvalitete njihovega dela.

Dodatki za službena leta v sedanjem sporazumu (največ 15 let in 25 %) ne pomenijo sistema napredovanja. Gre le za začetno razliko med delavcem, ki je polno usposobljen za svoje delo (in to po 15. letih gotovo je!) in začetnikom. Prosvetnemu delavcu pa, ki je polno usposobljen za svoje delo, pripada tudi polni osebni dohodek. Bilo bi krivično, če bi nanj moral čakati 30 ali celo več let. Tega tudi ni v nobeni drugi dejavnosti. Še posebej je treba omeniti, da so razlike v osebnih dohodkih na podlagi delovnih izkušenj zgolj diferenciacija osebnih dohodkov znotraj šol, kar pomeni, da jih je eni kategoriji delavcev treba zmanjšati, če naj se drugim povečajo. Zahteve za večjo diferenciacijo osebnih dohodkov na podlagi službenih let torej niso utemeljene.

V sedaj veljavnih samoupravnih sporazumih še ni rešeno vprašanje vrednotenja minulega dela. Kakršnekoli rešitve bodo dogovorjene, bodo morale veljati za vsa področja družbenih dejavnosti, torej tudi za šolstvo.

Predsedstvo republiškega odbora Sindikata delavcev družbenih dejavnosti Slovenije meni, da je s temi rešitvami dan odgovor tudi na pisma, ki so jih poslali republiškemu odboru šolski kolektivi in posamezniki.

PREDSEDSTVO REPUBLIŠKEGA ODBORA SINDIKATA DELAVCEV DRUŽBENIH DEJAVNOSTI SLOVENIJE

Prizadevni pevovodje združenih zasavskih mladinskih in otroških zborov ter glasbeniki, ki jih spremljajo pri skupnih nastopih, so se skupaj z mladimi pevci posebno potrudili za slavnostni nastop ob 30. obletnici Zveze pionirjev Jugoslavije, v petek 19. maja.

Ali je kolektiv ravnal pravilno?

Večina slovenskih javnih občil je prinesla vest o stanju na podružnični šoli KEBELJ. Bila so izražena najrazličnejša stališča in misli. Prvo razburjenje je mimo, zato lahko trezneje presodimo stanje in se lotimo reševanja.

Na osnovi zapisnika komisije o pregledu šole z dne 7. II. 1972 kjer piše, da je stanje šolske zgradbe kritično in za nadaljnji pouk neprimerno, so starši zahtevali, da se do konca marca nekaj ukrene. Odgovorni organi niso ukrepali – starši pa so segli po skrajnem sredstvu: sklenili so, da otrok ne bodo pošiljali v šolo, dokler se ne ugotovi, ali so varni ali ne. Starše kebeljskih otrok je lahko razumeti, saj se je učiteljstvo na tej šoli po vojni hitro menjavalo – in s tem tudi režimi gospodarjenja: streha je puščala, voda zamakala, notranjost propadala. Pred dvema letoma pa so stropa v dveh učilnicah ojačali. Ta sta preizkušnjo zdržala, pod njima se bo pouk nadaljeval. Na hodniku pa se je manjši del stropa že zrušil in tudi v ostalih učilnicah ni varno.

Krajevna skupnost je sklicala izreden sestanek volivcev, kjer so staršem pojasnili, kako bo potekal pouk v novih pogojih. Izpadle ure bodo nadomestili ob sobotah ali s podaljšanjem po 25. juniju. Skupščina temeljne izobraževalne skupnosti meni, da starši in kolektiv šole niso niti pristojni niti dolžni prevzeti odgovornosti za varnost učencev. Odbor za obnovo in razširitev šolskega prostora pri občinski skupščini je naročil izdelavo predračunov za obnovo vseh zastarelih šolskih zgradb v občini. Izdelan bo prioritetni vrstni red adaptacij. Potek popravil pa bo odvisen tudi od tega, ali bo izobraževalna skupnost SRS rizična skupnost tudi za popravila starih zgradb. V občini Slovenska Bistrica pa se že začenjajo priprave za podaljšanje samoprispevka, saj so cene tako poskočile, da s predvidenimi sredstvi samoprispevka v petih letih ne bo mogoče opraviti vseh načrtovanih del.

N. JEDLOVČNIK

Nova pridobitev za najmlajše

Na območju krajevne skupnosti Tezno živi okrog 920 otrok, starih do sedem let, med katerimi jih je v varstvu le 268. Prav zato je še toliko bolj pomembno in razveseljivo, da je skupnost otroškega varstva v Mariboru že začela s pripravljalnimi deli za gradnjo novega otroškega vrtca na Teznem.

V vrtcu bo prostora za 120 otrok. Finančna sredstva so tudi že zagotovljena, in sicer v višini 2,460.000 din, kolikor naj bi stal po sedanjih izračunih vrtec.

Dom rudarskega šolskega centra Zagorje

(Nadaljevanje s 1. strani)

potrebujemo na vseh proslavah, ob vsaki slovesnosti – glasbeno vzgojo pa postavljamo kot nevažen predmet. (Budkovič)

Ko je bil ukinjen predmet higiena, smo vprašali, kdo bo zdaj otroke poučeval osnovne pojme s tega področja. – Vsi, je bil odgovor. Pa jih ni nihče. Podobno trdijo zdaj za ostale predmete, ki jih izrivajo iz načrta. Verjetno se bo tudi s temi zgodilo podobno. (Dr. Cvahte)

Razprava se je nadaljevala. **Ugotovili so, da ima vsak predmet v razredu takšno veljavo, kakršno ima učitelj, ki ga uči.** Do sklepov niso prišli. Odbor je načelno sprejel izhodišča zavoda za šolstvo – vendar razprava še ni kompleksna, zato je treba predlog predmetnika še preučevati ali izpolnjevati. Vseh družbenih problemov ne more rešiti osnovnošolska vzgoja (Ela Ulrih-Alena). Sprejeto je bilo priporočilo Lojzke Gostenčnikove, da moramo spremeniti funkcijo osnovnošolskih dokumentov: učitelj naj razlaga, utrjuje, sprašuje itd. Kakšno vlogo pa ima pri vsem tem učenec?

N. M.

CENA UČITELJA V SAMOUPRAVNEM SPORAZUMU

PRIPOMBE NA ČLANEK TOVARIŠICE A. B. V ENI IZMED ŠTEVILK PD

Sprašujem se, zakaj toliko polemike okrog samoupravnega sporazuma, če smo ga sprejeli in podpisali ter mu s tem dali veljavno moč. Ob sami razpravi sporazuma bi ga morali kritično oceniti, ne pa zvoniti po toči.

Doslej je bila delitev osebnih dohodkov učiteljev na vsaki šoli drugačna in marsikje krivična, kajti osnova so bile vedno le izkušnje, izobrazba pa ni bila upoštevana; zato smo se prosvetni delavci (vsaj večina) strinjali s tem sporazumom, da bo končno odpravljena včasih krivična delitev OD. Največji kamen spotike v sporazumu je višja in visoka izobrazba, zato ker ima večina učiteljev srednjo izobrazbo in tudi tečajniki se še vedno držijo na delovnih mestih, nekateri celo na vodilnih položajih.

Učitelji z višjo in visoko izobrazbo imajo tudi delovne izkušnje, ki so bogatejše zaradi obsežnejšega teoretičnega znanja, ki jim omogoča kvalitetnejše in strokovno bolj poglobljeno delo; zato mora biti to delo tudi višje ovrednoteno. Sodoben čas zahteva višje ali visoko izobraženega učitelja – na delovnih mestih pa še vedno počivajo tečajniki, ki nočejo študirati, saj imajo osebni dohodek skoraj isti kot učitelj z višjo izobrazbo. Podobno je z učitelji s srednjo izobrazbo.

Republiška izobraževalna skupnost in zavod za šolstvo bosta morala ostreje postaviti zahtevo po višji izobrazbi, če hočemo preprečiti sedanjo kadrovsko anarhijo in pomanjkanje kadra na šolah. V večini podeželskih šol so na delovnih mestih nekvalificirani učitelji in vodstva šol ne zahtevajo od njih potrebne izobrazbe in izpopolnjevanja v obliki izrednega študija na PA. Mnogo učiteljev se je pridobilo in si še pridobivajo višjo izobrazbo kot izredni študentje, ker jo štejejo za nujno potrebno, saj jim omogoča kvalitetnejše delo. Druga skupina učiteljev pa se noče obremenjevati z izrednim študijem in neupravičeno zahteva višino plače predmetnega učitelja.

Za nezainteresiranost za študij so deloma krivi dosedanji pravilniki o delitvi OD, deloma pa tudi družba kot celota, ki ni dala dovolj denarja za OD učiteljev, da bi dosegli isto višino kot jo imajo delavci v drugih družbenih službah in delovnih organizacijah.

Če hočemo povečati dotok višješolskega kadra v osnovne šole, moramo razpone med plačami v družbenem sporazumu v celoti upoštevati – torej po izobrazbi – ne pa postavljati izkušnje v ospredje, kot je bila navada v dosedanjih pravilnikih o delitvi OD. Lahko smo zadovoljni, da imamo po toliko letih enotno prelivanje kadra s kraje z boljšo plačo. Mislim, da ni primerno, da nam posamezniki hočejo to enotnost razbiti in vnesti anarhijo, s katero skušajo priboriti večjo plačo kot si jo po izobrazbi zaslužijo.

PAVLA JAKOMIN

Za boljše samoupravne sporazume

(Nadaljevanje s 1. strani)

„Materialni položaj učiteljev se ni poslabšal, kot skušajo nekateri vztrajno dokazati," je poudaril Slavko Grčar. V samoupravnih sporazumih so prvič priznana sredstva skupne porabe kot element cene dela (sredstva za rekreacijo, kulturne in socialne potrebe itn.). Mnogim šolami je prvič izravnano in pravilno ovrednoteno nadurno delo, saj je povečano za več kot četrtino. Izenačena so merila za boleznine, odpravnine in osebne prejemke – na račun materialnih stroškov.

Posebej pa je Slavko Grčar opozoril na to, da je samoupravne sporazume treba spoštovati in z njimi uskladiti pravilnike.

MARJANA KUNE

POGLED SKOZI ŠOLSKO OKNO

Milo za drago

Tak je pregovor. V pregovorih pa je moč, resnica. Pravijo, da so ljudski reki potrjeni z izkušnjami. Mogoče je res. Oglejmo si tale primer.

Svetovalec Frenk in učitelj Brenk sta si čisto nehote skočila v lase. Prvi ga je pravzaprav polomil Brenk. Na sindikalnem zborovanju je preveč pogledal v kozarec in je sotovarišem čebulil, da je vse izpite položil z devetkami in celo z desetkami, dočim je Frenk po poštevo lezel naprej. In vendar je Frenk svetovalec, Brenk pa predmetni na šoli, ki je bogu za hrbtom. Baje je Brenk prosil za razpisano mesto v mikavnem središču, pa je bil Frenk tisti – tako trdi Brenk – ki je pripomogel, da je Brenk ostal tam, kamor spada.

Frenk pa do zavidljivega položaja tudi ni priplaval po prežgani juhi – pri večini je zapisan kot dober svetovalec – in je vrgel Brenku poleno pod noge. Ujela sta se pri slovenščini. Baje je Brenk na tablo napisal NEGDO namesto NEKDO. Frenk ga je v zbornici javno opozoril in s tem je Brenku zadal srčno rano, ki se vedno znova odpira. Tuhtal in muhtal je Brenk, kako bi zagodel Frenku, priložnost pa se je izmikala. Čas je najboljši zdravnik in Brenkova rana bi bila skoraj zaceljena, ko ne bi deževnega dne stopil v razred Frenk. Brenk je bil videti skrokan in nasršen, Frenk pa dobre volje, bilo ga je eno samo pomladno sonce. Priškrnil bo Brenka, kako je mogel fiziko zamenjati z matematiko, zakaj fizika je nekam bolj življenjski predmet, dočim se matematika hitro pozablja. Torej, začnimo pri potvarjanju urnika!

Brenk se naglo opraviči, da mora v zbornico po uradne knjige in izgine kot kafra. Frenk gleda na tablo: enačba z dvema neznankama. Hm, kaj ko bi stvar preusmerili? Vzame cunjo in hoče nastavek zbrisati. Učenci v en glas: „Neee, tak primer bo za šolsko nalogo! Tovariš, kar nadaljujmo!" Hm, vi že lahko govorite. Pa jaz? Petnajst let je minilo! In Brenk? Ali mu ni vrnil drago za milo? Seveda – uradne knjige so vendar na mizi!

Neskončne so bile minute. Frenk – posrečilo se mu je – je zavil s poti in z učenci so kramljali o športu. V usodnem trenutku se prikaže med vrati Brenk, ves razgrèt in zadihan skoči h katedru in vzklikne: Hudiča, tovariš svetovalec, uradne knjige so vendar tukaj! No, učenci, zdaj pa nadaljujmo!

Nekdo je vedel povedati, da sta si Frenk in Brenk segla v roko. Tako je tudi prav. Po ohlajenem železu ni potrebno udarjati.

T. ROBIDA

Nekje je šola, kjer vlada svoboda...

Smo v pisarni krajevne skupnosti. Sedimo, kadimo, čakamo. In čvekamo. Najbolj zgovoren je sivolasi gospod. Priimek sem pozabil, čeprav sem se ob njegovih „vicih" tudi jaz prijetno zabaval. Naenkrat pa se zresni, dvigne kazalec in reče:

– Tovariši, to pa ni hec. Poslušajte!

Napnemo ušesa, nekdo iz radovednosti odpre usta. In sivolasi gospod začne:

– Tovariši, nekje v občini je šola, kjer vlada svoboda . . . Res. Ondan sem šel mimo. Že od daleč zaslišim otroški vrisk. Pridem bliže, obstanem, gledam, strmim, čudim se. Šolarji so skakali skozi odprta okna in pri glavnih vratih spet noter. Stopim bliže. Nič. Kakor da me ne vidijo. Pa se oglasim:

– Kaj počenjate? Saj boste šolo uničili!

Neki mulec hladnokrvno nazaj: „Lovimo se!"

Skočim k vratom in prestrežem drobceno punčko. Vsa razgrete se me hoče otresti. In celo protestira: „Pustite me, saj niste tovarišica!"

Še krepkeje jo stisnem za roko in vprašam dokaj strogo: „Kje je tista vaša tovarišica?" Drobna punčka mi skoraj brezbrižno odgovori:

– Kje? Kosilo je šla kuhat!"

– Kje pa je tovariš upravitelj? vprašam.

– Z nekim gospodom je šel na dva deci, mi reče, se mi izvije in zdirja v vežo, kjer zavrešči: „Kdo lovi?"

Najbrž bi se složno debelo uro smejali, pa je prišel odgovorni in načeli smo prvo točko dnevnega reda: PROSTOVOLJNI PRISPEVKI ZA POHIŠTVO V PRENOVLJENI ŠOLI.

T. ROBIDA

Vabimo vas!

Delovna skupnost **osnovne šole Videm pri Ptuju** vabi vse tovariše učitelje, ki so tu službovali, na proslavo 250-letnice pouka v Vidmu pri Ptuju. Svečanost bo 17. junija 1972 ob 10. uri. Prosimo, da sporočite ravnateljstvu šole, pismeno ali telefonično, če se boste proslave udeležili.

Vljudno vabljeni!

Delovna skupnost osnovne šole Videm pri Ptuju

Sindikat delavcev družbenih dejavnosti

OPOMINJA

Predsedstvo centralnega odbora Sindikata delavcev družbenih dejavnosti Jugoslavije je na seji letošnjega 9. maja pregledalo predloge zakonskih predpisov, v katerih so novi ukrepi proti nelikvidnosti za dosego ekonomske stabilizacije. Predpise naj bi v kratkem sprejela Zvezna skupščina.

Ekonomska nestabilnost in očitna nelikvidnost sta hudo zadeli družbene dejavnosti. Nekatere od njih (zdravstvo in šolstvo) so prišle tako daleč, da le težka opravljajo svoje delo. Redno se srečujejo s težavami ob izplačevanju osebnih dohodkov, nakupih potrebnega reprodukcijskega materiala, hrane, zdravil itn. Zaradi tega je predsedstvo podprlo vse oblike, ki bi lahko pomagale delovnim organizacijam, da bi začele normalno ekonomsko delovati in stabilno gospodariti. Dali smo načelno in konkretno podporo vrsti predloženih oblik. Med te spada tudi zahteva, da se področje skupne potrošnje financira iz doseženega dohodka. Tako bo mogoče preprečiti pojave življenja na up investiranja brez kritja ter omogočiti vsem delovnim organizacijam, interesnim in družbeno-političnim skupnostim nujno rezervo.

Republiške in pokrajinske organizacije Sindikatov delavcev družbenih dejavnosti se strinjajo z oceno, da ti novi ukrepi lahko povzročijo nezaželene posledice. Predvsem menimo, da je področje skupne potrošnje – to pomeni tudi financiranje družbenih dejavnosti oziroma uravnavanje družbeno-ekonomskih odnosov na tem področju – z ustavo zajamčena pravica republik in pokrajin; te pravice so z ustavnimi amandmaji določene še jasneje kot področja, na katerih federacija nima neposredne zakonodajne vloge. Tudi konkretna objektivna situacija v republikah in pokrajinah ter strukturalna različnost sodelovanja posameznih družbenih dejavnosti v skupni potrošnji zahtevajo, da se ukrepi stabilizacije glede na družbene dejavnosti izvajajo regionalno, ločeno in selektivno. To velja še posebej za kvantifikacijo v zvezi z rezervami, depoziti, sodelovanjem pri investicijah in uravnoteženju potrošnje.

Druga resna pripomba k predloženim rešitvam je ta, da so roki za njihovo uresničenje nerealni. Večina ukrepov naj bi začela veljati z letošnjim 1. julijem, kar je za večino družbenih dejavnosti praktično neuresničljivo, če ne želimo, da ne bo izvajanje teh ukrepov povzročilo zmede v delu javnih služb, kot so zdravstvo, šolstvo, socialno zavarovanje, socialna zaščita in drugo.

V večini delovnih organizacij pa brez zagotovitve obratnih sredstev, brez normalnega financiranja njihovih uslug in brez elementarnih rezerv ni mogoče v tako kratkem roku zagotoviti likvidnega poslovanja. Prav tako ne moremo pričakovati, da se bosta v tako kratkem času spremenila materialni položaj in praksa v interesnih in družbeno-političnih skupnostih.

Sindikat delavcev družbenih dejavnosti tudi ne more sprejeti tako enostranskega obravnavanja osebnih dohodkov ter uporabe fondov skupne potrošnje v družbenih dejavnostih. Meni, da zaradi slabega gospodarjenja posameznih gospodarskih organizacij – zaradi česar ni mogoče uresničiti planiranih dohodkov interesnih in družbeno-političnih skupnosti – ne bo mogoče normalno izplačevati osebnih dohodkov v družbenih dejavnostih. Zaradi letošnje rigorozne omejitve skupne potrošnje na 14 % več kot je znašala lanska potrošnja (pri tem abstrahiramo dvig cen) je v družbenih dejavnostih praktično nemogoče zagotoviti sredstva za fonde skupne potrošnje; tako tudi ni mogoče načrtno graditi stanovanj, skrbeti za izobrazbo in izpopolnjevanje kadrov, regresirati dopuste in podobno. To pomeni, da lahko povzročijo nerealni roki resnično socialno nestabilnost delavcev v družbenih dejavnostih; vrsta elementarnih pravic občanov postane negotova.

Sindikat delavcev družbenih dejavnosti posveča posebno pozornost izrazito enostranskemu ukrepu, s katerim se pravzaprav prepoveduje kakršnokoli kreditiranje investicij v družbenih dejavnostih. Normalen ekonomski razvoj družbe ni mogoč brez usklajenega socialnega razvoja, in je zato tudi vlaganje družbenih sredstev samo v gospodarske objekte ekonomsko nesprejemljivo. Že doslej skrajno neusklajene kapacitete posameznih družbenih dejavnosti (zdravstvo, šolstvo, socialno varstvo) povzročajo v našem ekonomskem razvoju neupravičene socialne razlike, preprečujejo pa tudi normalen družbeno-ekonomski razvoj.

Predsedstvo meni, da nekateri od predlaganih ukrepov zanemarjajo, nekateri pa naravnost preprečujejo celo zelo pozitivna prizadevanja v samih družbenih dejavnostih, pa tudi v odnosih do gospodarstva ter interesnih skupnosti. Ta vprašanja je treba bolj smotrno in učinkovito rešiti z družbenimi dogovori in samoupravnimi sporazumi.

Neomejena pristopna starost

Naše poročilo o občnem zboru Samopomoči, ki smo ga objavili v prejšnji številki Prosvetnega delavca, dopolnjujemo še z naslednjim:

– Na občnem zboru je bil sprejet tudi novi pravilnik, ki se v nekaterih točkah razlikuje od prejšnjega. Poudariti je treba, da je odslej pristopna starost neomejena, vendar se starejši od 50 let lahko vpišejo v Samopomoč le, če plačajo za nazaj članarino od 50. leta starosti. Svojci dobijo potem 70 % polne posmrtnine. Za tiste, ki so zamudili vpis le za nekaj let, je to vsekakor ugodna novost. Ta člen je bil sprejet na pismeno željo mnogih starejših nečlanov. Močno ga je podprl tudi zastopnik mariborskih poverjenikov in članov.

Uprava Samopomoči ima svojo pisarno v Ljubljani, Gosposka ulica 3, kjer lahko vedno dobite zaželena pojasnila.

KISLE RESNICE

Nastopi z vrhunsko kozmetiko

Na šoli je tudi zato prijetno, ker se gremo razne igre. Največkrat izgubimo pri človek ne jezi se, najbolj poklicno izdelane pa so slepe miši. Drug drugemu zavežemo oči, potem pa se lovimo ali pa iščemo kaj takega, kar se vedno lahko najde. Še bolj prisrčna je tista igrica, ko postavljamo na noge modra načela, ta pa se nam kakor vajac prekucujejo na glavo. Neki tovariš rad podira domine. Tovarišice, vse po vrsti ženskega spola, pa uživamo v nastopih.

Začne se na konferenci, ko ravnatelj izbira žrtev. Sama se nobena tovarišica ne javi, to je jasno. Se tudi ne sme, če noče, da bi je sotovarišice ne oglodale. Ko ravnatelj izdavi, da bo treba začeti z nastopi, leže na kolektiv potišani nemir. Katera bo prva? Najbolj sramežljive povesijo glave. Bolj prefrigane brskajo po svojih zapiskih in se delajo, kot da ni nič. Neizkušene se presedajo in potijo od živčnosti. Najbolj prisebna takoj pove, da je imela nastop že lani; ona letos v igri ne sodeluje. Med tovarišicami nastaja splošni nemir. Ravnatelj se iz taktike zateče k strategiji. Avtoritativno odloči: nastop bo imela Žuži, in sicer dne tega in tega.

V drugem dejanju igra Žuži sama zase. Pripravlja se kot nora. Če bi za vsako uro privlekla skupaj toliko didaktičnega materiala, to sploh ne bi nikamor vodilo. Če bi za vsako uro prebrala toliko strokovne literature, bi se ji zbledlo. In kje so še vsi stroški – nova bluza, make-up, frizer in čevlji.

V tretjem delu nas sicer igra več, a glavna oseba je vsekakor Žuži. Zelo elegantno je nafrfurjena. Otroci gledajo samo vanjo in nič v didaktični material, ki ga je pripravila. Kolega ponavlja ob njej poglavje o skladnosti barv. Tovarišica Žuži ima vranje črne lase in pod očmi moderne modre podplutbe. Trepalnice se dvigajo in spuščajo v obliki srčkanega omelca. Skozi priporo ustnic prihajajo glasovi o učni temi, ki jo je Žuži izbrala za to veliko priložnost, ko so jo prišli pogledat njeni delovni kolegi.

Vse teče gladko. Žuži prižiga gramofon in ugaša magnetofon. Učence razganja od učenosti. Čisto vse vedo. Vpraša enega, odgovori jih deset. Nekatere kolege mravljinči nevoščljivost, druge popada obup. A vmes so tudi taki, ki vedo, kako je na nastopu mogoče doseči tako sijajno znanje. Tudi v razredni areni je treba imeti kako generalko, če hočeš, da premiera ne bo prevelika polomija.

Nisem za to, da bi oblast odpravila nastope, to zlato priložnost za modno revijo tovarišic iz prosvete.

Kljun je otresala *BERTA GOLOB*

Šola štirih mladih učiteljic

Tako bi jo lahko imenovali, šolo na robu vasi Suhor pri Metliki, kjer so si vaščani leta 1872 postavili šolsko poslopje. To je bilo med vojno požgano, leta 1947 obnovljeno, zdaj pa je v njem podružnica metliške osnovne šole.

Predstavile so se: Jožica Petričeva, ki vodi šolo že pet let, Marija Knezova, Tončka Radkovičeva in Mojca Grienova.

Pravijo, da je mladim v vaških šolah težko – kako je vam? – smo jih povprašali. Nasmejale so se in živahno odkimale: „Domačinke smo, zato nam ni težko. In razumemo se v tejle naši šoli.“

In res so bile videti kot ubran trio, kakršnega zlepa ne najdeš.

Za Suhor ni reklam v turističnem vodniku, nekaj podobnega, kot bi brali turistični prospekt, pa je s posebno toplino napisal v šolsko kroniko eden od nekdanjih učiteljev: „Lepa cesta pelje tod (mimo šole) iz Novega mesta čez Gorjance do Metlike in še dalje na Hrvaško. Pod malim hribčkom na robu vasi so si izbrali domačini prostor za svojo šolo. S tega hribčka je lep razgled na vse strani. Vidimo Kolpo, ki obkroža našo lepo Belo krajino, v daljavi Hrvaško in dalje – vse do strmega Kleka . . .“

„Nihče nas ne bi spravil iz tega kraja,“ so zatrjevale mlade učiteljice, čeprav – kot so povedale – v vasi ni zabavnega življenja. Včasih so predvajali v prosvetno-kulturnem domu filme, sedaj pa še teh ne. Mladi odhajajo, tako kot po drugih vaseh, iskat službo drugam, doma ostajajo ostareli vaščani in otroci. Večina mladih je zaposlenih v Metliki.

Šola naredi seveda svoje: pripravljajo prireditve, sodelujejo s starši, pomagajo učencem z dodatnim poukom, poleg tega pa imajo same učiteljice v varstvu okrog 20 vozačev. Učni uspeh je poprečen (84,72 %).

Medtem ko smo se v zbornici pogovarjali, je postajalo v razredih živahno. Upravičeno: pouka je bilo konec in skozi priprta zbornična vrata je od časa do časa pokukala zvedava otroška glava.

In spet smo povprašali učiteljice, ki vsak dan vlivajo učenost v 55 otroških glav, kaj je pri njihovem delu najtežje?

Odgovorile so natanko to, kar smo pričakovali: Otroci so preobremenjeni z domačim delom, in sicer že v zgodnjih jutranjih urah. Šolski avtobus jih pobere iz vasi od Jugorja do Suhorja. V šolo prihajajo iz krajev: Sela, Maline, Skemljevec, Mačkovec, Dole, Draga, Dragomer, Bereča vas, Suhinja vas, Businja vas, Brezovica, Mali in Veliko Lešče. Cel spisek vasi in peščica otrok. Utrujeni in neprespani otroci, za katere bi se moral začeti pouk šele ob 10. uri.

V šoli je televizor, grafoskop, Orffov instrumentarij, moderna učila . . . Lepo opremljena telovadnica in razredi. Od kod vse to?

Jožica Petričeva pripoveduje: „Pred leti, ko so prišli v modo patronati, se je podjetje Jugotekstil-impex iz Ljubljane spomnilo Bele krajine, da je potrebna pomoči in podpore. Obljubili so, da bodo prav osnovni šoli v Suhorju, ki je bil nekdaj znana partizanska vas, pomagali do sodobnega pouka.

V letih, ko sta se kraj in šola stežka prebijala, je to podjetje priskrbelo učencem štipendije za srednje šole, tistim, ki so v osemletki omagali, pa so na razne načine pomagali, da so končali obvezno osemletno šolanje.

Podjetje ima že dvanajsto leto patronat nad šolo. V tem času nam je podarilo kinoprojektor, televizor, grafoskop, razne instrumente, vso opremo za malo šolo in telovadnico. Ob novoletnih praznikih pripravijo za otroke še posebna darila. Predstavniki tega podjetja nas obiščejo večkrat na leto in se zanimajo, kako živimo. Njihova pomoč torej niso samo obdaritve ob novem letu, temveč nenehna skrb, zanimanje za ljudi in okolje, v katerem živimo in delamo. To pa ustvarja tudi prijateljske, človeško tople odnose.“

Domači problemi otrok v krajih, od koder prihajajo v suhorsko šolo, ostajajo, s pomočjo podjetja Jugotekstil-impex pa se je močno spremenila njihova šola: postala je lepša, prijetnejša in bolj moderna. Ob sodobnih učilih je učinkovitejši tudi pouk: tak, kakršnega bi si želeli na marsikateri podružnični šoli. Ob novih učnih pripomočkih in učiteljicah, ki imajo mladost, veliko dobre volje ter smisla za vse, kar je moderno in praktično, pa zlahka zaživi šola v še tako pozabljenem kraju.

MARJANA KUNEJ

100 let kmetijske šole v Mariboru

Predhodnica današnje srednje kmetijske šole v Mariboru je bila vinarsko-sadjarska šola, ustanovljena leta 1872.

Šolo so ustanavljali od leta 1866 dalje. To leto je sklenil štajerski deželni zbor v Gradcu, da ustanovijo v Mariboru deželno sadjarsko in vinarsko šolo. Deželnemu odboru je bilo poverjeno, da izdela organizacijski načrt. Dve leti kasneje je bil načrt izdelan in tudi sprejet. Leta 1871 je deželni zbor odobril nakup posestva v neposredni bližini Maribora; 1. 2. 1872 je postal ravnatelj Herman Goethe, dotlej potovalni učitelj za vinarstvo in sadjarstvo. Šolo so odprli 11. 3. 1872, obiskovalo pa jo je 16 učencev. Ravnatelju Goetheju je leta 1882 sledil Henrik Kalman, ki je vodil šolo do leta 1898, nato pa Franz Zweifler do leta 1919. Vsi trije so bili dobri strokovnjaki, toda Nemci, ki so poučevali slovenske učence samo v nemščini. Pouk na šoli je bil dve leti za absolvente nižje gimnazije, realke in meščanske šole, za absolvente osnovne šole in za vse tiste, ki so nemščino slabo znali, pa tri leta. Ti so obiskovali pripravljalni razred, da bi se izpopolnili v nemščini.

Leta 1919 je prevzel vodstvo šole Jakob Žnidarič, konec leta 1920 pa Andrej Žmavc. Ko je ravnateljeval Andrej Žmavc, je prišlo do mnogih reorganizacij. V letih 1919 do 1925 je delovala dvoletna vinarska in sadjarska šola. Od l. 1922 do 1925 je bila ustanovljena srednja kmetijska šola kot samostojen zavod. V šol. letu 1925/26 sta bili obe šoli v likvidaciji. Leta 1925 so namesto razpuščene srednje kmetijske šole odprli sedanjo srednjo vinarsko in sadjarsko šolo kot samostojen zavod. Isto leto so ustanovili specialno enoletno vinarsko in sadjarsko šolo. Jeseni 1927 so ukinili 1. razred srednje sadjarske šole in enoletno šolo ponovno razširili v dvoletno vinarsko in sadjarsko šolo.

Leta 1928, ko je bil ravnatelj Žmavc upokojen, je prevzel vodstvo šole Josip Priol, ki je vodil šolo do leta 1945. Jeseni 1945 je postal ravnatelj srednje kmetijske šole Milan Veselič, ravnatelj Priol pa je prevzel vodstvo in organizacijo na novo ustanovljenega inštituta za sadjarstvo v Mariboru.

Ob 100-letnem jubileju kmetijske šole v Mariboru lahko zapišemo, da je na šoli po letu 1945 poučevalo več kot 130 učiteljev in vzgojiteljev, ki so vzgojili okrog 1900 kmetijskih delavcev in strokovnjakov, ki so se zaposlovali po vsej Sloveniji.

SLAVICA PAVLIČ

TURŠKA OHCET

Ko je imela moja babica 1. aprila 90 let, smo se zbrali okrog nje. Zlahka je preskočila tri cesarje in nam pripovedovala o turški ohceti: pred stoletji so Turki drugače gledali mojo deželo kot danes: bila je polna delovne sile, živine in lepotic. Zato so vdrli v našo vas na uvoženih arabskih konjih. Med devicami, ki so bile takrat v modi, je zavladal preplah. Brkati in kosmati Turki so bili predhodniki Beatlesov, vendar Slovenci takrat še nismo bili muzikalični.

Velika čreda ag in paš se je pasla prek Save k Dravi. Ljudje – domoljubi so jim izdali, da živi najlepša deklica v deželi pri čarovnici, na sredi Drave. Kmetom so naročili, naj jim čez noč stešejo čolne za vso vojsko. Ker drugo jutro čolnov še ni bilo, so nestrpni Otomani zaplenili pri mizarju vse krste in se prepeljali čez. Čarovnica je pravkar krmila kokoši in njena moč je okamenela. Pod krivo sabljico jim je pripravila slastno večerjo. V vince je nasula čarobni prašek proti mrčesu. Age in paše so goltali. Medtem se je noč zjasnila: prišla je Jerica, dekle take lepote, da sta dva bojevnika pri priči omedlela, ostali pa so mislili, da so že pri Alahu, v raju. Vnel se je srdit boj in ag je bilo vse manj. Prvi paša je predlagal, naj ima Jerico tisti bojevnik, ki bo prej preplaval Dravo. Bojevniki so planili v vodo – toda na drugi breg ni priplaval nihče. Tako je ostala samo petčlanska komisija. Ti so izvlekli bridke sabljice in švrk, švrrrk, so padale glave. Ostal je samo najmočnejši paša. Jerica je vztrepetala. Kaj ne bi! Vedno je sanjala o kmečki ohceti, taki, kakršno so gojili že njeni prapradedje. Zdaj pa – tuj element sega po našem najlepšem cvetu. Toda – reka je prinesla nekaj bojevnikov – tekmovalcev kilometer nižje na suho. Ti so se vrnili in pomagali pri pripravah na ohcet.

Med bojevniki so bili tudi trgovci, prekupčevalci in tihotapci. Trgovec, zastopnik trgovine Velemesec, ji je podaril svilo. Zastopnik tvrdke Konjski rep ji je podaril neuničljive žimnice. Predstavnik velepodjetja Sultannit je dal brhki nevestici tri bale pravih turških preprog.

Ljudstvo je navrelo na otok. Godci so piskali. Vino je teklo. Jerica je medlela. Luna se je za hip skrila, sram jo je bilo, taaaaka lepota! Jeričina mati je bojevnikom in preživelim vaščanom pridno natakala.

Nenadoma skoči prvi paša pokonci, zatuli nekaj kosmatega in seže nazaj. Drugi aga mu sledi. Tretji ju pogleda in krikne: „Perje vam poganja, vaše veličanstvo!“ In res: vsem Turkom je pričelo poganjati perje. Prvi aga je po nekaj minutah dobil kurjo polt. Ko mu je rep dostojno pognal, je skočil na mizo in zakikirikal: „Ki-ki-ri-ki, kdo se me boji?!“ Vsi so molčali. Kmalu je kikirikala vsa turška vojska. Vaščani pa so jih lovili in nosili domov. Tam so jim do konca vojske s Turki nesli jajca.

Nauk: Vsak turist, ki pride v našo deželo, lahko znese zlato jajce. Kmečka ohcet jih bo začarala v putke.

IVAN CIMERMAN

ČIM BOLJE SE BOMO POZNALI

Se veliko dela nas čaka

„Da, še veliko dela nas čaka, tako na področju vzgoje kot pri izobraževanju," je posebej poudaril predsednik izvršnega odbora temeljne izobraževalne skupnosti v Tolminu ALJOŠA BERGINC, ko sva se pred dnevi lotila nekaterih vprašanj vzgoje in izobraževanja na območju tolminske temeljne izobraževalne skupnosti. „Moram pa reči," je nadaljeval, „da nam poleg številnih težav, ki zadevajo šolstvo in varstvo, povzročajo precej skrbi otroci iz oddaljenih krajev, za kar pa sami seveda niso nič krivi: preskrbeti jim moramo vsakodnevne brezplačne prevoze od doma do šole in nazaj ali pa jim plačati vso oskrbo v dijaških domovih ali pri sorodnikih."

– Od 2.300 šoloobveznih otrok na območju vaše temeljne izobraževalne skupnosti je 350 otrok v 29 oddelkih podružničnih šol, za katere menim, da niso potrebni prevozi. Koliko učencev se torej vsak dan vozi v šolo?

„Okrog 500 jih je. Seveda pa jih je okrog 200 še v dijaških

Predsednik IO tolminske temeljne izobraževalne skupnosti Aljoša Berginc.

domovih v Bovcu in Tolminu, 70 otrok iz oddaljenejših vasi pa živi pri sorodnikih ali celo pri tujih ljudeh."

– To pa je vezano s precejšnjimi stroški, mar ne?

„Nedvomno! Samo za oskrbnine v dijaških domovih odštejemo letno okoli 82 milijonov S-din, osem milijonov S-din pa za tiste otroke, ki živijo pri skrbnikih. Naši kombiji prevozijo dnevno več kot 600 kilometrov, avtobusi pa okoli 160 kilometrov, za kar moramo v enem šolskem letu odšteti kar dobrih 55 milijonov S-din."

– Skupaj je to okrog 145 milijonov S-din ali . . .

„. . . ali dvanajst odstotkov sredstev celotnega proračuna, ki znaša milijardo in dvesto milijonov S-dinarjev!"

– Glede na to, da se število šoloobveznih otrok na vašem območju iz leta v leto zmanjšuje, nameravate šolsko mrežo kaj spremeniti?

„Za zdaj ne, čeprav je sedanja šolska mreža povezana z velikimi stroški! Gledati moramo namreč tudi na hribovske vasi, če hočemo, da se bodo še nekaj časa obdržale. Saj je že tako in tako veliko vasi po hribih skoraj izpraznjenih."

– Vaše podružnične šole ali zunanji oddelki, kakor jih vi imenujete, so v dokaj slabem stanju. Kaj nameravate z njimi?

„Nujne so nekatere notranje preureditve, predvsem pa popravilo streh na šolah v Breginju, Borjani, Drežnici, Smastu, Čezsoči, Kamnem, Idriji in v Grahovem ob Bači, na dijaških domovih v Tolminu in Bovcu ter na posebni šoli v Tolminu. Preureditev šolskih kuhinj pa nas čaka na centralnih šolah v Tolminu, Bovcu in Mostu na Soči. Nekaj popravil smo se že lotili, nekaj pa jih seveda še čaka, kakor tudi mi na denar, ki naj bi ga porabili v te namene."

– Hvala lepa za odgovore! Pri tem pa naj samo še dodam, da učni uspehi na osnovnih šolah tolminske občine, kljub temu da se izboljšujejo, še niso zadovoljivi, saj še vedno okoli polovica učencev ne konča osem razredov v osmih letih. Za to pa ni vedno kriva le šola, temveč tudi slab materialni položaj šolstva, predvsem kar zadeva učil, neurejena prehrana otrok, indiferenten odnos staršev do šole itd. Temeljna izobraževalna skupnost pa se bo v prihodnje še bolj zavzemala, da se bo učni uspeh učencev izboljšal, saj so skupaj s socialno in psihološko službo že izdelali obširni akcijski program dela.

URAN

Brežice

Več kot 700 vozačev

Temeljna izobraževalna skupnost v Brežicah redno odšteje precej denarja za prevoz otrok v šolo. Vseh vozačev je 725, vendar je med njimi 256 otrok, ki se vsak dan vozijo v šolo s kolesom. 469 otrokom pa mora temeljna izobraževalna skupnost preskrbeti in plačati prevoz.

Tudi oddaljenost otrok od šole povzroča v Brežicah številne težave. 1.212 otrok je oddaljenih od šole le do dva kilometra, od dva do štiri kilometre jih je oddaljenih 939, od štiri do pet kilometorv 259, od pet do šest kilometrov 144, od šest do sedem kilometrov 87, od sedem do devet kilometrov 61 in več kot devet kilometrov je od šole v Brežicah oddaljenih kar 71 otrok.

Ne moremo deliti, česar nimamo

„ZA GRADNJO ŠOL NI DENARJA!" Vedno iste besede – in vedno enako prizadeto izrečene, naj bo to na sejah izobraževalne skupnosti SRS ali v skupščini SRS.

Poslanci republiškega zbora so ugotovili, da je Slovenija edina republika, ki ne „pritiska" s svojimi načrti na proračun z več kot zmore. In kaj to pomeni v primerjavi z „Družbenim planom Jugoslavije od 1971–75"? Prej nazadovanje kot napredek.

Vprašanje Rada Pušenjaka: Kakšne so možnosti izobraževalne skupnosti, da bi z njeno pomočjo čimprej začeli sanirati tiste šolske objekte, ki niso več primerni za šolski pouk?

Odgovor Ludvika Zajca: Doslej smo pri nas napravili pregled predvsem za 11 nerazvitih občin v Sloveniji, kjer kaže, da bi bilo treba v zelo kratkem času sanirati ali pa celo nadomestiti približno 30 šolskih objektov, kar pa je denarno nemogoče v kratkem roku. To pomeni, da si bomo morali pomagati z začasnimi rešitvami: podpiranje stropov in podobno. Samo v primerih, kjer druge rešitve ni, bo seveda nujno treba zgraditi novo šolo.

Koper

O kadrih in šolstvu

S sprejemom resolucije o razvoju višjega in visokega šolstva na obali in s sprejemom osnovne metodologije za sestavo srednjeročnega načrta razvoja obalnega območja je obalni svet storil še korak bliže k reševanju te pomembne problematike. Sestavljalcem resolucije so rabili podatki, iz katerih je razvidno, da na obalnem območju primanjkuje ljudi z višjo in visoko izobrazbo, pri čemer pa izobraževalni sistem ni usklajen s pričakovanji gospodarstva in da močni migracijski tokovi ovirajo celotni razvoj gospodarstva.

Temeljna izobraževalna skupnost Tolmin

NAJVEČJA OBČINA, MALO OTROK PA VELIKO TEŽAV

Področje, ki ga zajema temeljna izobraževalna skupnost v Tolminu, je dokaj razvejano, vasi, zaselki in posamezne hiše, iz katerih še hodijo otroci v šolo, so v mnogih primerih oddaljene po več kilometrov celo od podružničnih šol. Zime pa so tod dolge in ostre in ne prizanesejo nikomur. Prav nikomur! Najmanj pa otrokom! Zatorej je skrb in dolžnost temeljne izobraževalne skupnosti v Tolminu, da prav tem otrokom iz oddaljenih krajev omogoči redno šolanje, še toliko zahtevnejša.

Tolminska občina je po površini največja občina v Sloveniji, hkrati pa redko naseljena. V njej živi v poprečju najmanj ljudi na kvadratnem kilometru. Temu primerno je tudi število šoloobveznih otrok, saj jih je na celotnem območju tolminske temeljne izobraževalne skupnosti le 2300. Večina izmed teh otrok, ali natančneje 1950 otrok, obiskuje centralne šole, ki so v Mostu na Soči, Podbrdu, Tolminu, Bovcu in Kobaridu, le 350 otrok obiskuje pouk v 29 zunanjih oddelkih. V teh sedi samo pet, šest ali osem otrok, kot je to primer na Krnu, Rutu in Stražišču. Tu imajo pouk samo od prvega do četrtega razreda. Vzdrževanje šolskih stavb v teh gorskih in oddaljenih krajih je nedvomno vezano z velikimi stroški. Zgradbe so stare, dotrajane, saj za sprotno vzdrževanje zgradb ni bilo nikoli dovolj denarja, mislim tistega družbenega. Občinski mošnjiček pa je bil vedno premajhen, in se je z njim naredilo le toliko, kot je bilo mogoče, največkrat pa je zmanjkalo denarja celo za najnujnejša popravila. In sedanje stanje teh šol je pač tako, na kakršnega so prosvetni delavci opozarjali že pred petimi, desetimi in več leti. Kar je dobila tolminska občina družbenega denarja za šole, ga je dobila le za gradnjo nove osnovne šole v Kobaridu, pa še tega menda pod zelo neugodnimi pogoji.

Težave s prostori in učili pa tarejo tudi vseh pet centralnih šol v tolminski občini, saj menda vseh pet šol ne spravi skupaj učil niti za en reven kabinet. Tolminska osnovna šola ima pouk v dveh stavbah izmed katerih je tista v središču Tolmina stara več kot 80 let. Da stropi in pod še kljubujejo času in rabijo svojemu namenu, morajo biti na tej šoli podprti kar v štirih razredih.

V Tolminu sicer na tihem upajo, da bodo kmalu začeli graditi šolski center, ki naj bi vključeval osnovne, srednje in strokovne šole. Tako bi končno tudi tistih 750 otrok, ki obiskuje tolminsko osnovno šolo, okusilo, preden zapustijo šolo, vsaj trohico sadov sodobnega pouka. Tudi tolminsko gospodarstvo potrebuje iz dneva v dan več strokovnjakov. Res je, da vsako leto diplomira na srednjih šolah precej dijakov tudi s Tolminske, vendar so med njimi redki, ki se vrnejo v to deželo.

V štirih letih študija pridejo mnogi navadno tudi še v novo okolje, ki jim nudi večji in boljši kos kruha, boljše možnosti nadaljnjega izobraževanja in udobnejše življenje, kot pa jim jih trenutno lahko nudi lepa Tolminska. In morda so tudi zato zahteve in potrebe po tolminskem šolskem centru še toliko bolj utemeljene.

URAN

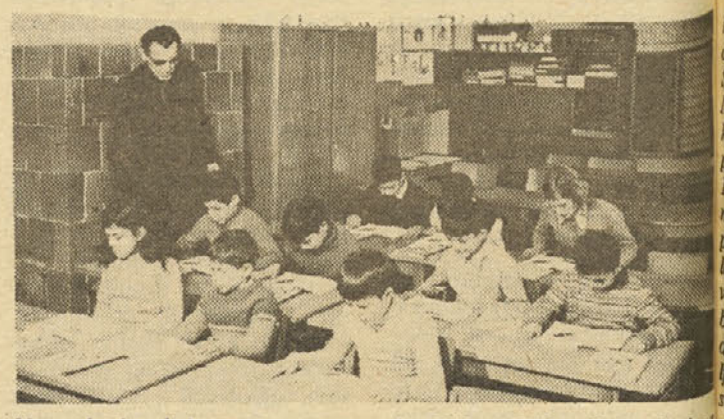

Na pobudo skrbstvenega organa skupščine občine Kočevje in denarno pomočjo temeljne izobraževalne skupnosti je osnovna šola Kočevje odprla v Željnah posebne oddelek za Rome. Obiskuje ga 11 otrok. Prvi dan pouka so jim podelili vse šolske potrebščine in primerno obleko. Vsak dan dobivajo tudi brezplačno malico.

SREDSTVA IN VSEBINA

O delu izobraževalne skupnosti v Celju so razpravljali vsi, ki jim le-ta mora prikazati svoje delo. Najprej se je sestala njena skupščina, ki je ovrednotila delo iz preteklega leta in sprejela nov vsebinsko bolj konkreten in časovno opredeljen program, zatem je o delu te za Celje izredno pomembne skupnosti razpravljal svet za šolstvo. Predvsem je pohvalil skrb za sredstva. Skoraj brez pripomb je občinska skupščina v Celju sprejela zaključni račun in program temeljne izobraževalne skupnosti (finančni ter vsebinski). Ob tem naj zapišem nekaj misli, ki jih je bilo ob sprejemu programa in razpravi sicer čutiti, niso pa bile povsem dorečene.

Financiranje šolstva poteka v celjski občini dokaj normalno. To je gotovo razveseljiva ugotovitev, saj vemo, da v marsikateri občini še bijejo boj za boljše vrednotenje dela vseh, ki delajo na področju vzgoje in izobraževanja. Nedvomno je v delu izobraževalne skupnosti potreben vsebinski premik, saj so zanje še vedno značilni močni vplivi proračunske delitve in odtujevanja sredstev tistim, ki jim je ta denar namenjen. Izobraževalna skupnost je včasih pač tisti organ, ki namesto občine deli denar po določenih merilih. Nekaj tega smo lahko opazili tudi pri nas. Delno so za to krivi člani njenih organov, delno tudi vodstvo, saj se je skupščina le preredko sestajala. Moramo pa poudariti, da so z odpravljanjem vsebinskih in finančnih slabosti že pričeli – tu mislimo predvsem na imenovanje posebne „šolske" komisije, ki je pripravljala merila za delitev sredstev posameznim zavodom. Udeležba na sejah skupnosti ni vedno zadovoljiva. Razpravljavci – zlasti tov. Marolt, podpredsednik občine Celje, in Janko Ževart – predsednik Socialistične zveze v Celju so na skupščini izobraževalne skupnosti poudarili, da je treba pridobiti za delo v skupščini izobraževalne skupnosti res prizadevne in delavne ljudi v vzgojno-izobraževalnih zavodih ter zunaj njih. Selekcija teh članov je nujna, saj je bilo na zadnji seji le nekaj predstavnikov večjih delovnih organizacij, velika večina pa se jih ni udeležila seje. S kandidati se je treba prej pogovoriti in jim predstaviti program, pa bo učinek veliko boljši. Da bi dosegli večjo prožnost in učinkovitost, so predlagali, naj se število članov skupščine zmanjša od sedanjih 55 na 39. Pri tem pa naj bi se sorazmerno povečalo število tistih članov, ki jim je ta samoupravni organ tudi namenjen. Skupščina izobraževalne skupnosti mora namreč v resnici postati najvišji samoupravni organ vseh organizacij združenega dela, ki delajo na področju vzgoje in izobraževanja. 456 učiteljev in vzgojiteljev na 16 zavodih celjske občine predstavlja v resnici bolj enega kot pa 16 različnih kolektivov, ker je pač „proizvodnja" pri vseh v bistvu enaka.

V tem zapisku bi rad opozoril še na program, ki ga je pripravil izvršni odbor za naslednje mandatno obdobje. Program odlikuje dvoje: tematika je primerna in časovno določena, pa tudi nosilci so znani. Ob bolj poglobljenem pregledu programa pa ugotovimo, da tu in tam le kaj manjka. Gre predvsem za analize, ugotovitve, ali pa samo misli ob vsebinskih vprašanjih vzgoje in izobraževanja. Pripravljajo se novi učni načrti, ugotavljajo se najrazličnejši novi vzgojni elementi, nove oblike in metode dela, večja vloga prostovoljnih aktivnosti, samouprava učencev itd. Prepričan sem, da so ta vsebinsko poglobljena področja najpomembnejša dejavnost temeljne izobraževalne skupnosti. Zato pa je potreben čvrst in dobro organiziran izvršni odbor, dobro organizirane sekcije ali komisije s konkretnimi programi. Te postavlja do neke mere tudi sedanji predlog, ki pa ga je treba še vsebinsko dopolniti.

JOŽE ZUPANČIČ

Ravne na Koroškem

Premalo šolskih prostorov

V Mežiški dolini imajo – tako kažejo podatki temeljne izobraževalne skupnosti – največ težav s šolskimi prostori prav na Ravnah. Tu je pouk že v dveh izmenah, marsikje pa bodo prav kmalu morali preiti že na tretjo. Ravenska osnovna šola pa je še ena izmed redkih, ki nima svoje telovadnice, v mežiški šoli je šolska oprema že dotrajala, preurediti pa bo treba tudi telovadnico in še nadalje prenavljati šole. Približno isto je treba narediti tudi na šoli v Črni. Temeljitih preureditev pa čakajo šole v Koprivni in Podpeci, Šentanelu, Strojni in Lokovici. Za vse to bi po sedanjih izračunih potrebovali okrog petnajst milijonov dinarjev.

Naša družba je dovolj bogata, da...

Na skupni seji izvršnega odbora republiške izobraževalne skupnosti in izvršnega odbora republiške skupnosti otroškega varstva je bilo med razpravo izrečenih precej pripomb in predlogov, ki naj bi v prihodnje usklajeno delovanje še bolj učvrstili. Po krajši razpravi so tudi sprejeli predlog o popisu družbenega dogovora za uresničevanje politike na področju otroškega varstva v Sloveniji v letošnjem letu. V nadaljevanju seje so razpravljali o vprašanjih, ki zadevajo izobraževanje kadrov za vzgojno varstvene dejavnosti, o oblikah varstva in vzgoje, podaljšanega bivanja v šoli, štipendijski politiki itd. Pri tem so posvetili posebno pozornost prehrani otrok v šoli, ki je zlasti na manj razvitih območjih še dokaj slaba in neurejena. Tudi zdravstvene analize kažejo, da je v Sloveniji še veliko podhranjenih otrok, zato bi morali čimprej in ne šele do 1975. leta poskrbeti za urejeno in kakovostno šolsko prehrano vseh šoloobveznih otrok. „Naša družba je dovolj bogata oziroma ni tako revna, da ne bi mogla že danes zagotoviti vsem otrokom, brez izjeme, šolske malice in tople obroke," je poudaril Slavko Grčar. Seveda pa bo prav kmalu potrebno proučiti vse možnosti financiranja in organizacijo, če hočemo, da bomo ta pomembni predlog uresničili že v prihodnjem letu.

Zvezna skupščina bo še ta mesec obravnavala številne predloge za izdajo zakona, med katerimi bo tudi predlog, ki bo omejeval oziroma onemogočal bankam dajati posojila za objekte v infrastrukturi, v katero sodi tudi šolstvo, zdravstvo, vzgojno-varstvene ustanove itd. Če bo torej ta predlog sprejet, bo to pomenilo konec razvojne investicijske politike v vrtcih, šole, zdravstvene domove, zlasti še na nerazvitih območjih, kjer so ravno tega najbolj potrebni. Prav zato sta oba izvršna odbora sklenila poslati pismo zvezni skupščini v Beograd in opozoriti na hude posledice tudi slovenske poslance, če bo tak zakon sprejet.

Pomanjkanje vzgojiteljic, so opozarjali na seji, je iz leta v leto bolj zaskrbljujoče. Vsako leto konča vzgojiteljske šole okrog 300 vzgojiteljic, samo letos pa naj bi v različne oblike vzgoje in varstva vključili okoli 8000 otrok. Iz tega lahko sklepamo, da bodo postajale vzgojno-varstvene ustanove vedno bolj varstvene, kajti vzgojo otrok vedno bolj prehaja v roke nestrokovnih kadrov.

Letos poteče zakonsko določilo, po katerem si morajo učitelji v srednjih in osnovnih šolah pridobiti ustrezno izobrazbo, če je še nimajo. Vendar, nižje niti visoke šole, so menili na seji, kakor tudi ne vse šole, v katerih so zaposleni učitelji, niso storile vsega, da bi vsaj večini, če že ne vsem, zagotovile ugodnejše pogoje študija. Vzrokov je nedvomno več, tudi objektivnih, zato pripravlja republiški sekretariat za prosvetno in kulturo predlog, po katerem bi se sedanja zakonska določila le nekoliko spremenila. Po teh spremembah naj bi predmetnim učiteljem, ki vsaj 15 let poučujejo svoj predmet, ne bi bila potrebna izobrazba, ki jo določa zakon. Vsem tistim učiteljem, ki imajo opravljenih vsi tretjino izpitov, pa naj bi rok za dokončanje študija premaknili do spomladi leta 1975.

TONE URBAS

TEM BOLJE BOMO DELALI

Učiteljem so bile kolegice trn v peti

Sodelovanje učiteljice Marice Strnadove pri »Popotniku«

Letos bo minilo 100 let, odkar se je v Šmarju pri Jelšah rodila učiteljica in pesnica Marica Strnadova. Umrla je leta 1953 v Novem mestu. Učiteljišče je končala leta 1891 v Ljubljani, poučevala je na Štajerskem, leta 1899 pa odšla v Rusijo. V domovino se je vrnila leta 1920 in poučevala v Sv. Barbari v Halozah. S svojimi pesmimi, povestmi in članki različne vsebine je sodelovala v mnogih tedanjih listih, npr. v Vesni, Ljubljanskem Zvonu, Slovanskem svetu in Slovenki. Za njene sestavke sta značilna izredna odkritost in smisel za humor.

V pedagoški reviji „Popotnik" je sodelovala od leta 1893 do 1898. Pisala je o razmerah v šolstvu na deželi, se zavzemala za pravice učiteljic, v nekaterih kratkih sestavkih pa se je tudi norčevala iz napak učiteljev.

Svoj prvi sestavek je poslala „Popotniku", ko je službovala na dekliški šoli v Št. Juriju ob južni železnici. Verjetno je nanjo spodbudno vplival tamkajšnji učitelj Ivan Vrščaj, ki je tudi sam sodeloval v „Popotniku". Prvi sestavek Marine Strnadove je imel naslov Raztrgan rokav. Uredništvo ga je objavilo z opombo: „Pozdravljena kot nova sotrudnica. Le mnogokrat se oglasite, morebiti vas bodo posnemale potem še druge tovarišice, kar bi bilo njim in nam v čast." Do takrat se je v „Popotniku" oglašalo še zelo malo učiteljic. V sestavku Raztrgan rokav se Marica čudi, ker je na svojem prvem službenem mestu, v bogati štajerski fari, naletela na zelo zanemarjene in raztrgane otroke. Meni, da je dolžnost učiteljice v takih krajih, da deklice usposobi za marljive in skrbne gospodinje. K pouku ženskih ročnih del naj bi otroci prinesli raztrgane obleke ter jih zašili; pri delu naj bi jim pomagala učiteljica. Tako bi se njim zbudil čut za red.

Zaradi odkritosti njenega pisanja in zaradi predlogov, ki jih učiteljstvo takrat ni podpiralo, dobijo nekateri njeni kasnejši prispevki opombo uredništva, da se z njimi ne strinja, a sestavek kljub temu objavlja. Tako je bilo z njenim naslednjim člankom iz leta 1894: Kaj ovira razvoj ljudskega šolstva? V njem ugotavlja, da mnogi starši kljub kaznim ne pošiljajo otrok redno v šolo. Meni, da je treba kmečke starše pridobiti za šolo tako, da bo pouk res zanimiv in živahen. Učitelj naj bi bil tudi zunaj šole svetovalec kmečkemu človeku. Za moške je to laže, ker so se že na učiteljišču učili o kmetijstvu, v prihodnje pa naj bi se tudi učiteljice učile več gospodinjstva, ker je važnejše kot ročna dela. Marica Strnadova predlaga, naj bi se v ljudski šoli tudi učenke učile obdelovati vrt. Na koncu graja duhovščino, ki bi lahko več storila za šolo, ne pa da ljustvo ponekod še odvrača od izobraževanja.

Leta 1895 je Strnadova nastopila novo službeno mesto v Sv. Ani na Krembergu. To leto se je v Popotniku postavila po robu učiteljem, ki so predlagali, naj bi imele učiteljice le 80 % plače, ker potrebujejo manj kot učitelji. Tega leta je namreč izšla knjiga učitelja Anteja Dukića: Zar i učiteljicam istu plaću?, ki jo je „Popotnik" zelo pohvalno ocenil in z odobravanjem priporočal v branje. Pod naslovom te knjige je Marica Strnadova posmehljivo ugovarjala Dukiću in ugotovila, da so nekaterim učiteljem njihove kolegice trn v peti že, odkar jim je ta poklic odprt. Zavidajo jim službo in plačo ter si žele izboljšati svoje dohodke na njihov račun. Poudarja, da so danes ženskam odprti vsi poklici razen duhovniškega in vojaškega in povsod pravijo, da so ženske včasih celo bolj zanesljive in sposobne kot moški.

Leta 1896 je bil med Dopisi in drugimi vestmi objavljen tudi njen sestavek Iz krogov „provizoričnih". V njem predlaga, naj visoki c. kr. deželni šolski svet odpravi krivico, da potuje dekret za definitivne učitelje iz Gradca do učitelja več kot dva meseca, učitelj pa dobiva medtem manjšo plačo. Vsakemu učitelju naj bi definitivno plačo nakazovali od prvega v mesecu, ki sledi datumu spričevala o njegovi učni usposobljenosti.

Leta 1897 je bila premeščena na šolo v Sv. Jakobu v Slovenskih goricah. V letu 1898 je v Popotniku objavila tri krajše sestavke. Konec leta 1897 je „Popotnik" objavil žaljiv dopis Iz Istre, ki je napadel prvi slovenski ženski list Slovenko, češ da je zbirališče klepetavih in opravljivih starih samic, ki so brez vsakega pesniškega daru, poleg tega pa še slabe učiteljice. Marica Strnadova, ki je bila že od ustanovitve Slovenke desna roka urednice Marice Nadliškove, je takoj odgovorila na napad. V dopisu Iz Slovenskih goric (List starigih samic) ugotavlja, da je dopis Iz Istre porodilo zgolj kruhoborstvo. Leta 1897 je namreč prišlo do urejanja učiteljskih plač; za učiteljice so spet predlagali nižje plače. In res so bili v slovenskih pokrajinah, razen na Štajerskem, učitelji bolje plačani od učiteljic z enako kvalifikacijo. Marica je napadla mnenje, ki ga je oznanjal pred leti v svoji knjigi Ante Dukić, češ da potrebujejo učitelji več kot učiteljice, zato naj dobijo tudi večje plače. Meni, da tudi učitelji nimajo vsi enakih potreb. Eden na primer kadi, pije, kvarta, hodi na vse zabave, drugi pa „hodi s kurami spat pa zgodaj vstaja, ljubi vodo po Kneippovem receptu . . ." Prvi torej potrebuje več, zato naj po tej logiki dobi več plače na račun drugega, skromnejšega učitelja. Pri tem pa pohvali štajerske učitelje, ki pravijo, da bi bilo smešno pri plačah odtrgovati temu ali onemu, ker „smo vsi skupaj revčeki". List Slovenko pa bi morali vsi resnični rodoljubi podpirati in spodbujati ne pa da pljuvajo v lastno skledo. Tudi pri tem Maričinem dopisu je bila opomba uredništva, da je oblika njenega dopisa dokaj rezka, a so ga kljub temu objavili in upajo, da bo s tem debate o Slovenki konec.

Ostala dva sestavka iz leta 1898 sta humoristična. Prvi: Zadnja naša hospitacija, opisuje hospitacijo, ki se je je udeležilo poleg Strnadove tudi več drugih učiteljic. Sama je imela pri slavnostnem kosilu celo kratek pozdravni govor. Vendar je na koncu neki kolega pozdravil lepo uspelo hospitacijo in veliko udeležbo s pripombo, da se je žal ni udeležila nobena učiteljica. – S tem sestavkom je Marica namignila na razne dopise v pedagoških glasilih z učiteljskih zborovanj, v katerih so velikokrat posebej poudarjali, da se jih učiteljice ne udeležujejo.

V drugem sestavku: Basen za učiteljice pa je smešila učiteljice, ki se ne udeležujejo učiteljskih skupščin in ožigošala njihovo stanovsko nezavednost.

V svojih dopisih v Popotniku se je Marica Strnadova podpisovala s svojim pravim imenom pa tudi kot Erinija, Micika, Mici in Marica II. Dopisi, ki jih je pisala v prvih letih svojega učiteljevanja, kažejo živo zanimanje za probleme učiteljstva in odločen nastop proti krivicam, ki so se godile.

TATJANA HOJAN

Zlate bralne značke so prejeli naslednji učenci kostanjeviške šole: Andrej Jordan, VII. a; Marija Petretič, VII. b; Andreja Kuhar, VII. b; Marjeta Kuhar, VII. b in Ladka Mlakar, tudi iz VII. b. Iskreno čestitamo!

Vezani letnik PIONIRJA 1971/72

Šolam in vsem prosvetnim delavcem sporočamo, da bomo že do konca šolskega leta pripravili VEZANI letnik PIONIRJA 1971–72. Verjetno ga boste želeli naročiti za šolske knjižnice ali morda za lastno uporabo.

Vodstva šol pa želimo opozoriti, da je lahko vezani letnik Pionirja darilo učencem, ki jih nagrajujete ob koncu šolskega leta.

Cena vezanega letnika 1971–72 je 35 N-din.

Naročila sprejemamo na naslov: Mladinska knjiga, Ljubljana, Titova 3, tel. 25-340, tekoči račun 501-1-30/1.

KOSTANJEVICA

Pozdrav Titovi štafeti

V ponedeljek zjutraj ob osmi uri so z novomeške strani prihesli v Kostanjevico Titovo štafeto, ki je nato nadaljevala pot proti Krškemu in Brežicam. Pred Kulturnim domom so štafeto pričakali učenci osnovne šole in ji pripravili majhen kulturni program. Pozdravni govor je pripravila predsednica pionirskega odreda Toneta Kambiča.

A. B.

Podelitev Kajuhove bralne značke

V petek, 12. maja, je imela osnovna šola Kostanjevica na Krki v domu kulture podelitev Kajuhove bralne značke. Zakaj je šola izbrala za mlade bralce prav Kajuha in ne enega dolenjskih pesnikov ali pisateljev? Vsekakor zato, ker učenci te šole v poučnih ekskurzijah vsako leto obiščejo Kajuhovo rojstno mesto in zaradi tesnega sodelovanja ter prijateljstva vodstva šole s Kajuhovo materjo.

Nagrajencev je bilo največ iz nižjih razredov, saj jih je kar 28 dobilo bronasto značko, 20 jih je dobilo srebrne in 5 zlate značke. Za zlato značko so se morali otroci še posebno potruditi, saj je bilo končno merilo za pridobitev te značke zelo strogo. Učenci morajo poznati pesnikov življenjepis in prebrati vsaj pet knjig, poleg tega pa pripraviti tudi referate in aktivno sodelovati na literarnih prireditvah šole. Za začetek je osmi razred pripravil program, kjer so deklamirali Kajuhove domovinske, partizanske, ljubezenske pesmi in pesmi, ki jih je posvetil svoji materi. Priznanje je mladim bralcem podelila naša pesnica Neža Maurer. Pred tem je otrokom prebrala nekaj svojih pesmi za najmlajše, pa tudi za tiste iz višjih razredov. Nato se je osnovnošolcem predstavilo Mladinsko gledališče iz Ljubljane z delom T. Brauna in H. Ficha Indijanci v mali vasi. Odlični igralci z zelo dobro pripravljenim delom so mlado občinstvo tako navdušili, da odobravajočega ploskanja ni bilo ne konca ne kraja.

ALENKA BURJA

Poljudnoznanstvena enciklopedična revija

PIONIR IN UČNI NAČRTI

V POMOČ UČITELJEM OBJAVLJAMO KORELACIJE MED UČNIM NAČRTOM OSNOVNE ŠOLE IN REVIJO PIONIR ŠT. 8, 9, 10

Pionir štev.	Naslov	Predmet	Razred	Učna tema
8.	Vid Gregorač – Stromboli	geogr.	6	Italija
8.	Matjašič-Pogačnik – Velemsto pod tropskim soncem – Nigerija	geogr.	7	Afrika – afriške države
9.	Matjašič-Pogačnik – Kenija	geogr.	7	Afrika – afriške države
9.	Anton Stergar – Divje jezero pri Idriji	geogr. sp. dr.	8 4.–5.	Kras in znač. Krasa
9.	Ing. Vlado Ribarič – Vremenske napovedi – naloge meteoroloških satelitev	geogr.	6	Vreme
8.	Vida Pohar – Po sledovih krapinskega lovca	zgod.	6	Zgodovina črpa snov z virov – Stara kamena doba
9.	Vida Pohar – Lovci jamskih medvedov	biol.	8	Pitekantrop – Neandertalec
9.	Majda in Vinko Strgar – Lep, lepši, še lepši ter najlepši cvet	biol.	8	Pot nastanka novih vrst – Vnetriizbor
9.	Branko Resip – Francoske vojne in Ilirske province	zgod.	7	Napoleon Bonaparte Ilirske province
8.	dr. Aleksandra Kornhauser – Zakaj verjamemo v atome in molekule	kem.	7	Atomi in molekule
9.	dr. Aleksandra Kornhauser – Vesele atomske zdrahe	kem.	7	Atom – zgradba
10.	dr. Aleksandra Kornhauser – O atomu, ki je poln praznega	kem.	7	Atom – zgradba
8.	Joko – Škrbaste vilice postanejo del računalnika	mat.		Matematični krožek
9.	Joko – Tekma med šilčkom in sulcem	mat.		Matematični krožek
10.	Joko – Pomlad pokvari srečen konec	mat.		Matematični krožek
8.	Aleksander Kregar – Presečna množica	mat.		Nova matematika Mat. krožek
9.	Aleksander Kregar – Združena množica	mat.		Nova matematika Mat. krožek
10.	Aleksander Kregar – Razlika množic	mat.		Nova matematika Mat. krožek
8.	Berta Golob – Kaj je novega na odru?	slov. p.		Klasična in moderna drama
9.	Berta Golob – Kolikor znaš – toliko veljaš	slov. p.		Preverjanje znanja o sodobni književnosti
8.	Evelina Umek – O čem sanjajo inženirji?	sp. dr.	5	Razvoj suhokopenskih prometnih sredstev
9.	Evelina Umek – Rdeči bik barona Codellija	sp. dr.	5	Razvoj suhokopenskih prometnih sredstev
10.	Narcisa Desković – Tovariš Leskovic, ali bi nam hoteli povedati	gl. p.		Vzgoja glasb. poslušalca – obiskoval. opere
8.	Jelka Kunaver – Kaj so kontejnerji	teh. pouk		Teh. krožek
8.	Tone Polenec – Rohneči balet letalcev	tel. vzg.		
8.	Peter Šubic – Judo	tel. vzg.		
8.	Boris Kutin – Šah – zakonitosti pozicij	tel. vzg.		
10.	Mito Trefalt – Kdo je začetnik olimpijskih iger	tel. vzg.		
10.	Mito Trefalt – Kakšne so bile antične igre	tel. vzg.		
10.	Mito Trefalt – Olimpiade kratkih poti	tel. vzg.		
10.	Mito Trefalt – Kako se pripravljajo naši športniki	tel. vzg.		
10.	Mito Trefalt – Njihova pomoč je dragocena	tel. vzg.		
10.	Mito Trefalt – Dekleta in šport – da ali ne	tel. vzg.		
10.	Mito Trefalt – Največ, kar je dosegel človek na olimpijskih igrah	tel. vzg.		
10.	Mito Trefalt – Brez bolečine ni rekorda	tel. vzg.		
10.	Mito Trefalt – Olimpijski junaki	tel. vzg.		
8.	Jules Verne-Iztok Ilich – potovanje postaja vznemirljivo			Znanosti – fant. nadaljevanka
9.	Jules Verne-Iztok Ilich – Predrzni poskus se je izjalovil			Znanosti – fant. nadaljevanka
10.	Jules Verne-Iztok Ilich – Vrnitev			Znanosti – fant. nadaljevanka

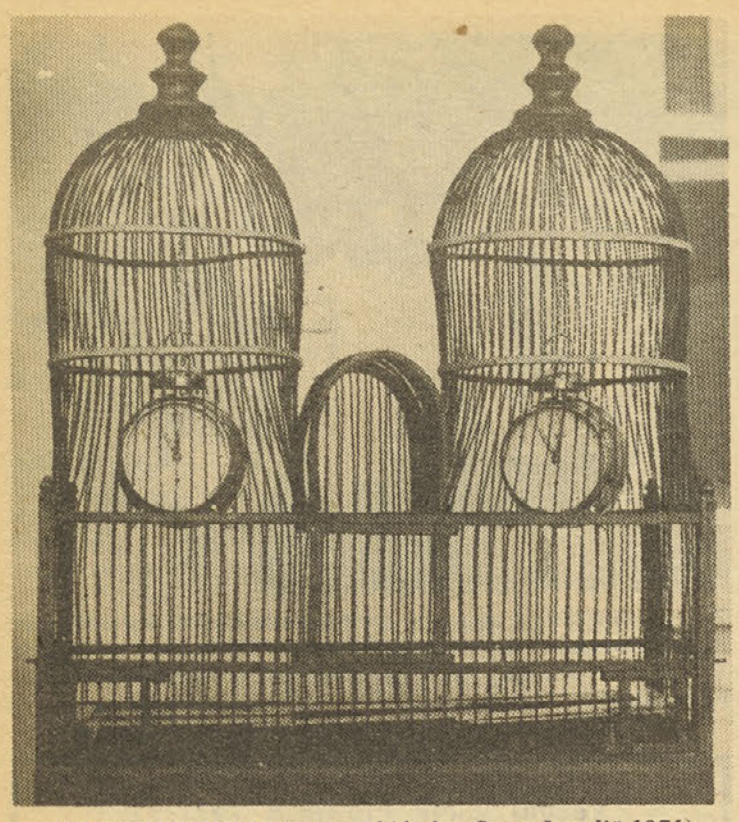

UJETE DIMENZIJE (prostorski kolaž, Stane Jagodič 1971)

UČNI NAČRTI

Strokovni svet zavoda za šolstvo je na svoji seji 4. maja razpravljal o letnem poročilu zavoda za leto 1971, o predlogih osnov učnega načrta za matematiko in fiziko na tehniških šolah, o predlogih osnov predmetnika in učnega načrta za poklic usnjarsko-galanterijskega tehnika, usnjarskega tehnika ter predlogu osnov predmetnika in učnega načrta za poklicno tehnologijo in posebni del praktičnega pouka za kovinarske poklice. Obravnaval je tudi poročilo o delu in stanju pouka matematike v prvem razredu osnovne šole. Iz bogate razprave, ki je sledila letnemu poročilu zavoda za šolstvo SRS za leto 1971, bi lahko povzeli naslednje:

– razpravljalci so podprli zahtevo po povečanem številu pedagoških svetovalcev pri zavodu (na 33 svetovalcev pride 3115 učiteljev; to pomeni, da mora vsak svetovalec obiskati kar 155 učiteljev!). Nezadovoljivo razmerje ne ustreza zahtevam dela;

– pomagati je treba pri reševanju stanovanjskega vprašanja pedagoških delavcev zavoda;

– za stimulacijo pri izobraževanju kadrov je treba uvesti poleg denarnih ukrepov tudi moralne – to naj bi bilo podeljevanje naslovov glede na doseženo kvaliteto pri praktičnem ali teoretičnem delu;

– izrečeno je bilo priznanje delavcem pedagoške službe zavoda za opravljeno delo, ki predstavlja ponovno afirmacijo pedagoške službe v Sloveniji, okrepitev položaja zavoda in pedagoških služb ter izboljšanju družbenih odnosov.

Predlog osnov učnega načrta za matematiko na tehniških šolah je bil sprejet z naslednjimi dopolnitvami:

– dopolniti je treba in jasno izraziti učni smoter (skupno s pedagogom in psihologom);

– dopolniti navodila s primerno didaktično obdelavo;

– zavod naj določi, kdo in kako bo izdelal ta navodila za šole, katerim je učni načrt namenjen;

– do naslednje seje treba sestaviti poročilo o opravljenem delu;

– pouk računalništva naj bo kot dodatek (ne neposredno v učnem načrtu). Sprejet je bil predlog, naj bi se na delovnem sestanku dogovorili o metodi priprav in sprejemanja nadaljnjih učnih načrtov. Vsi ostali predlogi osnov predmetnikov in učnih načrtov so bili sprejeti.

Po razpravi so sprejeli še naslednjo zahtevo:

– komisija naj bi izdelala učno-vzgojni načrt za varstvo narave; ta naj bi obsegal 25–30 ur kot dodatek k učnemu načrtu šole, ki naj bi same razporejale snov po predmetih, po lastni uvidevnosti glede na zasedbo učnih predmetov, ne da bi se pri tem povečal fond ur.

Sklep velja samo za šole, ki so na tej seji obravnavane.

V razpravi na poročilo o opravljenem delu in stanju pouka matematike v prvem razredu osnovne šole je bila izrečena vsa pohvala in priznanje vsem komisijam, pedagoški akademiji, fakultetam in vsem, ki so sodelovali pri tem odgovornem delu. Ugotovljeno je bilo pozitivno stališče učiteljev, njihova visoka motiviranost in presenetljiva delovna disciplina. Učitelji – elementarci so svojim delom pripomogli, da se projekt uspešno vrašča v našo učno prakso in pospešuje pozitivne spremembe, ki jih je že doslej zabeležila sedanja, čeprav parcialna analiza.

TEA DOMINKO

Kdo bo pa plačal?

V teh dneh oddajamo na šolah sezname tistih učencev, ki naj bi šli v počitnicah letovat na morje, torej tistih, ki bodo šli v kolonijo. Katerim otrokom bomo omogočili takšno obliko rekreacije?

Mislim, da je namen kolonije, da gredo letovat bolehni otroci s šibko telesno konstitucijo, še posebno pa socialno ogroženi.

Učence smo predlagali učitelji, odločilno pa je bilo zdravnikovo mnenje. Pri tem izbiranju smo naleteli na velik problem. Zdravstvena služba (po navodilih zavoda za socialno zavarovanje) je namreč odklonila vsakega učenca, ki ni socialno ali vsaj kmečko zavarovan. Zaželeni so bili socialni zavarovanci.

Kdo so otroci, ki sploh niso zavarovani?

To so predvsem otroci bajtarjev, brez staršev. Oprostite, „bajtarjev" in „kočarjev" pri nas ni več. – Govorim o konkretnih primerih. Nekateri izmed teh učencev bi bili nujno potrebni kolonije. Toda postavlja se vprašanje: Kdo bo pa plačal?

Sprašujem se, kako je mogoče, da nekdo ni zavarovan.

Pa pustimo to vprašanje ob strani in se povrnimo k dinarjem. Otrok torej ni zavarovan, potreben je pomoči, na morje pa le ne bo šel. Kdo mu bo pomagal? Pri nas, v naši družbi bi se to ne smelo dogajati.

Dovolite, da vas opozorim na novelo Milana Puglja „Splavljenci". Televizijski gledalci se verjetno spominjajo drame z istim naslovom (SNG Maribor). V vasi najdejo neznana utopljenca. Župan se sprašuje, kdo bo plačal pogrebne stroške.

Ne vem, če je primera dovolj učinkovita in ustrezna. Upam, da ste me razumeli, kaj sem hotel povedati.

Sicer pa se je to zgodilo v tistem togem, birokratskem sistemu.

STANKO BEZJAK

Edino merilo: zdrav človeški humanizem

Pogovor z Ivom Škoflekom, ravnateljem vzgojnega zavoda v Logatcu

Veliko govorijo in pišejo o najrazličnejših oblikah mladinskega prestopništva, odkrivajo vzroke zanj in tako skušajo krčiti pot preventivi, postavljajo teorije, jih zavračajo in ponovno preverjajo.

Tovariš Škoflek, vi ste ravnatelj zavoda, v katerem so mladi ljudje, ki so tako ali drugače prišli navzkriž z obstoječimi družbenimi normami. Radi bi vedeli, od kod in zakaj so prišli ti mladi ljudje v vaš zavod, ki mu po domače rečemo poboljševalnica. Kako gledate vi vzgojitelji na njihove „prestopke"? Ali vam starši teh mladoletnikov kaj pomagajo pri delu? No, vprašanj je še in še, morda bi za danes skušali odgovoriti samo na nekatera.

– Če sem vas pravilno razumel, zadeva vaše prvo vprašanje vzroke mladinskega prestopništva.

Zelo različni so lahko. Včasih jih je kar težko prepoznati. Gotovo pa je, da samo kaznivo dejanje, ki ga je mladostnik storil in s čimer si je zaslužil ime prestopnik, ni vzrok, temveč že posledica.

Že najbolj enostavna raziskovanja vzrokov mladinskega prestopništva nas skoraj vselej privedejo v mladostnikovo družino oziroma v njegovo otroštvo. Že v otroštvu, pa tudi kasneje, doživi bodoči prestopnik celo vrsto neugodnih, utesnjujočih izkušenj z odraslimi, zaradi česar se ne morejo razviti nekatere zelo pomembne lastnosti zdrave osebnosti, kot so: sposobnost zdravega uveljavljanja, veselje do dela, ki prinaša ugodje, in nova spoznanja, spoštovanje in ljubezen do sočloveka itd.

Družine, iz katerih so prestopniki, so zelo različne, od zelo neurejenih, razočaranih, razdvojenih do naravnost navidezno vzornih družinskih skupnosti. Domala za vse starše, ki sem jih spoznal ob delu z njihovimi otroki, pa ne bi mogel reči, da so pri vzgoji svojih otrok namerno ali zavestno grešili. Večinoma gre za nepoučenost. V zakonu razočarana mati ne more doumeti, da s svojo nesrečo prizadeva tudi razvoj svojega otroka, da o očetu, ki je morda te nesreče kriv, sploh ne govorimo. Preveč avtoritativni starši, zlasti očetje, so prepričani, da bodo svojega otroka s strogostjo najbolj ustrezno vzgojili, ne pomislijo pa, da mu s svojo avtoritativnostjo in strogostjo lahko zadušijo tisto življenjsko energijo, ki je človeku potrebna, da se v življenju uveljavlja in uveljavi. Navidezno vzorna družina, ki ima ves komfort – hišo, avto, vikend – se običajno preveč peha za zaslužkom, dom pa pušča hladen, brez ljubeče topline.

Za vse prestopnike – bi dejal – pa je kljub temu, da izhajajo iz različnih družin, nekaj skupnega – ostali so nekako ob strani, zavestno ali podzavestno odveč. Ta občutek, ki ga je otrok sposoben podoživeti na zelo prefinjen način, ga požene na cesto, kjer najde sebi enake, kjer lahko tudi nekaj pomeni, in tu se prestopništvo običajno začne.

Zatem ste menda vprašali, kako jih obravnavamo, oziroma kako v vzgojnem zavodu gledamo nanje.

Mladostnik, ki ga sprejmemo v zavod, je svet zase. Odraslim ponavadi ne verjame, ker je ob njih doživel preveč razočaranj. Do dela in učenja nima poguma, saj je z njegovo življenjsko tragedijo povezanih tudi nešteto neuspehov prav pri učenju in delu. Življenju po določenem redu in pravilih se izmika, kolikor se more, kajti red in spoštovanje pravil predstavljamo odrasli. Včasih je zagrenjen, včasih pa odkrito sovražen do vzgojitelja, mojstra, direktorja in zavoda.

Večina ljudi misli, da je treba prestopnika „priviti", ga naravnati v ozek okvir stroge discipline, mu pokazati, kdo ima prav in ga strogo kaznovati za vsak nadaljnji prestopek. To je pač eden izmed pogledov na problem mladinskega prestopništva in marsikje po svetu – morda še celo kje na Slovenskem – je za temeljni način dela z mladimi prestopniki značilno prav takšno stališče.

Prav v tem pa je velika zmota človeštva. To je metoda zob za zob, dokler nam vsem ne zmanjka zob.

Razložil vam bom drugačen pogled na delo z mladimi prestopniki, ki si je – bodimo veseli – utrl del poti že tudi na Slovenskem.

Ko mladostnika sprejmemo v zavod, si ne delamo utvar, da bo takoj postal disciplíniran, delaven, spoštljiv do odraslih in dostojen. To bi sicer z določenim pritiskom lahko dosegli, vendar bi se potuhnil in le navidezno prilagodil. Ostane pa vprašanje, koliko je tudi notranje sprejel disciplino, red in pravila. Mladostnika poskušamo sprejeti takega, kakršen je v resnici, s kompletno grmado osebnih problemov, razočaranj, ki jih ne more kar tako odložiti. Spočetka mu celo dovolimo, da je problematičen še naprej in da izrazi dvome, ki jih čuti do sveta odraslih. Njegovega problematičnega vedenja spočetka ne ocenjujemo, temveč razčlenjujemo in ga počasi začnemo naravnavati in voditi. Zadeva seveda ni tako preprosta, kot je videti. Ko mladostnik začuti, da so v zavodu ljudje, ki mu hočejo predvsem pomagati, začenja počasi opuščati svojo opozicijo do odraslih in prek nas tudi do norm, ki so del naše kulture. Sčasoma začenja sam spoznavati, da je bilo z njim marsikaj narobe in večkrat želi celo pojasnil, zakaj se je tako nerazumljivo vedel. Temu delu našega obravnavanja mladostnika pravimo terapevtski del, nekateri pa prevzgoja. Ko dosežemo tolikšno stopnjo mladostnikovega spoznanja za njegovo lastno nesprejemljivo vedenje, se šele začne prava vzgoja. Odslej mu nalagamo vedno večje zahteve, vendar še vedno take, ki jih zmore. To se stopnjuje do zadnjega leta njegovega bivanja v zavodu dokler se nam ne posreči, da smo z njim tako realni, kot bo življenje, ki ga čaka, ko bo prestopil prag zavoda.

Kolikšni so uspehi takega dela, je težko reči. Preveč na začetku smo še. Za sedaj nam edino merilo zdrav človeški humanizem – da vsaj škode ne delamo, če že rezultati ne bo boljši.

Pa še zadnje vprašanje, in cer, vključevanje staršev v n delo.

Glede na to, da se več mladostnikov po odpustu vr v svoje družine, sodeluje tudi s starši. Redki so starši, ne bi prišli, ko jih povabim zavod. Nekateri prihajajo z pogosto, kar vsak teden. S šem, ki si konec koncev vsi lijo, da bi bili njihovi otr dobri, odkrijemo marsikat resnico, mnogo pa jih odkrij sami. Mislim na njihove napa ki so jih nevede zagrešili vzgoji svojih otrok. Hvaležni ko spoznajo, da njihovi otr niso tako slabi, kot so si mis S takim odnosom nam zelo magajo, ne da bi samo vedeli to. V glavnem, splača se t sodelovanje in v zvezi s t imamo še mnogo zamisli in črtov.

So pa tudi taki, ki sv otrok v zavodu nikoli obiščejo, ki so verjetno sre da so se vsaj za nekaj let zne svojega nepoboljšljivca.

Če mi ob koncu dovo neko bolj pesniško prispodo bi dejal, da me delo z mlado niki brez sodelovanja njiho staršev spominja na gojitev cv ja v hudourniku, ko ti lah vsak čas ves trud odnese.

ŠTEFAN PLANINŠ

Poudarek na idejnosti

Ob izidu 3. številke revije „Vzgoja in izobraževanje"

Zadnje čase mnogo razpravljamo o idejnosti pouka na naših šolah, zato je 3. številka „Vzgoja in izobraževanje" v precejšnji meri posvečena tej problematiki.

Že uvodnik nas seznanja z republiškim dokumentom o vzgojno-izobraževalnem sistemu v naši republiki, ki bo sledil zvezni resoluciji o razvoju vzgoje in izobraževanja.

Skladno s tem se zvrsti v reviji vrsta člankov in prispevkov, ki skušajo razčleniti problematiko idejnosti pouka na naših šolah. Tako nas Ivo Zrimšek v prispevku „K idejnosti pouka slovenskega jezika" seznanja s pomembnostjo tega predmeta pri oblikovanju otrokove osebnosti in svetovnega nazora. Dejstvo, da ima slovenski jezik med družboslovnimi predmeti relativno največje število ur in da celih osem let in dlje spremlja otroka, lahko mnogo prispeva k oblikovanju mlade osebnosti. Zanimiv je prispevek Renate Mejakove „Še o vzgojno izobraževalnih smotrih naše šole", v katerem opozarja, da ne smemo prepustiti idejne vzgoje spontanim in stihijskim vplivom.

Vidno mesto pri oblikovanju otrokovega svetovnega nazora zavzema pouk zgodovine. O tej problematiki je v reviji spregovorila Vida Wedam. V prispevku „O idejnosti pouka zgodovine" analizira vse pomembne komponente pouka tega predmeta, ki brez dvoma vplivajo na idejnost mlade generacije. Posebno pozornost je idejnosti pouka posvetil Slavko Podmenik. V članku „Aktualni problemi idejnosti pouka in vzgoje razčlenjuje problem idejnosti v stališčih nekaterih andragoških delavcev. Vprašuje, ali je in zakaj je ali ni vzgoja družbena funkcija. K obravnavi problematike idejnosti sodi še prispevek Mace Jagon „Družina in cerkev", v katerem nam osvetli vlogo družine v prenašanju religioznih vrednot, še posebej pa analizira anketo Centra za preučevanje religije in cerkve (pri fakulteti za sociologiji, politične vede in novinarstvo), izvedeno v letu 1968/69.

Bralci se bodo razveselili rubrike za učno prakso, saj se v njej zvrsti več zanimivih prispevkov. Dr. Anton Moljk nas s člankom „Novo v fiziki in pouk" seznanja z dragocenim pripomočkom, namenjenim predavateljem fizike.

Zanimiv je prispevek Marije Lipužič „Uporaba interne TV pri študiju specialne pedagogike". Avtor nam nazorno prikaže praktič uporabo snemalne kamere in mag toskopa. Odkriva, kaj vse se da do či pri spemljanju prizadetega otr ka, delu s starši, diagnosticiranju zadetosti, odpravi otrokovih mot ipd. Prispevka bodo prav gotovo seli mnogi učitelji, še posebej specialni pedagogi, ki bodo z nov spoznanji lahko izboljšali svoje de V tej rubriki zasledimo tudi pris vek Jožeta Trčka „Vzvratna zv in podkrepitev". V njem sezna bralce s programiranim poukom, obeta nov napredek v šolstvu.

Mnogim bo najbrž zelo dob došel prispevek Milana Adam „Osem mm – film, sodobno uč sredstvo". Avtor nam predstavi daktične posebnosti in predno tega danes nepogrešljivega učite vega pomočnika. Valentin Trilar seznanja s „Strokovnim in perm nentnim izobraževanjem v luči dru beno-ekonomskih potreb" ter udarja potrebo po tem načinu dobnega izobraževanja.

V rubriki „Predpisi in praksa" Ela Ulrih-Atena opozarja na sprej zakone, ki obravnavajo to problem tiko.

V rubriki „Naš intervju" se tok srečamo s predsednikom izvršn odbora Izobraževalne skupnosti cialistične republike Slovenije L vikom Zajcem, med portreti pa sledimo Janka Messnerja, profesor slovenščine in nemščine na venski gimnaziji v Celovcu.

Dokaj zanimive so tudi inf macije. Omenimo naj „Novi venski vojaški dom" (Alojz Šo po XI. Didacti (Jure Gartnar), kongres likovnih pedagogov Jugo vije (Milovan Kranjc), Uspešno d strokovnega sveta (Drago Novak) drugo.

Nadalje so v reviji navedeni po jeni učbeniki in učila, recen knjig, razgled po tujem revialne tisku, novitete iz kartoteke v dok mentaciji zavoda in druga prob matika.

Revija „Vzgoja in izobraževanj je namenjena predvsem pedagoš delavcem, ki bodo v njej našli mar katero pobudo za svoje vsakdan delo v šoli. Iz skromnih zasnov zrasla revija, ki se danes lahko kos tovrstnimi revijami doma in na tujem. Vsem pedagoškim delavcem toplo priporočamo.

DRAGO NOVA

Kandidatom za enopredmetni študij na filozofski fakulteti

Prav dobri in odlični diplomanti predmetnega pouka pedagoških akademij lahko nadaljujejo študij pedagogike na filozofski fakulteti v 3. letniku, če opravijo dopolnilni izpit iz obče pedagogike in didaktike.

Izpit bo 26. junija ob 9. uri v sobi 416 na filozofski fakulteti. Prav dobri in odlični diplomanti razrednega pouka se lahko vpišejo brez tega izpita.

Prijave z diplomo in indeksom pošljite do 10. junija na tajništvo filozofske fakultete v Ljubljani, Aškerčeva 12.

Tretji kongres pedagogov Jugoslavije

Na osnovi sklepov zadnje skupščine Zveze pedagoških društev Jugoslavije se je predsedstvo odločilo, da bo začelo s pripravami za tretji kongres pedagogov Jugoslavije.

Na seji (29. oktobra lani v Zagrebu) so sklenili, da bo tretji kongres pedagogov Jugoslavije spomladi leta 1973 v Ohridu. Osnovna tema kongresa bi bila: SAMOUPRAVLJANJE IN VZGOJA. Poleg tega predvidevajo še nekaj simpozijev, kjer bi poročali o rezultatih teoretičnih in empiričnih raziskav ter razpravljali še o drugih aktualnih pedagoških problemih (o vzgoji pedagoških kadrov in o pedagoškem poklicu).

Kongres naj bi prikazal razvoj in rezultate, ki so jih dosegli pedagoški delavci; napore, ki so bili vloženi v napredek učinkovitosti vzgojno-izobraževalnega dela; nujnost usklajevanja pedagoške teorije z resničnim stanjem in perspektivo razvoja naše družbe. Predsedstvo vabi vse pedagoške delavce, naj sodelujejo pri delu kongresa ter s svojimi prispevki pripomorejo, da bo kongres resnični pregled vsega, kar so pedagoški delavci dosegli na področju pedagoške teorije in prakse.

Hkrati vas prosimo, da pošljete prijave za sodelovanje pri delu za tretji kongres pedagogov Jugoslavije SAVEZU PEDAGOŠKIH DRUŠTAVA JUGOSLAVIJE (Beograd, Moše Pijade 12/V) najkasneje do 15. junija 1972. Svoje prispevke za kongres je treba poslati na isti naslov najkasneje do 15. decembra leta 1972.

Vse informacije o kongresu dobite pismeno ali po telefonu (št. 339-381) na naslov: Savez pedagoških društava Jugoslavije, Beograd, Moše Pijade 12/V (Organizacioni odbor za pripremu Kongresa).

O višini prispevka in drugih tehničnih vprašanjih boste obveščeni naknadno.

ZVEZA PEDAGOŠKIH DRUŠTEV JUGOSLAVIJE

ALI ODDELKI PODALJŠANEGA BIVANJA ALI PODRUŽNIČNE ŠOLE

Hočeš nočeš, sprijazniti se moramo z resnico, da nimamo dovolj učiteljev, posebno tistih za razredni pouk. Pravijo, da je to najbolj pereče v krajih, kjer imamo podružnične šole. Taki so tudi hribovski kraji črnomaljske občine: Tanji vrh, Dobliče, Tribuče, Sinji vrh, Črmošnjice . . . V tej občini, kjer je 6 centralnih in 20 podružničnih šol, so morali na večini podružnic ukiniti 3. in 4. razred, ne samo zato, da bi se otroci šolali v bolje organiziranih in opremljenih šolah, temveč tudi zato, ker ni učiteljev. Posledica: okrog 600 otrok se vozi, veliko jih stanuje v internatih, pri sorodnikih ali znancih. S starši se videvajo enkrat tedensko.

Pa je rekel nekdo: „Tudi mi smo nekdaj stanovali v internatih, pa smo vseeno zrasli; nihče ni rekel takrat, da je to „problem". Otroci in starši občutijo to seveda po svoje, tako kot so občutili v takih primerih v vseh časih: čisto vseeno res ni nikomur, toda šola je šola in še obvezna povrhu. Če je ni v domači vasi, je pač treba drugam.

Besed o tem, kako nujno je, da odrašča otrok v domačem okolju, imamo pa tako še dovolj. Ne bo jih zmanjkalo.

KAKO BO LETA 1972?

Kar k tajniku črnomaljske temeljne izobraževalne skupnosti smo odšli spraševat, še posebno zato, ker smo zvedeli, da so na tej temeljni izobraževalni skupnosti sklenili začasno odsvetovati odpiranje oddelkov podaljšanega bivanja. Zakaj?

„Preprosto zato," je rekel Jože Strmec, „ker s tem izgubljamo učitelje, ki bi morali poučevati na podružničnih šolah. Bolje bi bilo, če se o podaljšanem bivanju sploh ne bi pogovarjali, saj ga nismo sposobni izpeljati!

Odkar so ukinjena učiteljišča, nam še bolj manjka učiteljev za razredni pouk. Kaj se dogaja? Ugotavljamo, da bomo morali ukiniti še nekaj oddelkov na podružničnih šolah naše občine. Z ukinitvijo teh oddelkov pa prizadenemo kraj, ker mu tako odvzamemo učitelja in mnogokrat celo tudi šolo. Vemo pa, koliko pomenijo prav te majhne šole za posamezne kraje: ti izgubijo hkrati s šolo tudi svoje kulturno-prosvetno središče in z učiteljem človeka, ki zna svetovati, pomagati, spodbujati . . . Učitelj je na vasi še vedno to, kar je bil nekdaj – osrednja osebnost.

K temu pridajmo še to: otroci morajo prezgodaj zdoma. Taka ločitev prizadene otroke in starše.

Res je, da rešujemo prešolanje s prevozom v centralne šole, okrog 50 otrok stanuje v dijaškem domu v Črnomlju, drugi prebivajo privatno. Zavedamo pa se, da to še zdaleč ni tista prava rešitev . . .

Že nekaj let ne moremo odpirati novih oddelkov podaljšanega bivanja, ki je nujno prav za socialno ogrožene otroke; teh pa je na našem območju veliko. V središčih, kjer bi lahko uvedli take oddelke, jih po priporočilu temeljne izobraževalne skupnosti ne smejo. Če bi razpisovali delovna mesta za učitelje v podaljšanem bivanju, bi izgubili na podružničnih šolah skoraj vse učitelje. Vrzeli, ki bi nastala zaradi tega, nikakor ne bi mogli zapolniti. Kaj bi se zgodilo potem, je jasno: podružnične šole bi morali zapreti.

Za sedaj je v naši občini tako daleč, da ne smemo izgubiti niti enega učitelja. Vsa Slovenija se sprašuje, kako bo v letu 1972? Predvidevamo, da si od 38 naših učiteljev, ki poučujejo na predmetni stopnji, pa imajo srednjo izobrazbo, niti 10 % učiteljev ne bo pridobilo ustrezne kvalifikacije.

Pomanjkanje učiteljev skušamo reševati s štipendiranjem. Vsako leto štipendiramo za učiteljski poklic okrog 40 dijakov: lani smo jih štipendirali 45, letos pa 60. Petnajst od teh jih študira na višjih in visokih šolah, ostali pa so še v srednjih šolah."

MARJANA KUNEJ

Tončka iz Črmošnjic živi v črnomaljskem dijaškem domu. Navadila se je, saj je tu še veliko njenih vrstnikov. Raje bi bila seveda doma, toda šolanje je treba nadaljevati.

100 let šole na Polici

Ta sestavek je tudi skromno vabilo na praznovanje

Šola na Polici je podružnična šola centralne šole Grosuplje. Šolski okoliš zajema enajst vasi, kljub temu pa imamo le 47 učencev.

Kraji, ki so bili nekoč navezani na 5 km oddaljeno Višnjo goro, se danes tesneje povezujejo z Grosupljem, 7 km oddaljenim občinskim središčem. Nekdanji poljedelci in rejniki vse bolj postajajo polproletarci. Avtobusna zveza z Grosupljem omogoča marsikomu zaposlitev v Grosupljem ali v Ljubljani.

Letos, 12. junija, bo preteklo sto let, kar so vaščani in okoličani zasadili prve lopate in v 50 delavnikih zgradili enorazrednico. Pouk se je pričel 8. januarja 1873. Prvi je poučeval na šoli orglar Matevž Jereb. Septembra 1880 je začel poučevati prvi učitelj Janez Mantan, ki je bil že po letu dni prestavljen. Za njim je prišla poučevat prva učiteljica Franja Škrjanec. Najdlje je poučeval na naši šoli učitelj Ivan Dremelj, od 1884 do svoje smrti 1920.

Avgusta 1908 je bila dozidana druga šolska soba in šola je postala dvooddelčna, z dvema stalnima učiteljema.

Po smrti Ivana Dremlja sta četrt stoletja poučevala pokojni Franc Janežič in njegova žena Terezija Janežič, roj. Podboj. 1937 je postala šola štirioddelčna, ker je bilo učencev vedno okrog 200.

Pouk med vojno je bil večkrat prekinjen, šola pa požgana. Po vojni je bila šola obnovljena. Izmenjalo se je tudi zelo veliko učiteljev. V kombiniranih oddelkih sta več let poučevali le dva učitelja vseh osem razredov. Po reorganizaciji šolske mreže v naši občini leta 1966. imamo le štiri razrede. Od 4. r. nadaljujejo učenci šolanje v Grosupljem. Učence vozi šolski avtobus.

V zadnjih letih je bila šola prenovljena, in čeprav stara, je sedaj vendar prijetnejša. Velika pridobitev za šolo je urejenost sanitarij in centralno ogrevanje.

Naj bo ta sestavek tudi skromno povabilo na praznovanje stoletnice šole na Polici vsem učiteljem, ki so službovali na tej šoli ali bili drugače povezani z njo! Praznovali bomo 11. junija ob 11. uri. Naj bo praznovanje tako pomembnega jubileja tudi veselo srečanje učiteljev!

A. T.

Nova šola in vzgojno-varstveni zavod

Ob obletnici OF 27. aprila so v Starem trgu pri Ložu odkrili doprsni kip narodnemu heroju Janezu Hribarju. Odprli so tudi novo osnovno šolo in vzgojno-varstveno ustanovo, ki se imenujeta po tem loškem rojaku.

Doprsni kip je odkril predsednik skupščine občine Cerknica dipl. inž. Franc Zorman, šolo in vrtec pa podpredsednik izvršnega sveta Slovenije dr. France Hočevar. Svečanosti so se udeležili predstavniki družbenopolitičnih organizacij, republiških organov, poslanci, soborci, predstavniki sosednih občin, občine Cerknica, delovnih organizacij in nekateri prosvetni delavci, ki so v povojnem obdobju službovali na šolah v Loški dolini. V kulturnem programu so sodelovali: godba Kovinoplastike Lož, moški pevski zbor „Svobode", mladinski pevski zbor osnovne šole in mladina.

SLAVKO BERGLEZ

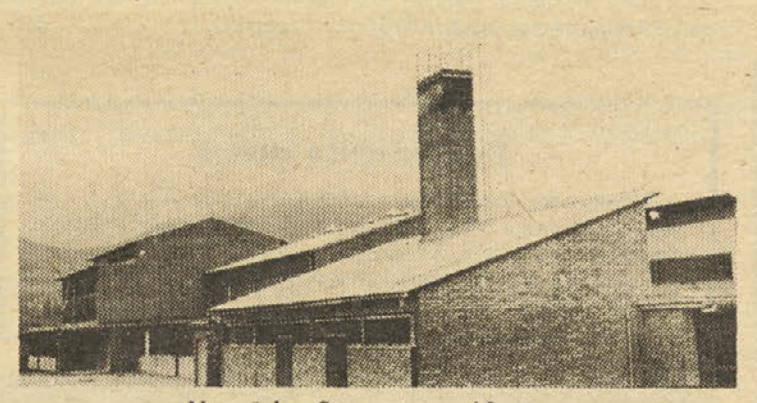

Nova šola v Starem trgu pri Ložu.

Kaj bodo delali

Člani zgodovinskega krožka osnovne šole Dravograd so se za prihodnje obdobje temeljito pripravili. Zato da bo njihovo delo čim bolj načrtno, so si izdelali program dela. Poglejmo, kaj so vanj zapisali:

Učenci bodo vse šolsko leto zbirali zgodovinske članke iz časopisov in revij ter urejali oglasno desko. Zbirali bodo razne zgodovinske predmete, in če bo akcija uspela, bo tako nastal šolski muzej. Prirejali bodo poučne izlete v okolico Dravograda in si ogledali zgodovinske spomenike. Z najstarejšimi občani in borci iz NOB se bodo pogovarjali in si zapisovali njihove spomine. Nekatere borce iz NOB in prve svetovne vojne bodo povabili tudi v šolo. Predelali bodo zgodovino občine in koroške regije, izdelovali zgodovinske karte, skice, kronološki trak, kronološko tablico itd.

Sledili bodo aktualnim dogodkom doma in v svetu, poslušali radijske in televizijske zgodovinske oddaje. O vseh zanimivih temah se bodo pogovarjali pri krožku.

Prebirali bodo zgodovinska literarna dela, pisali spise o državnih praznikih in spominskih dnevih.

Ob koncu šolskega leta bodo organizirali tekmovanje „Pokaži, kaj znaš", tekmovali pa bodo tudi v znanju „Dravograd z okolico skozi stoletja".

MARIJA RATEJ

Čakanje na drugo etapo

V vsej Beli krajini je okrog 250 otrok, ki bi bili potrebni šolanja v posebni šoli. Od teh jih je 55 v črnomaljski posebni šoli, okrog 50 pa jih je v posebnih šolah v Novem mestu, Kamni gorici, Celju in Tolminu.

V črnomaljski posebni osnovni šoli se šolajo učenci črnomaljske in metliške občine. Zgrajena je bila leta 1970 za 60 učencev, v naslednjih letih pa nameravajo povečati zgradbo tako, da bo sprejela še 60 učencev. V šolskem letu 1972/73 bo pouk že v vseh osmih razredih.

Posebna šola, katere pedagoško delo je povezano z delom posebne osnovne šole Janez Levec v Ljubljani, bo prva nova posebna šola v Beli krajini. V drugi etapi se bodo povečali njeni prostori, lepa oprema in igrišče pa naj bi pripomogla k prijetnejšemu bivanju šolarjev. V dijaškem domu Črnomelj bodo pripravili vse otrebno za bivanje in varstvo učencev, organizirali pa bodo tudi prevoz otrok, ki ne bodo stanovali v dijaškem domu, pa so od šole oddaljeni 3 km.

M. K.

O položaju geografije kot učnega predmeta

(Nadaljevanje iz prejšnje številke)

Na tej osnovi se je izoblikovala znana razporeditev učiva: najprej domačija, domača republika, domača država, Evropa itd. Tako obravnavano po načelu koncentričnih krogov regionalno geografijo v osnovni nekoliko poglobljeno v srednji šoli.

2.) Takemu pojmovanju geografije kot učnega predmeta je prirejena tudi sistematika podajanja posamezne regije: lega, meje, velikost, relief, podnebje, talne razmere, rastje itd. Vsaka regija se po tem sistemu najprej analitično obdela, nato slede delne sinteze (po posameznih naravno geografskih ali družbeno geografskih skupinah elementov) in končno celotna sinteza. Tak način obravnave se pri posamezni večji regiji (državi ali skupini držav) navadno še ponovi pri obravnavanju manjših regij.

Nakazani vzorec za obravnavanje posameznih dežel prevladuje pri pouku geografije nekako od srede prejšnjega stoletja pa vse do današnjih dni. Toda v zadnjih dveh desetletjih doživlja ta način podajanja snovi vse več kritik. Odpor proti togemu receptu za obravnavanje posameznih regij je rodil novo smer, tako imenovano smer DOMINANTNIH FAKTORJEV ali JEDRNIH PROBLEMOV oziroma, drugače rečeno, DINAMIČNO REGIONALNO GEOGRAFIJO. Zdaj ni več mogoče obravnavati vseh regij po istem receptu, temveč je pri vsaki regiji v ospredju določen dominantni ali jedrni problem. Dr. Mavricij Zgonik piše v svoji Metodiki geografskega pouka o tem naslednje: „Za geografski pouk je važno vedeti, kaj je vodilna misel, kaj bodo jedrna vprašanja in katere probleme bomo postavili in izluščili. Moderni geografski pouk posveča izvajanju vodilnih misli in postavljanju jedrnih vprašanj centralni pomen. Pri našem geografskem pouku je treba to močneje upoštevati, kakor smo to do sedaj delali. To napravlja geografski pouk živahen in dinamičen." (Metodika geografskega pouka, Ljubljana 1960, str. 212).

Dinamična regionalna geografija se je močno uveljavila v naši šolski praksi. Taka znana jedrna vprašanja so: Finska – zemlja tisočerih jezer, Irska – zeleni otok, Danska – zemlja največjih hektarskih donosov, Porurje – kovačnica Nemčije itd. Smer dominantnih faktorjev pri obravnavi regionalne geografije ima precej pristašev med sodobnimi didaktiki v različnih evropskih in neevropskih deželah. To je prišlo posebno do izraza na konferenci geografov, ki je bila lani v Budimpešti, še posebno v delu sekcije za didaktiko.

Kot smo že omenili, poskušamo pri obravnavanju posamezne dežele ugotoviti jedrne probleme, ki jih vzamemo kot vodilne motive. Toda slaba vest in občutek nogotovosti nam ostaneta. Ali smo za posamezne dežele res izbrali prave dominantne faktorje? Včasih izberemo tudi tri do štiri jedrne probleme. Ali ne manjka še peti? Ali se bi Mehikanec, Mongol, Nigerijec ali Španec strinjali z dominantnimi faktorji, ki smo jih mi izbrali za obravnavo njegove dežele? Izbor dominantnih faktorjev je izredno težavna stvar tako pri tujih deželah kot pri domači. Lahko bi celo rekli, da bomo tem teže določili vodilne faktorje, čim bolje določeno deželo poznamo. Poskusimo določiti vodilne faktorje za obravnavo Slovenije ali pa za obravnavo njenih pokrajin – Gorenjska, Dolenjska, Prekmurje itd. Pri tem naletimo vedno na velike težave. Zaradi tega številni učitelji geografije sicer skušajo izluščiti vodilne probleme, hkrati pa nakažejo tudi druge elemente, podajo nekakšen splošen pregled, ki pa je v bistvu dokaj podoben prvemu, šablonskemu načinu obravnavanja posameznih regij.

3.) Pri obeh smereh je regionalna geografija močno v ospredju in se zanjo porabi večina razpoložljivih učnih ur. Obravnavanju osnovnih pojmov iz obče geografije v klasičnem smislu je posvečeno le malo časa. Ti pojmi zahtevajo logično spoznavno pot, ta pot pa je dolgotrajna in zamudna. Ker imamo „fiksno idejo", da moramo dvakrat „predelati" vse dežele sveta, smo ob vsaki spremembi učnih načrtov (ker se zmanjša število ur ali ker je potrebno zaradi preobremenjenosti učencev učno snov krčiti) manjšali obseg obče geografije. To smo storili dokaj temeljito ob ukinitvi nižjih gimnazij, ko so se ti razredi pridružili osemletni osnovni osnovni šoli. Takrat smo občo geografijo ukinili, češ da je za to razvojno stopnjo pretežka, in jo močno skrčeno porazdelili po posameznih razredih v skladu z novim načelom, da vsak pojem obravnavamo v okviru regionalne geografije, in to tam, kjer ga prvič srečamo oziroma kjer je ta pojem mogoče celo eden od vodilnih faktorjev. Predlog novega predmetnika in učnega načrta za pouk geografije v osnovni šoli pa premika težišče pouka v peti razred, kjer učenci po našem starem prepričanju še niso zrali za spoznavanje pojmov iz obče geografije in kjer bo temeljne pojme poučeval razredni učitelj, ki za to nima strokovne izobrazbe. Zato pomeni ta načrt velik korak nazaj in vodi k likvidaciji geografije kot učno vzgojnega predmeta v splošno izobraževalnih šolah.

4.) Če se vseh teh nevarnosti zavedamo, zakaj potem ne rešimo teh vprašanj? Zakaj je potem osnutek novega učnega načrta še bolj natrpan z učno snovjo kot sedanji učni načrt? Na ta vprašanja bi lahko odgovorili samo z drugim vprašanjem: Kaj se da v danih razmerah sploh storiti? Če ohranimo sedanjo strukturo geografske učne snovi v obveznih in drugih šolah, potem ni mogoče doseči nobenih bistvenih sprememb. Za zdaj pustimo ob strani osnutek novega učnega načrta za geografijo oziroma vsaj tiste njegove elemente, ki izhajajo iz krčenja predmetnika, in si oglejmo, kako bi se dalo spremeniti sedanji učni načrt.

Po sedanjem idejnem konceptu geografije kot učno vzgojnega predmeta naj bi geografija učencu privzgojila geografski način mišlenja in ga seznanila z deželami sveta. Pri tem naj bi bil večji poudarek na spoznavanju domače dežele, sosednjih dežel in drugih evropskih dežel, nekoliko manjši pa na neevropskih deželah. Pri tem idejnem konceptu, ki temelji na načelu „šolska geografija je regionalna geografija" in po katerem vsaj dvakrat „predelamo" vse regije sveta, ni mogoče doseči bistvenih sprememb. Opravimo lahko samo določene korekture v okviru tega sistema. Lahko, na primer, v petem razredu opustimo obravnavanje Jugoslavije in damo večji poudarek obči geografiji, lahko posvetimo nekaterim deželam več pozornosti, drugim manj, lahko opustimo predlog regij po posameznih državah in končno – lahko opustimo tudi pregled posameznih držav in obravnavamo samo velike regije, kot je Skandinavija, Zahodna Evropa itd. Vse te spremembe so možne; še zmeraj pa ostaja odprto vprašanje, če bodo te spremembe znotraj sedanje strukture učne snovi ob morebitnih boljših učbenikih, učilih, priročnikih in drugih učnih pripomočkih rešile sedanjo krizo geografije kot učnega predmeta. Sam sem trdno prepričan, da to ni mogoče, in to zaradi naslednjih dejstev:

a) Sedanja struktura geografske učne snovi sloni na razvojni stopnji, ki so jo geografske znanosti dosegle sredi preteklega stoletja. V ta stari sistem smo trpali nova spoznanja in ga vsebinsko neprestano večali. Posledica tega je, da je geografija kot učni predmet po obsegu preveč naslonjena na spominsko osvajanje učne snovi.

(Nadaljevanje prihodnjič)

DR. JAKOB MEDVED

RAZSTAVI

Akvarel krajine

Maja je v galeriji Mestne hiše v Kranju razstavljal slikar Ljubo Ravnikar.

Je kranjski rojak. Rodil se je leta 1905 v Ljubljani, po končanem študiju se je vrnil v rojstni kraj, kjer živi in dela še danes. Njegovi prvi razstavi v Kranju leta 1954 so sledile v mestu njegove vsakoletne razstave. Za svoje delo je prejel že dvakrat nagrado mesta Kranja. Razstavljal je po vsej Sloveniji in sodeloval na mnogih slikarskih kolonijah. Je izrazit krajinar – realist. Razstavljena dela so akvareli, ki nam predstavljajo motive z Gorenjske, Primorske in Dolenjske. Prevladuje Gorenjska. V vseh delih se zrcali upornost in ljubezen do likovnega dela. Vztraja v prikazovanju narave „take kot je" z vso preciznostjo detajla. Pri sicer svežih akvarelih pogrešamo mehko izdelavo. To zvrst (akvarel) likovnega ustvarjanja nam še najbolj približa v delu „Ob Kokri".

Barve v viharju

Prav tedaj je razstavljal v galeriji Prešernove hiše v Kranju tudi akademski slikar Albin Polajnar. Rodil se je leta 1924 v Bohinjski Bistrici, študiral v Ljubljani in Beogradu. Živi in dela v Bohinjski Bistrici. Imel je veliko samostojnih razstav po Sloveniji. S slovenskimi umetniki se je udeležil skupnih razstav v Ljubljani, Subotici in Beogradu.

To pot je razstavil olja. Pri vseh delih nam spregovori z močjo barve, s katero še poudari in poglobi svoj ekspresionistični izraz. Dela so obiskovalcu blizu, ker so razumljiva, to pa ni ravno odlika ekspresionistov; nekatera slikarjeva dela nas spomnijo tudi na nadrealizem).

„Barve v viharju" bi lahko poimenovali njegovo razstavo olj (Goreče poletje, Tihožitje, Orientalska pokrajina).

TEA DOMINKO

ODGOVOR SAMEMU SEBI

Vsakdo išče svoj življenjski prostor. Nekdo bučno in surovo, drugi čaka, da pride njegov dan priznanja, ali pa se tolaži, da bo priznan po smrti. Žalostna resnica: birokratska družba se ne utegne ozreti na tihega in potrpežljivega – nima časa za njegova hotenja, spoznanja in prizadevanja.

Kipar sem. Že več let vodim likovni pouk na šoli. Tudi jaz sem skušal po svoje ujeti korak s sodobnim dogajanjem. Trudil sem se in se še trudim, da bi naučil svoje učence čim več in jih pripravil na vsestransko pojmovanje umetnosti. Pripovedoval sem jim o pomembnosti vsestranskega estetskega čuta, o številnih možnostih likovnega izražanja, vodil sem jih na razstave in v svoj kiparski atelje. Na šoli sem prirejal vsako leto revijo svojega pedagoškega dela. Navajal sem učence na samostojne umetniške poizkuse po naravi, spominu in domiselnosti. Za seboj ima vrsto let prakse z mladinskim kiparskim krožkom; šest članov tega krožka se je povsem posvetilo umetnosti: postali so umetniki. Ena mojih učenk je prejela priznanje na mednarodni razstavi v Indiji. Menim, da mi je to lahko dokaz, da sem pravilno ujel utrip sodobne likovne vzgoje.

Pedagoško delo mi vzame mnogo časa in zahteva mnogo potrpljenja. Marsičemu se moram odpovedati, da bi lahko zadostil tudi svojemu umetniškemu poklicu. Vsakemu, ki razume moje delo, sem hvaležen. Dovolj mi je, če učenci priznavajo moje prizadevanje. To je moj odgovor samemu sebi. Še lepše pa bi bilo, če bi si našo vsakoletno razstavo ogledali tudi starši. Žal, za čuda malo se zanimajo, kako in s čim si njihovi otroci prislužijo ocene iz likovnega pouka.

GABRIJEL KOLBIČ

Zoženi fokus za zakonske pare

Sodobni ameriški pisatelj John Updike ni neznan slovenskemu bralstvu. Vse pa kaže, da bo prevod „Zakonskih parov", zbudil širše zanimanje kot druga njegova dela – ne glede na to, ali je ta roman resnično boljši od drugih del. Vzroke za tako domnevo smemo iskati predvsem v vsebini in problematiki „Zakonskih parov" in s tem vzročno v zahtevnosti in v interesnem območju bralcev. Updike je v svojem dokaj zajetnem romanu „Zakonski pari" zožil fokus opazovanja malone le na krog zakoncev in intimno prikazovanje njihovih vezi, njihovega zakonskega življenja, medsebojnih odnosov. Viden delež je posvetil njihovem spolnem življenju. Lahko bi celo dejali, da se pisatelju razodeva neko tipično okolje ameriške srednje generacije skozi intimiteto takega opazovanja in razkrivanja. Po večini gre za intelektualno sredino nekega ameriškega podeželskega mesta. To plast pisatelj realistično in naturalistično osvetli, ne da bi ga pobliže zanimalo širše družbeno dogajanje, čeprav se tudi temu ni mogel povsem izogniti. Zoženost „Zakonskih parov" je v pisateljevi nameri, da postavi v žarišče različne osebe, zakonce in jih presvetli v njihovi najbolj osebnem, intimnem spoznanju. Pri tem je očitna pisateljeva misel, da se tako najbolj prepričljivo zrcali posameznikova bit in skozi te posameznike bit nekega povprečnega, a dovolj značilnega kroga. Updike ne pozna zadržkov, zato brez nekih mejnc spregovori z naturalistično nadrobnostjo o vsem, kar mu odkriva človeško in individualno realnost sedanjosti, naj gre za formalno zakonsko življenje na ravni medsebojne potrpežljivosti, naveličanosti, nekdanje ali kasneje nastale odtujenosti, naj bodo vmes zadržki, ki preprečujejo harmonično življenje, naj gre za prikrito ali manj prikrito skakanje čez plot. Na tem območju poteka celoten splet dogajanj „Zakonskih parov". Na dlani je torej, da želi Updike v vsej pripovedni obsežnosti nadrobno pogledati pod kožo temu, kar imenujemo institucionalizirani zakon sodobne Amerike. Kljub humornim elementom, ki jih roman gotovo ima, pa je zadeva trpko resna in prej pesimistična kot še tako brleče svetleča.

Da se je lahko Updike lotil s tako naturalistično vehemenco odstiranja neke resnice (zakonskega spolnega življenja), gre gotovo zasluga Henryju Millerju, ki je precej poprej svoje romanopisje plačal z eksilom – seveda pa temeljijo H. Millerjeva dela na precej drugačni slogovni in idejni ravni. Updike izhaja v bistvu iz ameriškega realistično-naturalističnega romana. Fabulativna prvina še vedno prevladuje, čeprav s pridom uporablja introspektivo. Psihološka zapažanja so bolj posredno izražena, posamezne osebe pa so lahko tudi površinsko prikazane. Roman je predvsem bralen, po svoji zoženosti in malone generalni istovetnosti v zlomu zakonskih vezi in po nemoči navezanosti na soljudi, na partnerja, pa le pesimističen. Zbuja sum, ali se res da tako poenotiti celotna sredina, ki jo pisatelj prikazuje, čeprav ostane dopustno mnenje, da je takšna sredina v svoji človečnosti res deformirana, notranje načeta. Prav to je Updike preveč poudaril. Šele prav ob koncu daje pisatelj poblisk optimizma – ki pa ni prepričljiv in ga dojemamo bolj kot nekak dostavek. Zoženost mu odvzema razsežnosti.

Prevod „Zakonskih parov" Mire Miheličeve je precej površen. Ne da bi se bilo potrebno truditi s primerjavo izvirnika, naletimo na stavke, ki so v nasprotju s slovensko sintakso, najdemo odvisnik, ki ga ne vemo kam navezati. Tudi beseda izčiščenost ni vselej na ravni, kot jo pač zahteva vsaj soliden prevod. Tako „rutinirano" prevajanje tem bolj preseneča, ker smo vajeni od prevajalke tudi imenitnih prevodov. Roman je natisnila Cankarjeva založba, za opremo knjige pa je poskrbela Metka Krašovec.

I. G.

Dvajsetletnica mature

Maturantke ljubljanskega učiteljišča 1951/52 IV. b razreda (razrednika prof. Berdenova in prof. Tomšič) slavimo dvajsetletnico mature 24. junija v gostišču Činkole.

Udeležbo prijavite Stanki Hudolin (Kmetič), Osnovna šola Sostro 61261 Ljubljana Dobrunje.

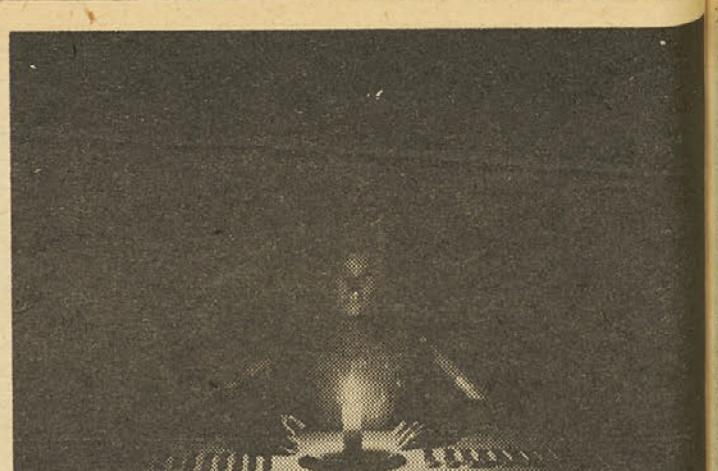

BREZBESED (prostorski kolaž, Stane Jagodič 1972)

Naši razgledi

Iz 9. številke NAŠIH RAZGLEDOV priporočamo bralcem:

- *Tone Zorn: Koroški „kompromis" (str. 262)*
- *Dr. Aleksander Janežič: Preprečevanje obolenj srca in ož (str. 264)*
- *Zniževanje izobrazbene ravni – glosa (str. 268)*
- *Drago Kolenc: Res slabo blago za drag denar? (str. 268)*
- *„Naši znanstveniki pred mikrofonom" (str. 269)*
- *Novinarstvo in odgovornost – govori predsednik Društva no narjev Slovenije Slavko Beznik (str. 279)*
- *Socialna demokracija in komunizem (str. 282)*
- *Prvi pogoj je neodvisnost (str. 283)*
- *Česa so McNamaro naučili revni (str. 284)*
- *Krivo razlikovanje (str. 289)*
- *Živeti na deželi ali v mestu? (str. 290)*

Nove razstave v Muzeju ljudske revolucije Slovenije

V prostorih muzeja ljudske revolucije Slovenije v Ljubljani, Celovška c. 23 bosta 19. maja t. l. ob 11. uri dopoldne odprti dve razstavi: „Tito v Sloveniji", razstava posvečena 80-letnici rojstva predsednika SFR Jugoslavije Josipa Broza-Tita, in razstava „Otroci v osvobodilnem boju in graditvi socialistične domovine", posvečena 30-letnici ustanovitve pionirske organizacije, Hkrati bo v avli muzeja prikazana likovna razstava ilustracij akademskega slikarja Ivana Seljaka-Čopiča.

Razstava „Tito v Sloveniji" zajema predvsem predvojno obdobje v odločilnih letih pred drugo svetovno vojno.

Na razstavi so podani podatki o dogodkih, ki povedo, kako je bilo Titovo življenje in delo povezano s komunistično partijo Slovenije in s slovenskim naprednim gibanjem.

Razstavo sta pripravila kus sa Jasna Horvat in Matija Žg nar.

Razstava „Otroci v osvob dilnem boju in graditvi soci stične domovine" prikazu udeležbo in oblike boja naš najmlajših v NOB od leta 194

To razstavo so pripravili ku stosi: Milan Brezovar, Jože Ko in Nataša Malenšek.

Razstava del slikarja Iva Seljaka-Čopiča obsega otroš mladinsko ilustracijo. Njego risbe najdemo na straneh Pi nirja, Pionirskega lista, Cicib in Kurirčka. Posebno pozorno posveča tematiki NOB, saj jo sam doživljal kot petnajstlet partizan.

Razstavo je s slikarjem Č pičem pripravil kustos Jo Kori.

Oblikovalec vseh treh razst je inž. arh. Feliks Hribernik.

Obisk na domu

Zlatka stoji pri tabli. V roki stiska kredo. Izpod obrvi pogleduje tovarišico.

„No, daj Zlatka, daj! Saj bo šlo," opogumlja učiteljica.

Zlatka pa je vedno bolj zmedena.

„Kaj pa je danes s teboj? Ali se spet nisi učila? Pojdi v klop!"

Črnolasa glava se povesi. Počasi, kakor omamljena stopa deklica na svoj prostor. Sede na stol, ustnice ji podrhtevajo v zadržanem ihtenju.

Učiteljica zmajuje z glavo.

Tu ni nekaj v redu. Zlatko uči šele nekaj mesecev. Iz šole, kjer je bila prej, je prišla s samimi prav dobrimi ocenami. Dve leti je bila prav dobra. Zakaj je pri teti v šoli lepo izdelolovala, sedaj, ko je prišla k staršem, pa nenadoma ne več?

Nekega dne se odloči za obisk na Zlatkinem domu. Mora videti, kako njena učenka živi, v kakšnih razmerah se pripravlja za šolo.

Ves dan ne utegne. Sonce se že bliža goram, ko se avto učiteljice Vande ustavi na dvorišču pred hišo, kjer živi Zlatka.

Na dvorišču klepeta nekaj žensk. Radovedno jo merijo s pogledom, ko stopa proti njim.

Povedo ji, kje je stanovanje Zlatkinih staršev.

Nekaj posmehljivega, nemara celo škodoželjnega je v glasovih žensk.

Vanda se povzpne po stopnicah starinske hiše in potrka na vrata v prvem nadstropju.

Droben glasek se oglasi izza vrat.

„To-tovarišica!" zajeclja Zlatka presenečena, ko zagleda učiteljico.

„Zdravo, Zlatka! Ali si kar sama?" se smehlja učiteljica.

„Da. Sama sem doma. Brankec je tudi," namigne proti divanu, kjer leži razvit nekako polletni otroček. Hiti k njemu in ga začenja spretno zavijati v pleničke. Vanda opazi, da so plenice zaprane, verjetno celo kar polulane posušene.

Ozre se po kuhinji. Zmajuje z glavo. Povsod je umazanija. Ne le umazanija, temveč prava pravcata zanemarjenost.

„Glej, glej, kako si pridna! Celo poviti znaš bratca," se nasmehne mali varuški in vpraša: „Kje pa je mama?"

„Mama dela. V ‚tabrhu' je. Koplje v vinogradu."

„Očka tudi dela?" vprašuje Vanda.

„Očka? Aha, ata!" se domisli mala in pojasni:

„Ne, ata sedaj ne dela. On je bil dopoldne v fabriki. Sedaj ne vem, kam je šel."

Vanda vidi, da se je Zlatka spet zmedla, kakor da se ji je nekaj zataknilo v grlu in ne bi rada več govorila. Kljub temu vpraša:

„Hm, mame ni doma. Kdo pa je skuhal opoldne kosilo?"

„O, mama je pripravila, preden je šla. Kašo je skuhala in j pustila na toplem."

„Ali je odšla, preden si ti prišla iz šole?"

„Mhm, vedno gre prej."

„Bratca pa pusti samega?" vprašuje učiteljica.

„Saj on tedaj spi. Spat ga spravi in gre. Ko pridem iz šole, zbudi in ga imam jaz. Na kuhalniku mu pogrejem zdrobek. Pov ga tudi znam."

„Pridna si Zlatka, pridna. Kdaj pa se učiš?"

Dekličin pogled se sreča z njenimi očmi. Sreča se in pove Skozi stisnjene ustnice zamrmra v odgovor:

„Zvečer se učim . . . Poleg Brankca se ne morem. Rad je sit Tedaj ga moram nositi in mu pojem pesmice."

Učiteljica Vanda se poskuša nasmehniti. Ne posreči se ji. N rahlo poboža učenko po črnih kodrih.

„Iti moram. Škoda, ker si sama doma. Rada bi govorila z ma ali atom. Zdravo, Zlatka!" pozdravi in odhaja.

„Zdravo, tovarišica," pravi Zlatka in zapira vrata.

Vanda je videla dovolj. Sedaj ve, zakaj Zlatka ni več prav do učenka. Nekaj težkega ji preplavlja srce, ko se spušča po stopnic

Ženske na dvorišču še vedno klepečejo.

„Jih ni doma, kajne?" se oglasi ena izmed njih.

„Oh, težko jih boste našli. Roza je vedno pri kmetih. Vsak d da nekako preživijo," pravi druga.

„Ali mož ne dela? Zlatka je rekla, da je dopoldne oče v varni," se čudi Vanda.

„Ph, seveda je v tovarni. Kar lepo zasluži. Toda koliko K zasluži, toliko tudi zasluži," pravi tretja.

Vanda zmajuje z glavo. Vpraša:

„Če je tako, zakaj pa sta Zlatko vzela k sebi?"

Ženske se posmejejo in ena pojasni:

„To ste čudni. Saj vendar potrebujejo varuško!"

Druga pripomni:

„Punčka je revica. Nobenega reda nima. Vsako popoldne var otroka. Zvečer pa marsikdaj z materjo vred zbeži z doma, če de le preveč razsaja. Pri nas so tudi že spali."

„Zadnje čase vidimo, da ga tudi Roza rada cukne. Tega prej delala," zmajuje z glavo ena izmed njih.

Še bi govorile. Kdo ve, kaj vse bi še zvedela učiteljica.

Toda dovolj ve že sedaj. Skoraj zbeži od njih.

Sede v avto in ga požene.

Stisne ustnice in misli: – Uboga Zlatka. Uboga mala Zlatka . .

ERNA STAROVASN

S pesmijo gradimo most med narodi

Uspeh slovenske pesmi v ZRN

Učiteljski pevski zbor Slovenije Emil Adamič je gostoval pri naših zdomcih in požel na koncertu za nemško občinstvo v Stuttgartu laskava priznanja za slovenske pesmi. Spotoma je položil venec žrtvam nacizma v Dachauu in zapel na Trubarjevem grobu v Tuebingen-Derendingenu. Nemci so zapeli našemu zboru slovenske pesmi.

Učiteljski pevski zbor Slovenije je pred nedavim opravil pomembno turnejo po Zahodni Nemčiji, kjer je bil gost učiteljskega zbora Stuttgarter Lehrergesangverein, dvatisoččlanskega slovenskega kluba Triglav in nemškega inštituta za stike s tujino (Institut fuer Auslandbeziehungen). Uspešna organizacija je vključila v program turneje snemanje za TV in radio Stuttgart, koncert našim zdomcem in koncert za nemško občinstvo v znameniti, moderno zasnovani Liederhalle.

Koncert za slovenske zdomce je bil v zasedeni dvorani njihovega kluba Triglav. Privabil je mnoge rojake tudi k naslednjemu koncertu, ki je bil namenjen predvsem nemškemu občinstvu. Ta koncert je bil v eni izmed treh izredno akustičnih dvoran slovite Liederhalle, imenovani Mozart-Saal. Za vsako od teh dvoran ter pripadajoče prostore je značilna nesimetrična zasnova. Mozart-Saal je grajena na pet vogalov. Pomembno je izoblikovana akustika s premičnimi temnorjavimi lesenimi ploščami, s katerimi se lahko uravnava odboj zvoka glede na vrsto ansambla.

Koncert v Mozartovi dvorani, v katerega se je okusno vključil tudi gostitelj, Stuttgarter Lehrergesangverein, s po dvema pesmima v prvem in drugem delu programa, je vseboval izbor glasbenih mojstrovin od 16. do 20. stoletja s posebnim poudarkom na slovenski narodni pesmi v priredbah naših znanih avtorjev. Če je res, da je občinstvo zavzeto in spoštljivo sledilo izvedbam skladb svetovnih mojstrov ter izredno ploskalo učinku Bachove vokalne fuge, se je glasbeno razpoloženje razraslo v navdušenje, ko so prišle na vrsto slovenske narodne pesmi. K navdušenemu ploskanju so gotovo prispevali tisti zdomci, ki so iz slovenskega kluba sledili učiteljskemu zboru v Liederhalle. Tudi na sprejemu, ki je bil po koncertu v okusnih prostorih istega poslopja, smo slišali izredne komplimente na račun slovenskih narodnih pesmi; te je zbor odlično naštudiral pod vodstvom dirigenta prof. Branka Rajšterja. In ne samo to! Gostitelj, nemški zbor Stuttgarter Lehrergesangverein nas je na sprejemu presenetil: našemu zboru je zapel v dokaj lepi slovenščini šopek narodnih pesmi! Izkazalo se je, da se s pesmijo gradi most med narodi.

Pomembna so bila srečanja s Slovenci iz kluba Triglav. Ob srečanjih je bilo videti, da je nekatere, ki so na svojo malo domovino že skoraj pozabili, slovensko petje izredno prizadelo. Nekaterih srečanj si ni mogoče razložiti drugače. Med drugim nas je navdušila skrbno urejena polica s slovenskimi knjigami in časopisi v klubu in slovenske razglednice po zidovih.

Med posebna doživetja zbora sodi še obisk Trubarjevega zadnjega službenega mesta ter groba v Tuebingen-Derendingenu, kjer je pastor protestantske cerkvice ob bogatem arhivskem gradivu (med tem smo zapazili tudi ponatis Dalmatinove Biblije) priredil zboru skoraj enourno predavanje o velikem slovenskem možu. Očitno je Primož Trubar največja znamenitost in ponos sicer skromne cerkvice ob robu Tuebingena. O tem priča tudi nemško-slovenski napis v osrčju Nemčije, vklesan z debelimi črkami v vrata poslopja, ki se odpirajo tik domnevnega Trubarjevega groba.

VLADO MODIC

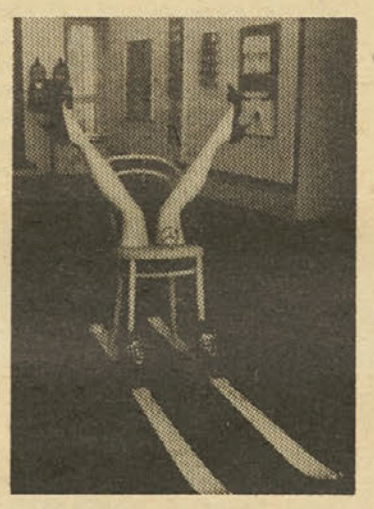

JOJ! (prostorski kolaž, Stane Jagodič)

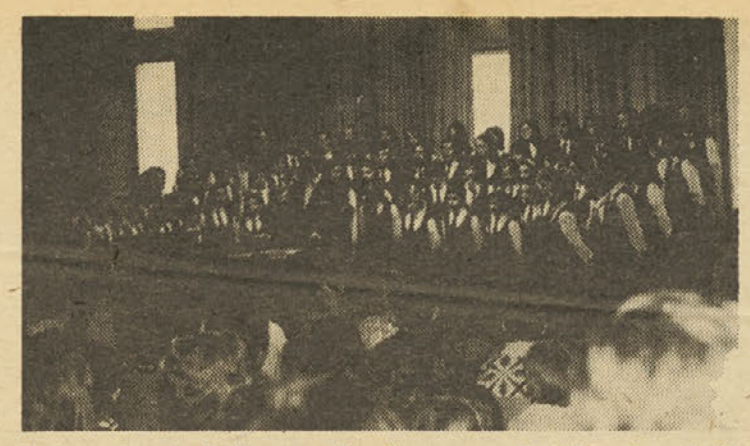

Profesor Branko Rajšter s svojim zborom – najboljšim v Jugoslaviji – na koncertu v Šoštanju.

Delavno planinsko društvo

Planinsko društvo na osnovni šoli Gorišnica je staro komaj dve leti, a je doseglo že lepe uspehe. Učenci se z veseljem udeležujejo izletov v planine in razne kraje naše lepe dežele. Planinsko društvo je priredilo smučarski tečaj, ki se ga je udeležilo 15 učencev. Nekateri so bili prvič na smučeh, ob koncu tečaja pa so vsi že kar dobro obvladali to „veščino".

Vsak mesec organizira društvo tudi film, ki ga predvajamo v šoli za vse učence. Gre predvsem za filme, ki prikazujejo živalski svet. Velika učilnica je vsakokrat nabito polna. Tako si naši planinci z vstopnino pridobijo denar za izlete.

Veliko pripomore tudi šola. Še posebej pa se je treba zahvaliti planinskemu društvu v Ptuju. Pomaga nam denarno, vabi nas na izlete, predavanja, skratka, na vse prireditve.

Pred nedavnim je bilo v Ptuju predavanje z naslovom: Odprava na Hindukuš. Predavatelj nam je v besedi in sliki pričaral dežele vzhodne Azije. Učenci sicer spoznavajo te dežele pri zemljepisu, toda slika in živa beseda sta neprimerno več kot samo knjiga. Dobra pripoved in odlični diapozitivi so naredili predavanje zanimivo, poučno in vzgojno.

STANKO BEZJAK

Otroške in mladinske pesmi

Pred nami je zbirka 27 uglasbenih pesmi za otroške in mladinske zbore. Uglasbil (in izdal v samozaložbi) jih je skladatelj Franjo LUŽEVIČ iz Ptuja. Kot avtorji ljubkih pesmi so zastopani: Stana Vinšek, Gustav Strniša, Manko Golar, Karel Širok, Ludovika Kalan, Veronika Žižek, Kajetan Kovič, Ksenija Prunkova in Vlado Klemenčič (naštevam, kot si sledijo v zbirki).

Tekstovno in glasbeno so pesmi primerne za šolske zbore kot tudi za poživitev glasbene vzgoje v razredih. Ljubke, živahne, ne preveč zahtevne melodije bodo v veselje tako učiteljem kot učencem. Nekatere pa so primerne tudi za mladinske zbore, kot vidimo že v naslovu. Skladatelja Franja Luževiča prosvetni delavci gotovo poznajo, tudi avtorji pesmi so znani – to je priporočilo in jamstvo obenem.

OTROŠKE IN MLADINSKE PESMI lahko kupite pri Državni založbi Slovenije, oddelek „Muzikalije", Šubičeva 1, Ljubljana.

Vladimir Dedijer: Knjiga o Titu

Človeka, kot je Tito, mislimo, da poznamo. O njem so nam kot otrokom pripovedovali, brali smo o njem napisane knjige, vsak dan zasledimo njegovo ime v časopisih, na radijskih valovih, TV ekranih, pa pravimo, da ga poznamo. Ne, ne poznamo ga še povsem. Njegovo življenje je tako razgibano, ker neprestano dela, ustvarja, se pogaja . . .

Letos, ko praznuje svoj 80. rojstni dan, sta se DZS in PROSVJETA iz Beograda odločili natisniti drugo knjigo o TITU, da bi akterja naše novejše zgodovine še bolj spoznali. Avtor druge knjige je – tako kot prve – dr. Vladimir Dedijer, znani zgodovinar, revolucionar in politik. Pomagajo mu tudi stalni sodelavci: Đerić, Zagorac, Anić, Bor, Jager, Stepanović, Mihelič, Jakac in drugi.

Prva izdaja je izšla že leta 1953. Za novo izdajo so se odločili prav zaradi tega. V njej, ki bo v prodaji predvidoma konec tega leta, so zbrani vsi dostopni podatki iz arhivov Kominterne v Moskvi, iz Washingtona, Londona, Pariza in drugod. Tako temelji knjiga v celoti na dokumentih, zlasti pomembnejši pa bodo natisnjeni kot faksimile.

Ta druga knjiga je pravzaprav knjiga o knjigi, ki bo verjetno doživela prav tak sprejem pri bralcih, kot ga je prva, ki je bila prevedena v 38 jezikov.

Poleg te druge pa ima avtor v programu še tretjo, ki bo zajemala obdobje od l. 1953–72.

JANEZ TOPOVŠEK

Rodoljub Čolaković: Pripoved o neki generaciji

DZS je pred nedavnim poslala na slovenski knjižni trg knjigo Rodoljuba Čolakovića: Pripoved o neki generaciji, II. del.

Obe knjigi, prva in druga sta osebni in se nanašata na njegovo delo in življenje. Prva obsega spomine do leta 1933; v njej podrobno opisuje nastanek Jugoslavije in KPJ, vključevanje mlade generacije v politiko, njeno aktivno delovanje (atentat na notranjega ministra Draškovića), življenje v ječah . . . To je knjiga revolucionarne mladosti.

Druga nadaljuje prvo: Hitlerjev prihod na oblast, nastanek tretjega rajha, španska državljanska vojna, ilegalno življenje, v Moskvi, leninovska šola, srečanje z rusko vasjo, stalinizem . . . To so njene glavne teme. Pisatelj nam skuša natančno prikazati politične razmere v svetu v letih 1933–36, saj ne opisuje samo lastnih doživljajev, temveč tudi dogodke teh. Ker imata knjigi zgodovinsko tematiko, sta uporabni v šolah pri pouku zgodovine kot specialno učno gradivo.

JANEZ TOPOVŠEK

Stanislav Sluga: Priročnik »Telesna vzgoja za nižje razrede osnovne šole«

V založbi Mladinska knjiga je izšel priročnik „Telesna vzgoja za nižje razrede osnovne šole", namenjen učiteljem razrednega pouka. Avtor je prijetno presenetil vse, ki smo več kot 10 let težko čakali na strokovni prispevek te vrste. Zbrano gradivo je strnjeno na 182 straneh. Velika vrednost dela je v tem, da ob nujnih informacijah posreduje snov ustrezno razvoju stroke. Z besedo in sliko predstavlja poleg vsebine tudi metode dela in nove vidike reformirane šolske telesne vzgoje.

Avtor obravnava predvsem ožja strokovna poglavja zavzeto, natančno in tako, da v celoti dopušča dragocene pobude in ustvarjalnost učitelja. Največje bogastvo knjige pa je prav gotovo v tem, ko nas nevsiljivo pripelje do spoznanja, da kar otrok zamudi v obdobju od 7. do 12. leta ne bo mogoče nikoli več nadoknaditi. Zato mora biti telesna vzgoja na razredni stopnji osnovne šole taka, da bodo učenci dobili čim več potrebnih gibalnih izkušenj in navad za življenje. Slabo zdravstveno stanje in motnje v rasti in razvoju pa ne smejo biti posledica pomanjklive telesne vzgoje. Na vse to spontano in neprisiljeno opozarja priročnik, ki v celoti predstavlja poglobljeno študijsko delo domačih in tujih avtorjev, dopolnjeno z lastnimi izkušnjami in stališči.

Posamezna poglavja je avtor razporedil razumno. Izhodišče je predpisani učni načrt telesne vzgoje za nižje razrede osnovne šole. Uvodna poglavja opredeljujejo potrebe in smotre šolske telesne vzgoje.

V primernem obsegu so obdelana še naslednja vprašanja: gibalne potrebe doraščajočega otroka, zgradba učne ure, učiteljeva priprava na pouk ter preverjanje zmogljivosti in ocenjevanje.

Učna snov (praktično gradivo) je razporejeno nazorno po razredih in vključuje: gimnastične vaje, osnovne telesne spretnosti, talna telovadba, elementarne igre, borilne vaje, ritmiko, redovne vaje, telesno nego, smučanje, plavanje, športne dneve, šolska tekmovanja, kot dodatek pa še primer izdelave podrobnega učnega načrta. K lažjemu razumevanju snovi pa poleg avtorjeve preproste pisane razlage v veliki meri pripomorejo kvalitetne ilustracije prof. Dančija Erbežnika. Prepričani smo, da bodo avtorjevi napori in želje zavoda za šolstvo združeni s hotenji učiteljev razrednega pouka prispevali k novi kakovosti šolske telesne vzgoje najmlajših šolarjev.

IVAN KRIŽNAR

NAVSEZADNJE SMO PA LE SAMO LJUDJE

(Nadaljevanje iz prejšnje številke)

Zdaj, pri enaintrajsetih, ji je neprijetno zaradi pogledov očeta in ostrih besed, ki jih je deležna, ko gre s svojim fantom, medtem ko bi morala to preboleti ona in njen oče že pri petnajstih letih. Ves čas je zamujen. In nekdo mora to reševati . . . Življenje zahteva svoje . . . Nenadoma se pojavi cel kup problemov . . . Starši se sprašujejo, kako to sedaj nenadoma . . . ko je bilo prej vse v redu. Pozna puberteta, ne tista fiziološka, pač pa idejna. Tega odraslega otroka še kar naprej skušajo držati na vajetih, tudi potem, ko konča prvo stopnjo fakultete. Toda nenadoma . . .

Nenadoma se otrok poroči:

Vidite, pa smo spet tam. Poroči se popolnoma nepripravljen, nepripravljen v smislu samostojne osebnosti. Še vedno se spopada z dvomi: katero mišljenje je pravilnejše, njeno ali očetovo ali neko tretje . . . torej začenja misliti, ampak pozno. In vendar, zdaj čez noč naj nadomesti vse tisto, kar je bilo deset, petnajst let zamujeno, kar je nekje samo tlelo, kar je zadrževalo njen normalni razvoj. In ona bo jutri imela otroke, in bo prav tako mati in on bo oče. Torej bo spet tisto, v čemer je bila ona vzgajana, pri vzgoji njenih otrok edino pravilno. Spet bo delala iste velikanske napake, kot jih je delal njen oče, njena mati, in spet bo morala otroke z „batino" navaditi na poslušnost in pokorščino, spet jim bo morala dopovedovati, da pišče vendar ne more več vedeti od kokljе. Toda, nihče ne ve, kdaj v resnici pišče preraste kokljo.

Kaj torej?

Naj torej vse to pomeni prepustiti otroka zakonom narave, ga samo opazovati, ne da bi nanj vplival, ker bi sicer lahko škodoval njegovi osebnosti? Vzgoja je nekaj silno občutljivega, nekaj, v čemer se vsaka najmanjša napaka razraste v velikanski opomin, ki ima lahko zelo tragične posledice. Človek ni kos pohištva, saj tam predmet z napako lahko izločiš, postrugaš in napako odpraviš. Pri vzgoji človeka je treba imeti zelo tanek posluh, predvsem pa je potrebno, da vsak, kdor poskuša na nekoga vzgojno vplivati, pozna samega sebe, svoje iskreno hotenje in svoje možnosti. V družini ni oče sam po sebi sposobnejši in ne vem od koga določen za vzgojo. Mnogokrat je mati primernejša, mnogokrat babica, mnogokrat ni nihče sposoben za vzgojo otrok. Naj bo takrat človek vsaj toliko human in naj otrokovega razvoja po sili ne zavira, naj mu ne vceplja svoje miselnosti, naj da otroku možnost, da se samostojno razvije – seveda bo za to v takem primeru najbolj skrbela šola.

NOTRANJA UREDITEV, notranji odnosi DRUŽINE zelo vplivajo na otroka. Otrok zelo hitro in zelo nepristransko spoznava svojo okolico in starša, seveda, če se z njim največ ukvarjata. Njun odnos, dober ali slab, močno vpliva na otrokovo vzgojo in počutje. V razdoru družine se otrok počuti negotovo in nevarno. Če starši uporabljajo vzgojo dveh obrazov, to najprej opazijo otroci, tudi laž zelo hitro spoznajo, čeprav se ji še ne znajo postaviti po robu.

Kadar starši svoje življenje zavozijo, pa čeprav le za trenutek, in to spoznajo tudi njihovi otroci, le-ti izgubijo zaupanje vanje. Če živijo v nenehni negotovosti, če mati dneve in dneve v nesreči zaradi očeta prejoče, zavzamejo tudi otroci do stvari določeno stališče. Otrok se ne da prevarati, njegova duša ostane ranjena tudi takrat, ko se odrasli morda že potolažijo. In naj potem starši spet uveljavijo svoje pravice do očetovstva s terorjem, naj si povrnejo ljubezen v otrocih s prisiljevanjem ali z zaupanjem? Predvsem naj bi bilo vodilo, da bi starši svoje notranje probleme, kolikor se le da skrivali pred otroki, da bi to nanje ne vplivalo kvarno, nikakor pa ne bi smeli zaradi družinskega, zakonskega nesoglasja trpeti.

Kadar otroci vidijo, da njihov oče ne izpolnjuje osnovnih dolžnosti do družine, da je nepošten do njih, da ni niti radodaren niti razumevajoč za njihove potrebe, kadar jim oče samo oponaša dobrote, ki so jih deležni doma, kadar govori o bogatem materialnem stanju, pa je v resnici vse zelo klavrno, je oče v očeh otrok izgubil sveto podobo. In vprašam se: je oče v vsakem primeru oče z vsemi očetovskimi pravicami ali je včasih oče samo po fiziološki (fizični) plati? Tudi s silo in s to še najmanj, ne bo dosegel ničesar.

Biti dober oče, mati, biti vzgojitelj je velika umetnost in še večja odgovornost, ki ji je le malokdo dorasel. Človek je sam po sebi zelo nebogljeno bitje, in kadar postane trinog, je slabši od živali. Kaj ni sveto truditi se, da bi na vsakem koraku tega človeka oplemenitili, da bi mu priznali, kar je na njem človeškega, in obsodili, kar je obsodbe vrednega? Človek se mora učiti vse življenje in če mu korak zastane le za trenutek, postane starokopiten in zaostal, postane celo neveden, nevednost pa predstavlja v človeku največjo nevarnost.

Pogosto izobrazba še ni nikakršno zagotovilo za HUMANOST. Nujno je stopati v korak s časom. V človeku, tudi svojem otroku, je treba odkrivati svet, odkrivati in spoznavati človeka, ki je res del mesa in krvi staršev, ki nosi morda tudi njihove določene dispozicije, a je vendar samostojno bitje, v katerem se bo razvila samostojna miselnost, ki bo morala biti sposobna za samostojno odločanje. Saj človek več kot ve, več kot zna, več velja. Trudimo se, da bodo naši otroci vedeli čim več, da bodo čim več znali, trudimo se za to, naj bo to naše poslanstvo. In otroci nas bodo spoštovali.

NAVSEZADNJE SMO PA LE SAMO LJUDJE!

SILVO TERŠEK

Delavni Štefan Antolin pred vaškim domom v Bakovcih.

Uspehi — zrcalo aktivnosti

ŠTEFANA ANTOLINA, ravnatelja osnovne šole v Bakovcih, poznajo daleč naokrog. In kaj ga ne bi, saj je ves čas, odkar je pred desetimi leti prišel v ta kraj, posvetil družbeno-političnemu delu. Že kot prosvetni delavec na vasi se pri svojem delu srečuje s problemi, ki ne morejo biti ozko vezani samo na pedagoški poklic. Bakovci so velika vas. V tristo hišah prebiva okoli tisoč petsto vaščanov. Kraj se hitro razvija in ljudje pametno gospodarijo z ustvarjenimi sredstvi. Štefan Antolin se je takoj vživel v problematiko kraja in poleg šole, ki mu je prva in zadnja skrb v njegovem družbenem delovanju, uspešno dela še na mnogih drugih področjih. Če samo omenimo nekatere njegove funkcije: je predsednik krajevne organizacije SZDL, član IO občinske zveze za telesno kulturo v Murski Soboti, član IO TIS, predsednik komisije za štipendiranje itn. Vse to pa zdaleč ni vse. Je tudi član Občinske zveze rezervnih starešin, član odbora splošnega ljudskega odpora, organizator rokometa v vasi, predsednik telovadnega društva in predsednik čebelarskega društva v Bakovcih.

Toda trud, vložen v to delo, ki terja celega človeka, je poplačan z uspehi. V šoli je treba reševati probleme, ki niso majhni. Popolna osemletka ima osemnajst šolskih in en varstveni oddelek. Primanjkuje jim prostora, posebej kabinetov za popolnejši pouk. Šola nima telovadnice. Toda v vasi so dosegli velik uspeh. Zgradili so vaški dom in ravnatelj Štefan Antolin je bil tisti, pri katerem je bilo mogoče dobiti vse podatke pa tudi napotke, saj je bil na gradbišču noč in dan. Toda to je bilo takrat, ko so z gradnjo že pričeli. Treba je bilo dobiti denar in treba je bilo presedeti na mnogih sestankih, da so bila odobrena najosnovnejša sredstva. Občinska skupščina v Murski Soboti je xdal 150.000 din za telovadnico. Ostalo so zbrali vaščani s krajevnim samoprispevkom. In zdaj vaški dom stoji v ponos kraju in ljudem. V njem je sodobno opremljena telovadnica. To je največja dvorana v domu, v kateri je tudi oder za gledališke predstave. Do izraza je prišel že tisti dan, ko so ga odprli – z veliko proslavo. To je bilo 29. novembra 1970. Na odru so že dvakrat nastopili tudi mariborski gledališčniki. V domu pa ima svoje urade tudi krajevna skupnost, mladinski klub, SZDL, TVD Partizan in druge družbene organizacije. Nekaj prostora je našlo tudi gasilsko društvo. V isti zgradbi je tudi samopostrežna trgovina ter frizerski salon in eno dvosobno stanovanje za potrebe prosvetnih delavcev.

Tako je ta vaški dom, ki je stal 1,300.000 dinarjev, in za katerega so vaščani s samoprispevkom zbirali denar štiri leta, že takoj pokazal svojo funkcionalnost in upravičil svoj obstoj.

Toda v Bakovcih ne mirujejo. Ravnatelj Antolin mi je zaupal, da bi zdaj radi asfaltirali cesto in še bolj uredili okolico. Pripravljajo tudi gradnjo vaškega vodovoda in transformatorja. In še se bo našlo kaj, kar bo treba narediti. Štefan Antolin bo vedno tam, kjer se bo kaj delalo. Njegova ravnateljska pisarna je velikokrat prazna. Toda poudaril je, da so ljudje zelo dobri in da je njihova družbena zavest na visoki ravni. V takšnem okolju pa je prijetno delati. Kljub temu da se Štefan Antolin že na vse načine otepa in brani novih zadolžitev, pričakujejo vaščani od njega še več, kajti njegova aktivnost in aktivnost vseh je bila pogoj za vse dosežene uspehe. Naj omenim še to, da mu pri vsem tem delu zvesto pomaga žena Vida Antolinova, ki je tudi učiteljica na šoli in mati dveh otrok, poleg tega pa sekretarka krajevnega odbora Rdečega križa in predsednica sekcije za družbeno aktivnost žensk.

D. MEDVED

Srečanje s pesnico in igralko Milo Kačičevo

Člani literarnega krožka osnovne šole Dušan Kveder-Tomža v Litiji so pred nedavnim pripravili srečanje z dramsko umetnico in pesnico Milo Kačičevo.

Po uvodnem pozdravu so se najprej predstavili člani literarnega krožka, ki pišejo pesmi. Nekateri od njih so začeli pisati pesmi prav po decembrskem srečanju s pesnico Nežo Maurerjevo.

Razgovor z Milo Kačičevo je vodila učenka osmega razreda Bojana Šeruga, vendar pa so v pogovoru sodelovali tudi drugi učenci. Mila Kačičeva jim je pripovedovala o prvih letih svoje umetniške poti na amaterskih odrih, o delu v Drami, o svojih letošnjih vlogah ter o delu pri filmu, na televiziji in radiu. Posebno lepe spomine je obujala na snemanje Vesne in na delo z režiserjem Čapom. Potem smo se pogovarjali o njenem pesniškem delu. Izdala je dve pesniški zbirki NEODPOSLANA PISMA IN LETNI ČASI ter govorila o svoji tretji zbirki, ki jo šele pripravlja. Prebrala je nekaj lepih pesmi, ob koncu pa se je predstavila še kot igralka.

Poslušalci, učenci in učitelji so umetnico Milo Kačičevo pozdravili z dolgotrajnim ploskanjem in ji zaželeli veliko uspeha pri njenem nadaljnjem delu.

MILOŠ DJUKIĆ

Za zdrav in vesel mladi rod

Spoznanje o pomembnosti vključevanja starejših predšolskih otrok v malo šolo je prodrlo že med najširše plasti naših delovnih ljudi. Zato je v tovrstni šoli vse več otrok. To pa narekuje potrebo po ustreznih metodičnih in didaktičnih priročnikih, ki naj vzgojiteljicam olajšajo delo z razgibanimi malčki, tem pa omogočijo kar najbolj skladen ter uspešen telesni in duševni razvoj. V zadnjem času sta izšli dve takšni knjižici.

Prva je „Telesna vzgoja v mali šoli", ki jo je napisala Joža Trdina. V svojem delu obravnava avtorica razgibalne in igralne dejavnosti ter ustrezne vadbene pripomočke prikladne za posamezna starostna obdobja od dojenčka do sedemletnega otroka. Delo, ki ga ilustrira štirideset ustreznih fotografij in vsebuje krajši seznam uporabljene domače in tuje strokovne literature, je izdala Državna založba Slovenije. Stane 33 din. Priročnik je potrdil republiški sekretariat za prosveto in kulturo.

„Gibalno ritmična vzgoja predšolskih in mlajših šolskih otrok" je drugo delo te vrste. Kot priročnik za vzgojiteljice ga je napisala Marta Paulin. Delo ima deset poglavij: Prispevek gibalno ritmične vzgoje k otrokovem razvoju. Vloga vzgojiteljice pri gibalnoritmični vaji, Kako spodbujamo otroke h gibanju, Uglasitev telesa in improvizacija, Sproščenost in napetost telesa, Igra z ravnotežjem, Orientacija v prostoru, Posnemanje živali v kretnjah, Recitirana pesem kot vir otrokovega gibalnega izražanja ter Motivi iz pravljic, pripovedk, črtic, sodobnih zgodb, podob iz narave – vir otrokovega gibalnega izražanja. Ilustrirana knjižica vsebuje tudi vire za nadaljnje izpopolnjevanje. Prepričan sem, da bo ta nazorni metodični priročnik za otrokovo estetsko vzgojo na področju gibanja, ritma, petja in glasbe v predšolskih vzgojnih ustanovah ter v najnižjih razredih osnovnih šol zelo dobrodošel. Izdal ga je Zavod za šolstvo SR Slovenije. Stane 18 din.

VIATOR

Miloš Sovak: Metodika vaspitanja levaka (vzgoja levičarjev)

O vprašanju levičnosti so razpravljali mnogi pomembni psihologi, pedagogi in zdravniki. Ta pojav so obravnavali v praksi z različnih vidikov. Nekateri so gledali na levičnost kot na odstopanje od normalnosti, torej kot na nekaj abnormalnega, celo patološkega. Drugi so pojasnjevali levičnost kot slabo navado ali grdo razvado, kar lahko zasledimo pri mnogih praktikih še danes; takšno pojmovanje pa je seveda posledica nepoznavanja problematike. Znanost pojasnjuje ta pojav v bistvu kot posledico tako imenovane lateralnosti. S tega vidika obravnava problematiko levičnosti in vzgojo levičnikov tudi dr. Miloš Sovak, znani češkoslovaški znanstvenik, ki je pripravil po preučitvi mnoge literature ter svojih eksperimentov metodiko o vzgoji levičnikov (knjiga je izšla 1966 v Pragi, v srbohrvaškem prevodu pa jo je izdala l. 1968 Zveza društev defektologov v Beogradu).

Na 132 straneh besedila, ki je opremljeno s 34 slikami oziroma shemami, govori avtor o levičnosti kot posledicah lateralnosti, o razvoju, tipih in stopnjah lateralnosti, o številu levičnikov, o lateralnosti in vzgoji levičnikov, navaja pa tudi mnoge zanimive primere iz prakse; poleg spisko ilustracij in shem podaja na koncu še bogat izbor literature, ki lahko vsakomur, ki ga ta problematika zanima, izpopolni spoznanja.

Ni mi znano, ali smo pri nas že izdelali podrobnejšo statistiko o levičnikih. Iz prakse pa vem, da delajo po družinah pa tudi po šolah vzgojitelji mnogokrat težke vzgojne napake, ker ne vedo mnogo o pravih vzrokih tega pojava. Vsak nepravilen poseg v psihično dogajanje otroka s prisiljevanjem in prisilnim aktiviranjem desnice otroku lahko povzroči nepopravljivo škodo. Avtor te knjige navaja, da je po sodobnih trditvah v današnji populaciji okrog 15 % levičnikov, čeprav kažejo rezultati najnovejših raziskav, da je rojenih levičnikov (z najrazličnejšimi stopnjami levičnosti) približno toliko kot desničnikov. Po njegovem mnenju je od preostalih 85 % ljudi, ki jih imajo za desničnike, 50 % rojenih desničnikov, medtem ko so ostali levičniki (35 %) tisti, ki so jih s prevzgajanjem namerno ali spontano usmerjali za delo z desnico. Od teh 35 % prevzgojenih levičnikov je okoli 20 % levičnikov lažje stopnje in 15 % srednje stopnje; navedenih 15 % moramo prišteti k levičnikom najtežje stopnje. Če bi imel razred npr. 40 učencev, bi bilo 15 %, to je 6 levičnikov najtežje stopnje, medtem ko bi bilo v drugi stopnji (srednji) tudi 15 %, to je 6 otrok, v najlažji stopnji pa bi bilo 20 %, to je 8 učencev. Praksa je pokazala, da so najbolj vzgojljivi za desnoročnost levičniki najlažje stopnje, pri drugi stopnji je potrebna velika previdnost in odgovornost, medtem ko moramo posvetiti največjo vzgojno pozornost najtežji stopnji levičnosti.

Praksa potrjuje, kar lahko starši in drugi svojci, pa tudi učitelji, neposredno opazujejo: da vpliva vsako prisilno prevzgajanje najhujših primerov levičnosti na obnašanje ali celo na značaj prizadetih otrok. Poskus s tega področja na večji skupini otrok (150 primerov) je pokazal naslednje posledice prevzgajanja levičnosti: motorični nemir (55 %), spremembe obnašanja (50 %), težave rpi pisanju z desnico (39 %), nevroze (38 %), jecljanje (33 %), odpor do šole (27 %), poslabšanje uspeha (27 %), kolebanje uspeha (27 %), kolebanje pozornosti (22 %), disleksije in disgrafije (v obeh primerih po 27 %), nerodnost (22 %), enurezo (14 %), tik (8 %), absencije (6 %); v določenih primerih pride tudi do kombiniranih motenj. Ti in podobni pojavi spremembe obnašanja (karakterja) kažejo, da je problematika aktualna in vredna pozornosti vsakega vzgojitelja.

Avtor navedene knjige je posvetil večino svojih razmišljanj metodiki vzgoje levičnikov. Daje konkretna navodila, kako spoznavamo levičnost, razpravlja o vzgoji neprevzgojenih levičnikov, predstavi metodiko pisanja z levo roko, se ponovno vrača na vzgojo prevzgojenih levičnikov in na metodiko vračanja na pisanje z levico tistih levičnikov, ki so jih že poprej prevzgajali. Končno je zanimiva tudi avtorjeva misel o specialnih oddelkih (razredih) za levičnike.

Knjiga ima zares mnogo poučnega. Potrebno bi bilo, da jo preštudiramo na vsaki šoli in z njeno vsebino seznanimo tudi starše na roditeljskih sestankih. Še nekaj izvodov knjig ima v zalogi Društvo defektologov Slovenije, Ljubljana, Langusova 16 (cena s poštnino vred je 12,00 dinarjev).

ALBIN PODJAVORŠEK

Naj dela učitelj!

Zborovanje prosvetnih delavcev domžalske občine

Pa smo le dočakali, so rekli mnogi prosvetni delavci, ko so dobili vabila na zborovanje. Poslala jih je občinska konferenca prosvetnih delavcev Domžale. Zbrali so se skoraj vsi v veliki dvorani biotehniške fakultete v Grobljah pri Domžalah. Dnevni red je bil kot ponavadi precej obširen. Zanimivi so bili referati in prav tako je bilo tudi poročilo predsednika občinske konference Janeza Ulčarja.

Govorili smo o problemih, ki tarejo prosvetne delavce, veliko razpravljavcev pa je opozarjalo na izredni študij:

– Izredni študij naših prosvetnih delavcev je močna in včasih prehuda obremenitev, posebno za starejše prosvetne delavce. Mnogi med njimi so stari še več kot 50 let. Študij je dvakratna, za tovarišice, ki so matere in gospodinje, pa celo trikratna obremenitev. Poleg tega morajo prosvetni delavci v bolj oddaljenih krajih sodelovati v družbenopolitičnih organizacijah, pisati zapisnike na vseh mogočih sestankih, skratka, sodelujejo povsod, kjer se drugi prav tako sposobni zlahka umaknejo, češ: naj dela učitelj. Ni čudno, da je eden izmed mladih tovarišev vzkliknil: „Ali je res samo učitelj tisti, ki mora prijeti za vsako delo? Kje pa so drugi, ki se tudi štejejo med delovno inteligenco?" Ali ni tako mnenje že kar tradicionalno? Velike težave imajo prosvetni delavci tudi pri izpitih. Mnogi nimajo sreče ne prvič ne drugič, poskušajo, pa ne gre in vendar ne za neuspeh niso krivi sami. Ponekod skušajo, pa ne gre in vendar za neuspeh niso krivi sami. Ponekod skušajo ravnateljstva šol razbremeniti take učitelje in jih oprostiti pošolskega dela. Temeljne izobraževalne skupnosti razpisujejo nagrade za toliko in toliko opravljenih izpitov. Vse lepo in prav, kljub temu pa je le res, kar smo povedali prej: učitelja porabijo za delo ob vsaki priložnosti.

Ob koncu razprave smo slišali precej ostrih besed na račun predstavnikov občinskih in drugih forumov, ki se kljub vabilom niso udeležili zborovanja.

Predsednik izvršnega odbora temeljne izobraževalne skupnosti Domžale tov. Flerin je prosvetne delavce seznanil z uresničitvijo razvojnega načrta šolske mreže v domžalski občini. V tem letu bosta odprti kar dve veliki novi šoli za kabinetni pouk v Domžalah, hkrati pa bodo začeli tudi po drugih šolah graditi telovadnice in dopolnilne oddelke. „Lahko potrdimo," je poudaril tov. Flerin, „da je domžalska občina ena izmed redkih, ki bodo dale v petih letih kar 6 milijard S-din za izgradnjo šolske mreže."

NACE VODNIK

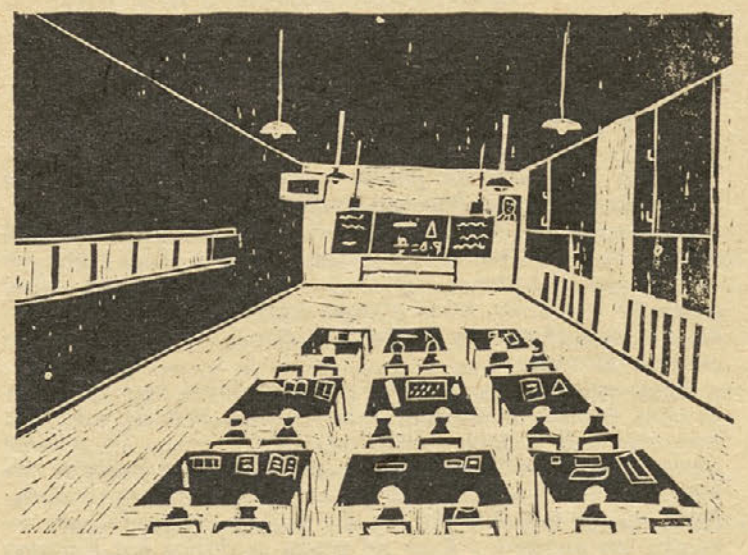

NAŠ RAZRED (linorez, Zvonka Rup, osn. šola Stane Žagar – Kranj)

Del notranje podobe Amerike

Založba Borec je poskrbela, da je v prevodu Sama Savnika izš knjiga Roberta F. Kennedyja „Sovražnik je med nami". Repo tažno pisana knjiga je dokumentarnega značaja in daje zelo nata čen vpogled v raziskovanje Roberta F. Kennedyja o delovanju odnosih med ameriškimi sindikati. Znano je, da le-ti obvladuje položaj delavstva v Združenih državah Amerike, in da je nekd napredni sindikalizem postal, če že ne povsod, pa mnogokje, notr nje nagnit, vir korupcije in izsiljevanja; vir prekupčevanja, spodri nja, pa tudi vir bogatenja posameznikov. V tej podtalni, prikr dejavnosti sindikatov, ki naj bi ščitili pravice delavca, je izjem sindikalno združenje ALF-CIO, Raziskave Roberta Kennedyja d volj kričeče osvetljujejo rakasti pojav, ki je močno razširjen v am riški družbi in v resnici spodjeda širše tkivo, družbeno strukturo ustavnopravna načela. Spričo takih ugotovitev ne preseneča Kennedyjeva doslednost, da bi se razkrilo vse, kar sodi zavoli nedovoljenega in izkoriščevalskega sistema prej v sodno dvora kot pa zgolj pred raziskovalno komisijo. Dejstva, ki jih najdem nanizana v knjigi „Sovražnik je med nami", so osupljiva, osupljiv pa je tudi to, da je ameriško sodstvo kljub svoji zapletenosti tak nedosledno ali celo vidno popustljivo ravnalo z ljudmi, ki so p dolgih in napornih raziskavah raziskovalne skupine povsem upra čeno prišli pred sodišče, Tega se je zavedal tudi Robert Kennedj ki je dojel sindikalno skorumpiranost kot mnogo razsežnejši poja kot zgolj vprašanje prekrškov legitimnega sindikalizma. Zato dojel to pojavnost na družbeni ravni, seveda v sklopu njemu lastn miselnosti. Izhod je nakazan v njegovem spoznanju: „Vsi se mor mo začeti malo bolj zanimati za zadeve naše države, našim zakon dajalcem moramo dati vedeti, kakšno je naše stališče, do pomem nih vprašanj, ki nenehno prihajajo na dan. „Za evropskega bralc ki oddaljeno pozna notranjo strukturo ameriške družbe, pa je R. Kennedyjeva knjiga zgovorna dokumentacija, ki odstira tisto nav dezno površino, pod katero se skriva nevarno tkivo razkrojevanj Posrečeno knjižno opremo je izdelal Zdravko Vatovec.

Robert Musil: Zablode gojenca Toerlessa

V svetovni literaturi ni mnogo književnikov, ki bi bili kos pronl ljivemu opisovanju pestrega in razburkanega notranjega doživljan pubertetnikov. Vsekakor pa lahko rečemo, da se je to na izjem način posrečilo avstrijskemu pisatelju Robertu Musilu v njegove literarnem prvencu – romanu „Zablode gojenca Toerlessa".

Prikazovanje notranjega sveta glavnega junaka, izredno senzib nega in dokaj ponotranjenega mladostnika, gojenca „boljšega" z voda in gimnazijca Toerlessa, opre avtor na precej preprosto zgo bo, vgrajeno v nesproščeno internatsko ozračje nekega konvikta avstroogrski monarhiji ob koncu prejšnjega stoletja.

Dva gojenca ugotovita, da je eden izmed njunih vrstnikov Basini – tat. To uporabita za to, da notranje skrhanega prestop nika, ki ga imata zdaj v kleščah, na prefinjen način ponižujeta telesno mučita. Pri tem je delno udeležen tudi mladi Toerles Končno pride vse na dan. Basinija kazensko izključijo iz zavod po Toerlessa pa pridejo na njegovo željo starši.

Vrh mojstrskega slikanja duševnega dogajanja pubertetniške Toerlessa je dijakovo pričevanje pred šolskim ravnateljem ter dr gimi pedagogi, ki je tako iracionalno, da se v njem ne znajdejo njegovi učitelji ne on sam.

Roman „Zablode gojenca Toerlessa" je skrbno cizelirana lit ramopsihološka mojstrovina. Zategadelj utegne biti zanimiv zlas za tiste, ki se poklicno ukvarjajo s poglabljanjem v razviharjen notranja dogajanja pubescentov.

Roman je prevedel in mu studiozen uvod napisal Darko Dolin založila pa Cankarjeva založba. Izšel je v znani zbirki Sto romano in stane 17 din.

VIATOR

200 LET

Razstava »SLOVENSKA ŠOLSKA KNJIGA OB 200-LETNICI URADNIH ŠOLSKIH TISKOV«

26. maja ob 11. uri bo v Slovenskem šolskem muzeju v Ljubljani odprta razstava „Slovenska šolska knjiga ob 200-letnici uradnih šolskih tiskov" pod pokroviteljstvom tovariša Ludvika Zajca, predsednika izvršnega odbora republiške izobraževalne skupnosti.

Namen razstave je prikazati razvoj slovenske šolske knjige od terezijanske šolske reforme in ustanovitve c. kr. založbe šolskih knjig pa do leta 1918. To je obdobje, ko Slovenci še nismo bili samostojni in smo bili tudi v šolstvu izpostavljeni tujim vplivom. Na kratko bo prikazano tudi obdobje pred terezijansko šolsko reformo od prve slovenske knjige, ki so jo uporabljali v šolah – Trubarjevega abecednika in katekizma – dalje. Pisci šolskih knjig so bili takrat duhovniki in tudi knjige so bile večinoma nabožne. Po protestantskih tiskih je bila prva izrazito šolska knjiga šele Pohlinov abecednik iz leta 1765. Z dvornim dekretom je bila 13. 6. 1772 ustanovljena na Dunaju šolska založba, ki naj bi skrbela za izdajo potrebnih šolskih knjig. Šolska knjiga naj bi bila enotna za vso državo in poceni. Ustanovljene so bile tudi deželne založbe, ki so lahko izdajale šolske knjige, toda prej jih je morala odobriti študijska dvorna komisija. Dovoljeni učbeniki v tej dobi so bili nemški ali dvojezični slovensko-nemški, samo slovenske knjige pa so izšle pri zasebnih založnikih in so jih rabili le narodno zavedni učitelji. Avstrijske oblasti so skrbele le za prevode šolskih knjig, ki so imele moralno-vzgojne naloge, torej katekizma in berila, medtem ko smo prvo slovensko računico dobili šele leta 1781. Monopol nad tiskom in prodajo šolskih knjig je c. kr. založba izgubila šele leta 1869. Zatem so šolske knjige izdajali tudi zasebniki. Vendar so oblasti zavirale razvoj slovenske šolske knjige tako, da jim niso dale uradnega dovoljenja za uporabo v šolah, čeprav so bile prevedene v nemških knjig, ki so to dovolje nje imele. C. kr. založba je priskala slovenske šolske knjige predvsem za nižje razrede osnovnih šol.

Prvo slovensko-nemško knjigo za strokovne šole je napisal Anton Makovic leta 1782 za bo biško šolo v Ljubljani. Učbenike za gimnazije smo dobili šele po letu 1848, saj do takrat slovenščine v njih niso poučevali.

Razstavljeno gradivo je razporejeno po periodizaciji slovenske šolske zgodovine. Prikazan je razvoj od prvih slovenskih šolskih tiskov, ki so bili namenjeni le verski vzgoji pa do dvojezičnih do samo slovenskih šolskih knjig, od enciklopedičnih beril, ki so vsebovala tudi snov iz realij, do posebnih učbenikov za realije. Knjige so porazdeljene po vrstah šol.

Muzej se s to razstavo pridružuje prireditvam ob letošnjem mednarodnem letu knjige.

TATJANA HOJAN

DIPLOME V ZAGATI

Precej časa že potekajo razprave o vprašanjih učiteljskega izobraževanja; govora je bilo celo o različnih pogojih in vsebinah dela na obeh slovenskih pedagoških akademijah. Ob pripravljanju statutov je končno potrebno najti skupni imenovalec, ki bo učiteljsko izobraževalno institucijo ustrezno vključil v sistem visokošolskega študija, in hkrati zagotovil podobo enotne slovenske učiteljske šole. Pri skupščini SRS deluje posebna komisija, ki bo skušala predlagati spremembe in prilagoditve.

Navsezadnje niti ni tako velikih razlik, razen v odnosu do predmeta kulture ustnega in pismenega izražanja, ki ga Mariborčani zagnano zagovarjajo, pa je težko najti v trideseturno omenjenem tedniku še kakšno uro zanj, čeprav je učitelju potrebna še posebej požlahtnjeno izoblikovana materinščina kot osnovno sredstvo in načelo vzgojno-izobraževalnega procesa.

Študentje mariborske pedagoške akademije so že lani ugotavljali, da še zdaleč ni urejeno vprašanje diplom, različnih med akademijama in različnih znotraj med posameznimi predmetnimi skupinami. Vse do danes ni pravega razmerja v teži in obliki diplome, pa so študentje različnih študijskih skupin v neenakem položaju. O teži diplom niti ne bi kazalo razpravljati, kakor ne kaže razpravljati o težjih in manj težkih študijskih skupinah, ki so nedvomno medsebojno specifično različne narave. Vsakdo si je poskusil izbrati skupino, še najbolj ustrezno njegovemu zanimanju in sposobnostim, pa se dostikrat, če se je zmotil, po prvem semestru prepiše na ustreznejšo.

Drugače pa je z obliko učiteljskih diplom. Skupina za razredni pouk končuje študij s klavzurno nalogo iz pedagoško-psihološke skupine predmetov, diplomskim nastopom v razredu in zagovorom, v katerem pokaže sposobnost vzgojnega mišljenja, uporabnost spoznane teorije ob zagovoru nastopa in znanje slovenskega jezika. Na vseh predmetnih skupinah ni nastopa; diploma obsega klavzurno nalogo, ustni izpit iz glavnega predmeta, pa še to ne popolnoma enako na vseh strokah. Študentje so zategadelj začeli razpravo, da bi izenačili diplomske pogoje za vse absolvente PA.

V glavnem sta se izluščila dva predloga. Vsi študentje naj bi opravili diplomski nastop s pismeno pripravo iz predmeta, ki ga določi izpitni odbor. Nastop naj bi pokazal študentovo strokovno, psihološko, pedagoško, didaktično in metodično sposobnost in znanje iz materinščine. Po drugem predlogu, ki je tudi trenutni želji študentov verjetno bližji, pa naj bi bil zadnji izpit hkrati že diplomski, kar bi pomenilo enako, kakor se sploh odreči neki sklepni diplomi. Kakšen namen ima diploma? Nedvomno pomeni sklep nekega teoretičnega in praktično naravnega procesa za pridobitev osnovnih poklicnih sposobnosti. Učiteljska šola ni splošnoizobraževalna, temveč kadrovska šola, namenjena neposredno šolski praksi, osnovni šoli. To nikakor ne pomeni, da se je z diplomo končal učiteljev izobraževalni proces, vseeno pa naj bi razvijal že visoko osebnostno oblikovanost, odsevano v odnosih do samega poklica, do otroka in družbe. Nobene šole danes ni, ki bi lahko dala dokončno izoblikovano poklicno osebnost, dovršeno dejavno na delovnem mestu. To velja tudi za učitelje; po dveh letih preverjamo še enkrat njihovo poklicno usposobljenost s strokovnim izpitom.

Zagovorniki diplome pravijo, da študent pri tem pokaže, kako zmore misliti in povezovati različne vsebine, izpove širšo kompleksnost svoje strokovne izobrazbe; s pripravljanjem na diplomo nujno povezuje, kar si je po posameznih študijskih obdobjih pridobil, pokaže stopnjo svoje poklicne usposobljenosti, krona temeljni del svojega izobraževalnega procesa, za katerega mu družba daje tudi formalno priznanje z diplomo. Nasprotniki diplome pa trdijo, da ni potrebno snovi, iz katere je študent že opravljal izpit, spet ponavljati, ker je to zguba časa in obremenitev študenta. Pravijo, da vodi to naravnost v podaljševanje študijske dobe, a bi lahko pomenilo tudi nezaupnico izpitom. Posebnega zagovora iz pedagoško-psihološke skupine tudi ni treba, ker se s tem učitelj tako sreča na strokovnem izpitu. Posebej pa so proti nastopu, ker se študentu lahko dogaja krivica, saj ne more pokazati svojih resničnih sposobnosti, ko stoji pred tujim razredom in nima z njim vzpostavljenih ustreznih stikov.

„DAJ" VEČJI KOT „DAM"

Vprašanje diplom je v zagati zaradi protislovja, v katerem je učiteljsko izobraževanje. Družba terja od šole danes dosti več, kakor šola v danih razmerah zmore dajati, hkrati pa ista družba ne zmore podpreti vzgoje, kakor bi jo morala glede na odgovorne družbene naloge. To velja za vse ravni našega šolskega sistema, kaže pa se tudi v zagatnih razmerah na pedagoški akademiji. V dveletni študijski utesnjenosti ni ustreznega časa za tako izobraževanje, da bi se teoretična spoznanja, ki se vgrajujejo v osebnost učiteljskega kandidata, lahko tudi prepletala in utrjevala z ustrezno pedagoško prakso. Nasprotniki diplomskega nastopa menijo, da takšen dodatni nastop bistveno ne more prispevati k boljši usposobljenosti mladega učitelja, zanj pa pomeni veliko psihično obremenitev in ga izpostavlja nevarnosti, da bi krivično ovrednotili njegov dotedanji študijski napor in dosežek. Nekateri zagovorniki diplomskega nastopa menijo, da takšna diploma škoditi ne more, daje pa vendar priložnost, da absolvent pokaže svoje poklicne zmogljivosti, kakor more to pokazati vsak tudi v izobraževalnem procesu za katerikoli drugi poklic, saj ga bo opravljal verjetno polnih 40 let do pokojnine.

Vsi torej priznavamo, da s sklepom šolanja na kadrovski šoli učitelj še ni povsem usposobljen za poklicno delo. Z izpodbijanjem diplome hote ali nehote kadrovska šola kaže, da se odreka odgovornosti za poklicno usposobljenega učitelja in pušča odprta vrata v obdobje dveletnega stažiranja. Končna odgovornost se tako sprevrže na osnovnošolsko prakso in strokovni izpit. Čeprav ni čisto v kontekstu s pedagoško akademijo, ne morem kaj, da ne bi tukaj omenil besed dr. Ive Šegule: „Vsi vemo, da je sodobnemu človeku znanje vse bolj potrebno in da bi se morali potemtakem čedalje več učiti, vpijemo pa, da se godi človeku krivica, če se mora dosti učiti in da torej zmanjšujemo svoje učenje. To je danes miselnost posameznikov in družbe pri nas." (SP 9-10/1971, str. 367.).

Diplomski izpit naj bi bil torej velika obremenitev za študenta, čeprav naj bi prispeval h kvaliteti njegove izobrazbe, k poglobljenemu vzgojnemu mišljenju, sintezi pedagoških, psiholoških, metodičnih, družbenih in predmetnosnovnih spoznanj. Osebno sem velik nasprotnik ponavljanja prepodrobnih faktorskih podatkov, spominskega obnavljanja tisočerih nebistvenih letnic, ponavljanja različnih številk in podatkov, ki jih vsak učitelj, ki se vsaj malo znajde v knjigah in leksikografskih virih, v najkrajšem času lahko najde in po potrebi pravočasno uporabi, sicer jih pa tudi sproti pozablja, če nima že posebno razvite zapomnitvene sposobnosti. Nujno pa je zanj, da se prek rednega študija dokoplje do dialektičnega mišljenja, do razumevanja stvari, spoznanja osnovnih razvojnih zakonitosti in uspodobljenosti pedagoškega mišljenja, osnovne značilnosti učiteljevega poklica. Tu gre za spoznanja, ki naj omogočajo razumevanje otroka, staršev, družbene stvarnosti in razvoja, pa so obenem temelj celotnih vsestranskih učiteljevih odnosov in njegove samostojnosti. Potem se ne bo dogajalo, kakor imamo včasih primere, da je isti učenec na prvi šoli neuspešen, nesrečen, na drugi šoli pa dosti bolj uspešen, srečen. Diplomski nastop tega resnično ne more reševati. Vrednost učiteljeve šolske izobrazbe pa bo preverjala vselej samo praksa, toda dobra praksa, v kateri se mlad učitelj

(Nadaljevanje na 13. strani)

MLADOST (izdelek Stanka Ptičarja, 14 let, člana fotografskega krožka osnovne šole Dušan Kveder – Tomaž iz Litije)

NAŠ PRAVNIK SVETUJE

UČITELJI, PREDČASNO UPOKOJENI!

Ko smo se leta 1945 in 1946 vračali iz izgnanstva, taborišč, ujetništva in drugih mučilnic na svoje domove, je nastalo vprašanje, kje najti mesta za mlade moči. Tako je tedanja šolska oblast apelirala na tiste učitelje, ki so imeli 35 ali več službenih let, naj vložijo prošnjo za upokojitev. Marsikomu je bil ta poziv tedaj dobrodošel, da si oddahne od vojnih grozot in muk in je disciplinirano sledil apelu oblasti. Vendar je bilo to narobe – saj je bil pozneje sprejet zakon, po katerem dobijo le zavarovanci s 40 leti polno (85 %) pokojnino, tisti s 35 leti pa le 75 %. Šli smo neprostovoljno v pokoj in sedaj se sprašujemo, ali ne bi mogel novi pokojninski zakon upoštevati takšnega načina naše upokojitve – kakorkoli mogoče. (M. V.)

ODGOVOR: Vsak pokojninski sistem – še posebno pa naš, kjer sloni pokojnina na poprečnem osebnem dohodku kot pokojninski osnovi ter na dolgosti pokojninske dobe – pomeni tveganje, ker danes ne veš, kaj bo jutri. Problem, ki ga navajate, je znan in ga je postavilo že zelo veliko t. i. staroupokojencev s 35 leti pokojninske dobe. Nihče ni uspel, ker gre po našem pokojninskem sistemu pač za vsako leto nad 35 let pokojninske dobe po 2 % osnove več. Res pa so bili skoraj v vsem obdobju po osvoboditvi v veljavi predpisi (nazadnje določba 38. člena temeljnega zakona o pokojninskem zavarovanju), po katerih se je upokojenec, ki je odšel v pokoj z manj kot polnimi leti, lahko ponovno zaposlil in na tak način pridobil pravico do polne (85 %-ne) pokojnine, če je delal še toliko let, da je dopolnil najvišjo dobo, to je 40 let.

Tudi novi pokojninski predpisi, ki bodo izšli v Sloveniji v obliki statuta Skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja v Sloveniji, bodo imeli podobno določbo. Ker so ti predpisi prav sedaj v izdelavi, svetujemo, da se morda osebno ali prek vašega društva upokojencev obrnete na direkcijo te skupnosti v Ljubljani, Kidričeva 5, ter poveste predlog, ki ste ga napisali tudi v vašem pismu. Sedaj ko odločajo o nadrobnih predpisih republike, bo morda mogoča dati vsaj delno satisfakcijo tako vam kakor tudi drugim prizadetim.

UREDNIŠTVO

VPRAŠANJE: Rada bi pojasnilo 15. čl. samoupravnega sporazuma o merilih za delitev dohodka in osebnih dohodkov in v zvezi s tem odgovor na vprašanje, ali se leta delovnih izkušenj štejejo od opravljenega strokovnega izpita naprej ali od nastopa službe? – A. J.

ODGOVOR: 15. čl. samoupravnega sporazuma priznava prosvetnim delavcem določenih skupin delovnih mest, ki so že opravili strokovni izpit, povečan osebni dohodek. Povečanje je izraženo v odstotkih, odvisno pa je od števila let delovnih izkušenj. Kot obračunska osnova za povečanje se vzame osebni dohodek delavcev brez strokovnega izpita po 16. členu samoupravnega sporazuma. Leta delovnih izkušenj se računajo od nastopa dela naprej in ne šele od opravljenega strokovnega izpita.

T. Š.

VPRAŠANJE: Učiteljica petega razreda je odšla na porodniški dopust. Njen razred poučujejo sedaj trije drugi učitelji. Ali jim pripada 75 % osebnega dohodka učiteljice, ki bi si ga delili na tri dele? I. F.

ODGOVOR: V naši rubriki smo že večkrat poudarili, da vsaka delovna skupnost ureja sistem delitve osebnih dohodkov s splošnim aktom in da ima vsak delavec pravico do osebnega dohodka v skladu z osnovami in merili, ki so določena v pravilniku o delitvi osebnih dohodkov.

Delavcem, ki delajo nad poln delovni čas, pripada plačilo v višini, kot to določa pravilnik. Za podpisnike samoupravnega sporazuma pa velja 13. člen samoupravnega sporazuma. Ta določa, da je plačilo za delo nad poln delovni čas 150 % glede na osebni dohodek za delo v rednem delovnem času.

T. Š.

NADOMESTILO OSEBNEGA DOHODKA

VPRAŠANJE: V naši delovni organizaciji imamo s polovičnim delovnim časom zaposlenega delovnega invalida. Drugo polovico mu izplačuje invalidsko zavarovanje. Ta delavec je odšel sedaj na zdravljenje v bolnišnico, zavod za socialno zavarovanje pa zahteva od naše ustanove, da mu moramo plačevati prvi mesec celotno hranarino in ne samo nadomestilo od osebnega dohodka, ki ga je prejemal pri nas (v polovičnem znesku), (Šola „Peter Kavčič", Škofja Loka)

ODGOVOR: Po sedanjih predpisih o zdravstvenem in invalidskem zavarovanju ima komunalni zavod za socialno zavarovanje prav. Nadomestilo osebnega dohodka, ki ga dobiva vaš delavec od invalidskega zavarovanja, gre namreč v osnovo za odmero nadomestila v zdravstvenem zavarovanju, delovne organizacije pa morajo prvi mesec plačevati nadomestilo svojemu obolelemu delavcu od celotne osnove (kamor spada po določbi 120. člena temeljnega zakona o invalidskem zavarovanju ter 8. člena temeljnega zakona o osebnem dohodku tudi nadomestilo iz invalidskega zavarovanja) iz svojih sredstev in v višini, določeni z internim splošnim aktom organizacije.

L. S.

NEKVALIFICIRANE VZGOJITELJICE

VPRAŠANJE: V naši vzgojnovarstveni ustanovi je zaposlenih 9 nekvalificiranih vzgojiteljic. Imajo različno izobrazbo in dve od njih se tudi izpopolnjujeta na srednji vzgojiteljski šoli. Doslej smo delovna mesta omenjenih tovarišic razpisovali vsako leto in ker nismo dobili kandidatk z ustrezno izobrazbo, smo jih ponovno sprejemali v delovno razmerje za določen čas. Smo tik pred potekom dogovorjenega časa. Ker obstaja možnost, da se bodo na razpis prijavile kvalificirane tovarišice, nas zanima, ali lahko sprejmemo v delovno razmerje tovarišice, ki bodo izpolnjevale razpisne pogoje? Ali smo dolžni tistim, ki so brez kvalifikacij, poiskati druga delovna mesta?

Predšolska ustanova

ODGOVOR: 24. člen temeljnega zakona o delovnih razmerjih določa: če se na razpis prijavijo kandidati, ki ne izpolnjujejo pogojev iz razpisne objave, lahko organ, ki je določil za izbiro kandidata, sklene, da bo na razpisano delovno mesto začasno sprejel delavca, ki ne izpolnjuje vseh razpisnih pogojev. V takem primeru razporedi oziroma sprejme delovna skupnost takega sodelavca za določen čas – najdalj za eno leto, nakar mora razpis ponoviti. Delovna organizacija oziroma po statutu pooblaščeni organ pa odloči, kolikokrat bo neuspeli razpis ponovil v skladu z določili splošnega akta.

Ker ste tovarišice z nepopolno izobrazbo sprejeli v delovno razmerje za določen čas, lahko razpis ponovite in sprejmete v delovno razmerje prijavljene kandidate, ki bodo razpisne pogoje izpolnjevali. Delavcu, ki je sprejet na delo za določen čas, preneha delo s pretekom določenega časa. Vzgojiteljicam z nepopolno izobrazbo niste dolžni ponuditi drugega delovnega mesta, če delovna organizacija nima prostega delovnega mesta, ki bi ustrezalo njihovi izobrazbi.

Zakon o vzgojnovarstveni dejavnosti za predšolske otroke določa, da morajo osebe, ki nimajo izobrazbe, ki je potrebna za delovna mesta, na katerih opravljajo vzgojnovarstveno delo, najpozneje v sedmih letih od uveljavitve tega zakona pridobiti zahtevano izobrazbo. Če si v tem roku ne pridobijo zahtevane izobrazbe, ne smejo več opravljati vzgojnovarstvenega dela v vzgojnovarstvenih organizacijah. To določilo bi morali upoštevati, če bi sprejeli tovarišice z nepopolno izobrazbo v delovno razmerje za nedoločen čas. – T. Š.

INVALIDSKA UPOKOJITEV

V letošnjem septembru bom dopolnila 28 let pokojninske dobe, v letošnjem oktobru pa 45 let starosti. Rada bi se invalidsko upokojila, ker se ne čutim več sposobno za poučevanje. V tej zvezi me zanima:

1. Ali bi starost kaj vplivala na odmero pokojnine?

2. Po kakšnih merilih se bi odmerila pokojnina (poprečje)?

3. Približno dva meseca pred upokojitvijo bom v bolnišnici. Ali naj ostanem v bolnišnici do upokojitve ali naj se poprej še vrnem za nekaj časa v službo? (P. I.).

ODGOVOR: Naj kar naravnost in neposredno odgovorimo na vaša vprašanja:

ad 1) Starost vpliva v invalidskem zavarovanju ob upokojitvi tako, da dobijo žene, ki postanejo invalidi pred dopolnitvijo 50. leta starosti (oziroma moški pred dopolnitvijo 55. leta starosti), pribitek 20 % k redni pokojnini, odmerjeni po priznani pokojninski dobi. Tako znaša lahko odstotek pokojnine največ dopustnih 85 %. Tako bi tudi vi dobili 20 % k pokojnini, izračunani za 28 let pokojninske dobe (v višini 71 % osnove), tako da bi prišli skoraj na 85 % od pokojninske osnove.

ad 2) Letos se vam bo ugotovila pokojninska osnova še vedno po petletnem poprečju osebnih dohodkov (od 1968 do 1972), pri čemer se vam bodo poprečni osebni dohodki iz prejšnjih let povečali takole:

osebni dohodki iz leta 1968 na 164,8 %

osebni dohodki iz leta 1969 na 143,1 %

osebni dohodki iz leta 1970 na 119,4 %

Osebni dohodki iz zadnjih dveh let ostanejo nespremenjeni (100 %).

ad 3) Za čas, ko boste v bolniškem staležu, se vam bo štela kot osnova vaša poprečna plača iz leta 1971 (ker sestavlja ta plača tudi osnovo za odmero bolniške hranarine). Tako ne boste oškodovani, četudi bi bili do konca v bolniškem staležu.

L. S.

SLOVENSKI ŠOLNIK NA NEMŠKEM

(ZVEZNA REPUBLIKA NEMČIJA – 1971)

Na podlagi dogovora med našimi šolskimi oblastmi in šolskimi oblastmi nemške zvezne dežele Baden-Wruttemberg sem po posredovanju jugoslovanskega generalnega konzula v Stuttgartu prevzel delovno mesto učitelja v slovenskem pripravljenem oddelku v Stuttgartu. To je prvi oddelek te vrste za slovenske otroke v Zvezni republiki Nemčiji in nasploh.

I.

Nemčijo in njen povojni razvoj sem poznal samo iz našega in iz tujega tiska. O marsičem, predvsem o ljudstvu, sem imel nejasne predstave. Po stroki zgodovinar – geograf sicer – deželo dobro poznam. Zanimalo me je in me zanima vse, kar je v zvezi z delom, življenjem in mišljenjem povprečnega državljana, delovnega človeka moderne kapiatalistične države z najtrdnejšo valuto. Še posebno pa me je zanimal položaj našega človeka, slovenskih staršev ter njihovih otrok. Prvo usmeritev sem sicer že prejel pred odhodom iz domovine na Izseljenski matici, na sindiaktih, še posebej pa na našem sekretariatu za šolstvo, kulturo in prosveto. Vsem omenjenim institucijam sem za pomoč in prijazna napotila dolžan zahvalo!

Stuttgart je glavno mesto dežele Baden-Wurttemberg, prestolnica dežele z nad 8 milijoni prebivalcev, Schwabov, ki govore težko razumljivo narečje „schwabisch". Dežela je tudi po površini večja od Slovenije (32.000 kvadratnih kilometrov).

V mestu so številne visoke in višje šole, mladina daje mestu še posebno veder pečat. Številne in pomembne so kulturne ustanove, omeniti velja Državno galerijo, Deželni muzej, Linden-Musem für Volkerkunde, Deželni muzej za naravoznastvo, Galerijo mesta Stuttgart, Mestno zgodovinsko zbirko, Lapidariji – pa poleg ostalega Avtomobilski muzej podjetja Daimler-Benz. Ne morem mimo razvitega gledališkega življenja.

Mesto je bilo med vojno močno porušeno. Iz ruševin II. svetovne vojne nastal je grič Birkenhopf (511 m).

Na vsakem koraku je čutiti izreden poslovni utrip, vsem se mudi. Mnogo je tujcev – tukaj je sedež kar 37 diplomatsko-konzularnih predstavništev, med njimi sedež Generalnega konzula SFRJ.

Na vsakem koraku slišiš tujo govorico – italijanščino, grščino, trško, pa bratsko srbohrvaščino. Več gostinskih lokalov je v rokah naših ljudi, ponujajo naše specialitete, podredili pa so se tukajšnjim zahtevam glede higiene in postrežbe. Naši ljudje hitro uspevajo.

Meščani so hladni, zadržani, zapeti. Toda na vljudno vprašanje dobiš prijazen odgovor, tujcu radi pomagajo.

Seveda je prijaznost do tujca eno – drugo pa je, če iščeš sobo, dobiš jo dvakrat težko, a dobiš jo. Nestrpnosti do tujcev (Ausländerjev) ni opaziti, a v stanovanje le raje vzamejo ljudi iz svojega kroga, z enakimi navadami. Stanovanj primanjkuje.

Takšni so moji vtisi o mestu, v katerem dela in živi mnogo ljudi iz bratskih republik in iz Slovenije. Nemci jih potrebujejo – tu so – z vsemi svojimi problemi, ki so jih dolžne po svoji najboljši moči in sposobnosti reševati nemške in naše oblasti. Med pomembne sodi vsekakor vprašanje vzgoje in izobraževanja otrok naših delavcev.

Pričakoval me je konzul Stosić, ki je skupaj z vicekonzulom, Slovencem Matjažem Jančarjem, vložil mnogo truda v začetne organizacijske priprave.

Na roditeljski sestanek je prišlo manj staršev, kot smo pričakovali. Pričel se je zadnji trimester šolskega leta. Mnogi so se privadili delu v nemški šoli ali so v hrvaško-nemških pripravljalnih oddelkih, v katerih delajo nemški učitelji. Na sestanek so prišli tudi starši, ki so odločno zahtevali uvedbo slovenskih oddelkov za dopolnilni pouk. Prej ali slej se bodo vrnili v domovino. Radi bi, da bi njihovi otroci ne izgubili stika z materinščino v besedi in pisavi. Prav kmalu sem spoznal resnico, vzrok zaskrbljenost naših staršev.

III.

Nemški predpisi omogočajo razen rednega šolanja tujih otrok v rednih oddelkih nemških šol dve organizacijski obliki:

– šolanje v pripravljalnih oddelkih

– dopolnilni pouk.

V pripravljalne oddelke se vpišejo učenci, ki nemščine ne znajo. Tedensko imajo 29 ur pouka, od tega 2/3 v materinščini in 1/3 ur v nemščini. Starostni sestav otrok v oddelku je odvisen od skupnega števila otrok. Navadno združijo 2., 3. in 4. razred ter 5., 6., 7., 8. in 9. razred. Če je otrok dovolj, sta tudi 5. in 6. razred ločena. Novince vpišejo neposredno v čiste nemške oddelke. Kakšnega posebnega učnega programa za delo v takih oddelkih ni, sestavlja ga učitelj sam. Seveda tudi ni ustreznega profila učiteljev za tak pouk. Vsekakor pa je takšno delo zelo zahtevno in je zanj potreben odlično strokovno usposobljen razredni učitelj, ki mora popolnoma obvladati nemščino – pa tudi snov predmetne stopnje. Najbolje je, če je tak učitelj že delal v kombiniranih oddelkih. Zaradi specifičnih okoliščin tudi vzgojna situacija v oddelku ni lahka.

Krivično bi bilo, če bi tem oddelkom očitali kakšno germanizacijsko težnjo. V tej zvezi sva skupaj s konzulom Stovičem slišala naslednjo izjavo pristojnega državnega svetnika dr. Banere (Staatlicher Schulmt): „Očitajo nam, da hočemo otroke germanizirati, toda to ni res. Želimo, da bi bili otroci tujih delavcev enkopravni nemškim otrokom. To pa so lahko le, če obvladajo jezik toliko, da lahko sledijo pouku v dobro organiziranih, nekombiniranih nemških oddelkih. V interesu otrok in staršev ter njihovih dežel je, da se, dokler so tukaj, šolajo tudi poklicno. Poklicno izšolani naj se tudi vračajo v svojo domovino. Za sedaj še nimamo nadaljevalnih šol za otroke in kdo ve, če bodo kdaj, morda za večje narodnostne koncentracije!"

Izjava je zvenela iskreno.

Slišati je, da bi v prihodnje učili otroke po sodobnih metodah intenzivnega pouka nemščine v oddelkih, v katerih bi bili zbrani otroci raznih narodnosti.

Druga oblika šolanja tujih otrok je šolanje v posebnih oddelkih za dopolnilni pouk. Učenci imajo poleg rednega pouka 5 ur pouka materinščine. To naj bi bil most, ki bi ohranjal z delom lastnega učitelja zvezo z domovino. Seveda mora biti skupin toliko, da ima učitelj polno tedensko zaposlitev.

Nemške oblasti prispevajo za to delo le manjši del stroškov – levji delež država, iz katere učenci prihajajo. Za nas Slovence je za sedaj najjasnejša situacija v Stuttgartu. Tukaj bi bilo 40–50 otrok, učitelj bi lahko pričel z delom že spomladi, delati pa bi moral ob popoldnevih, morda na dveh šolah. Za to obliko pouka smo lahko in moramo biti še posebno zainteresirani. O pomembnosti pouka materinščine ne kaže niti razpravljati, preveč je pritiskalo nanje. Nekateri že leto, dve ali več niso bili skupaj s starši. Tudi zaradi šolanja so jih puščali pri tetah, starih starših, tudi sedaj jih še puščajo tudi pri tujih ljudeh. Še misel, ki se ponuja: obstoj slovenskega oddelka bo privedel še nekatere otroke k staršem v tujino. Odločitev za starše ni lahka. Toda še druga misel: če imamo takšne oddelke v tujini in če bomo znali organizirati dopolnilni pouk in nacionalne skupine predmeta, potem naj bodo otroci pri svojih starših. Tudi v tujini je slovenska popolna družina osnovna celica naroda – pa doma bo manj težav z otroki „zdomcev".

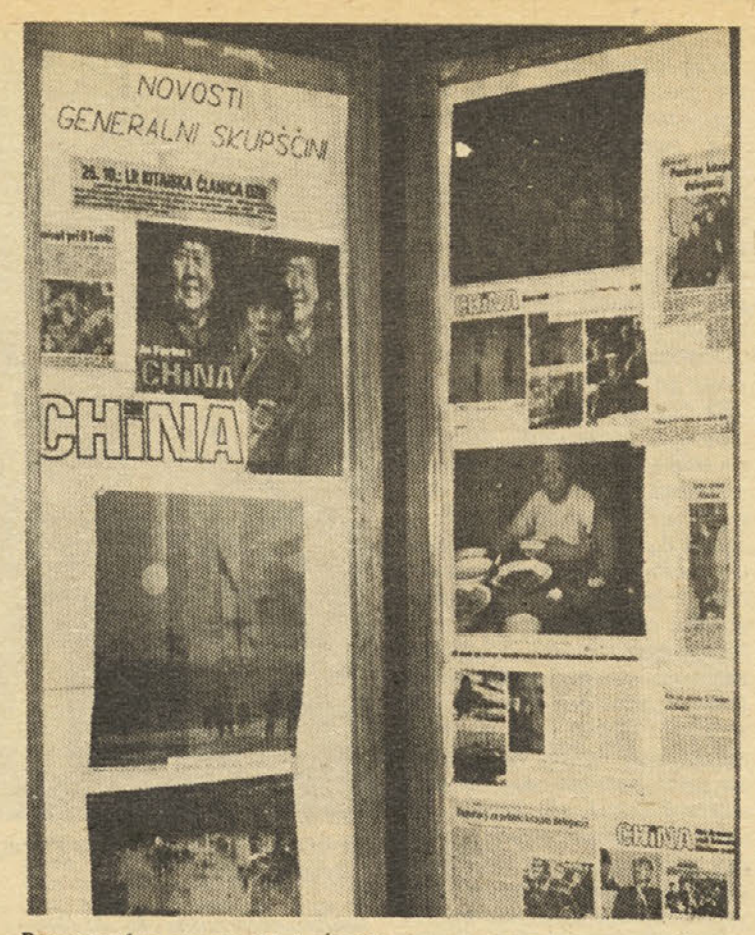

Propagandna omarica kluba OZN osnovne šole Biba Roeck v Šoštanju s svojimi fotografijami ponazarja mednarodno povezavo mladih.

ostali predmeti pa bi morali imeti v prvi vrsti patriotsko-emocionalno poanto. Metoda dela in oblike bi morale biti sodobne. Oddelke bi morali opremiti z diafilmi, diskotekami, knjižnico. Učitelj pa naj bi tudi pomagal pri organizaciji in oblikovanju prostega časa. Osebno mi je po stikih z otroki in starši postalo jasno, da se Slovenci, ki so z družino v tujini, ne bodo vrnili že jutri. Če se bodo vračali tudi njihovi odrasli otroci, je odvisno od uspešne vzgoje naših otrok in dela naših kulturnih društev zunaj – skratka, od naše organiziranosti na tujem. Marsikaj se lahko naučimo od drugih nacij, npr. od Italijanov, ki imajo v Nemčiji približno 250 oddelkov in skoraj tridesetletne izkušnje.

O zavednosti naših na tujem nič slabega, veseli smo lahko. Tudi starši imajo na tujem glede vzgoje otrok težje naloge. Praviloma sta oba starša zaposlena. Življenje je drago, vsi pa tudi niso v najbolje plačanih službah. Delajo ves dan, zvečer so utrujeni, za otroke rado zmanjka časa. Če so v tuji šoli, vdihavajo otroci ves dan „tuji" zrak.

Naslednjega dne pa so prišli učenci. Ko si sam z njimi, imaš občutek, da si v domovini. Prisrčni so, zelo živahni. Nekateri se težko zbrano posvetijo delu. Preveč je bilo zanje težav v preteklih mesecih, letih. Nekateri so tu leto, dve – drugi nekaj mesecev. Obiskovali so pouk v nemško-hrvaških pripravljalnih oddelkih, razumeli niso ne hrvaščine ne nemščine. Učenka 5. razreda se je učila po programu za 7. razred. Nove besede, nihče jih ne zna razložiti v materinščini, saj učitelj ne obvlada. Toda starši zahtevajo uspeh. Ni težko uganiti, da so bili neuspešni tudi zelo nemirni,

V.

Mala Lea v 3. razredu mi je spočetka vedno rekla: „Na svidenje, tovariš, schlafen gut!" in „Haben Sie noch nicht gevespert? " (Še niste malicali?) Dve leti je obiskovala pouk v nemško-hrvaškem oddelku sosednje Schwabschule. Težje slovenske besede ji razložim v hrvaščini, in če teh ne razume, v nemščini. Težave so že pri branju slovenskih pravljic. Pri ostalih pa piše v spričevalu: „Kann nur dem Unterricht in Jugoslawicher Sprache folgen!" (Lahko sledi le jugoslovanskemu jeziku).

Ravnatelj (rektor) in učiteljski zbor imata do mojih otrok lep odnos. Nobene nestrpnosti ni. Dovoljeno nam je bilo posvetiti eno učno uro slovenskemu državnemu prazniku, uro prej so lahko šli domov.

Na šoli je 30 oddelkov, 30 učnih moči, večinoma starejših, tudi upokojencev. Stanovanj ni. Nemško šolo pa tarejo tudi drugi problemi, na primer vprašanje enotne osnovne šole.

FRANC SEDMAK

Zgodovina človeštva

Pri DRŽAVNI ZALOŽBI SLOVENIJE so izšle naslednje tri knjige zbirke ZGODOVINA ČLOVEŠTVA, in sicer: II. del STAREGA SVETA ter I. in II. del DVAJSETEGA STOLETJA.

V razgovoru ob izidu knjig je dejal direktor založbe Ivan Bratko naslednje: „Knjige zbližujejo narode – res pa je, da jih lahko tudi razdvajajo, če izdajatelji ali pisci podcenjujejo kulturne prispevke drugih narodov."

Ta ZGODOVINA ČLOVEŠTVA, ki nastaja pod pokroviteljstvom UNESCA, je sinteza znanstvenih naporov vsega sveta. Doslej obsega skupno petnajst knjig. DRŽAVNA ZALOŽBA SLOVENIJE jih je doslej izdala sedem; do konca leta izidejo še tri, ostale pa naslednje leto. Te knjige ne bodo samo v okras naših domov, pač pa tudi pripomoček pri poglabljanju v spoznavanje znanosti in kulture.

Predstavnik UNESCA, gospod Mestreaux je dejal: „Znanost in kultura privedeta ljudi skupaj. Nekatera predvsem politična dejstva iz nedavne preteklosti pa naša zgodovina interpretira z več gledišč. Tako si bo bralec poskušal sam poiskati objektivno podobo."

Knjige zbirke ZGODOVINA ČLOVEŠTVA so nedvomno velika pridobitev za vsak dom, za vsako šolo in za vsakega učitelja.

RAVNINA

Kdor raste, raste
samo v naprej določen vrh.
Kdor raste, ne obstane. V višini
se nagne navzdol in se vrne,
največkrat v samotni nič.
Obstane le, kdor je vedno enak,
recimo zemlja, ki se vedno enako vrti
in noče nikamor,
hoče biti le to, kar je.
Ali vojak ali uradnik:
vedno enako kruta.
Ali cesta:
vedno enako dolga.
Ko jo prehodiš,
utoneš v lastni minljivosti,
cesta ostane:
svetloba popotnih,
grad krčmarjev,
brezup bosih,
kakor tudi višina, ki jo doseže njihova roka,
kakor tudi višina, ki jo doseže drevo
z zadnjim brstičem v vršičku.
Ali pa mravlje, ki se pomotoma dvignejo
v majavi vrh s svoje pozemske steze
in se spet vrnejo: mravlje.

Kdor raste, ne obstane,
zakaj ni večnosti v to smer.
To, da si samo cesta ali samo višina,
samo mravlja ali samo prostor,
utegne biti podobno večnosti,
kot je tudi list, ki na vseh koncih sveta
vsako pomlad spet zeleni
in noče nič drugega kot samo zeleneti.
Ne kakor človek,
ki vedno samo raste,
raste v svoji samozavesti:
da je vsak za stopnico višji,
vsak za seženj popolnejši;
in da je vsa preteklost nična in majhna,
mi pa smo tale trenutek dosegli vrh;
in da je smešno, če so nekoč iskali boga
in postavili tempelj v čast soncu.

Bilo je smešno reči nekomu bog,
to je: najvišji –
četudi samo soncu
(saj ne bomo tajili,
kako nas je tale trenutek strah,
če bi ugasnila sončna toplota
in upihnila večno luč),
četudi samo soncu,
ki nas edini doji,
ne da bi rekel: dolgujete čast.
Seveda, čisto preprosto:
človek je človek, bog pa ni bog,
ampak samo to, kar je:
sonce, ki sije,
večnost morda.

Z višine spusti se
in mravlji obsije pot,
kamenje z bleskom posuje
in cesti da daljo.

Kamenje, cesta in mravlja.
Kdor raste, ne obstane.
Nizko pade v zemljo.

France Pibernik

(Iz zbirke „Ravnina", Mladinska knjiga)

Aforizmi

Ne spletajte mladik v korobač, čutili ga boste prvi!

Vse dam za svoje otroke – in se zatečem v vikend.

Jaz da sem ogledalo svojega otroka? Kateri steklar pa me je naredil!? !

Gledam spomenike in mislim na hitrost svetlobe.

Žena me vara s šolo.

Zaradi lepih učiteljic sem postal večni študent.

NOVE STROKOVNE KNJIGE

Jugoslovanski zavod za proučevanje školskih i prosvetnih pitanja Beograd 1972:

1. Učenički dosje
2. Dr. Nikola Potkonjak: Vrednovanje rada osnovnih škola.
3. Unapredjenje rada u kombinovanim odjelenjima osnovne škole

Zavod za udžbenike i nastavna sredstva Srbije, Beograd 1972:

1. Dr. Ljiljanka i dr. Cvetko Brajović: Razvoj sluha i vida kod dece.
2. Radmilo Dimitrijević: Problemi nastave književnosti materinjeg jezika.

DIPLOME V ZAGATI

(Nadaljevanje z 11. strani)

znajde, bo tudi požlahtnila njegovo izobrazbo in ji dala kakovostno poklicno obsežnost. Težko bi danes kategorično zavračali bodisi diplomo z nastopom bodisi diplomo z zadnjim izpitom. Posebno nerodno pa bi bilo, če bi diploma z nastopom ostala samo za študente razredne skupine, ker bi ostalo v bistvu jabolko spotike, ob katero so trčili študentje.

Problem čutim še nekje drugje. Vse kaže, da se učitelj osnovno kvalificira v današnjem študijskem sistemu vendar šele s strokovnim izpitom. Odklanjanje diplomskega nastopa izvira morda tudi iz tega, ker pomeni nastop pri strokovnem izpitu lahko tudi ponavljanje diplomskega nastopa, vendar na večji ravni nepristranskosti, ko se je po dveletnem učiteljskem delu v razredu njegova šolska dediščina utrdila in prekalila skoz prakso. V tem smislu imajo prav tisti, ki odklanjajo diplomski nastop, ker hkrati priznavajo in izjavljajo, da kadrovska šola še ne more usposobiti učitelja za boljše praktično delo, pa bo strokovno verificiran šele s strokovnim izpitom.

Seveda bo vsak učitelj potrjeval svojo strokovnost še naprej s svojim delom in permanentnim izobraževanjem, toda to je čisto nekaj drugega, kakor doseči priznano usposobljenost za resnično samostojno opravljanje svojega poklica. Morda se prav tukaj zatika. Kadrovska šola torej svoje opravi, ko izda učitelju diplomo PA, čeprav se hkrati zaveda, da diplomant še ni usposobljen za samostojno poklicno delo. Kadrovska šola v današnjih razmerah niti nima organizirane povratne informacije o tem, kako se uveljavljajo njeni diplomanti v praksi, kaj šele, da bi z izobraževanjem učiteljev nadaljevala tako, da bi neposredno vplivala na njegovo prakso, torej uveljavljanje vseh spoznanj, ki jih je učitelj pridobil na pedagoški akademiji. Nadaljnje učiteljevo usposabljanje do končne formalne kvalifikacije, strokovnega izpita, je prepuščeno samemu učitelju-pripravniku in šolskemu upravitelju ter v manjši meri svetovalcem zavoda za šolstvo. Ne vem, če je pedagoška akademija namenjena predvsem utrjevanju in poglabljanju predmetnostno-osnovnega gradiva od jezika do matematike, temveč mora skoraj od abecede naprej usposobiti učitelja na pedagoško-psihološkem področju, za katero do prihoda na PA skoraj ni dobil nobene poklicno naravnane osnove. S tega vidika je skoraj že groteskno nenehno prerivanje za prostor pedagoško-psiholoških predmetov v predmetniku in urniku pedagoške akademije s težnjo, da se posebej še to izobraževanje in usposabljanje prenese na staž in strokovni izpit. Na strokovnih izpitih pa se opaža, da kandidati ne kažejo ravno razvitih sposobnosti pedagoškega mišljenja, temveč zgolj togo naučeno znanje z dokaj skromno osebnostno ustvarjalno ambicijo (kakor je razbrati iz interne analize predsednika izpitne komisije v Mariboru prof. Kladnika).

Vprašanje diplome na pedagoški akademiji dobiva širše razsežnosti v sistem učiteljskega izobraževanja, ko se odgovornost za usposobljenega učitelja dokaj široko razliva od kadrovske šole, zavoda za šolstvo do matične osnovne šole, v kateri se znajde diplomant kadrovske šole. Pri tem pa niti ne gre samo za diplomante PA, temveč vseh šol, ki dajejo kadre za osnovno šolo.

Nedvomno pomeni visoka stopnja učiteljeve pedagoške osveščenosti pogoj za kakovost pouka in hkrati temeljno potezo učiteljeve poklicne osveščenosti, kar bi moral v zadovoljivih osnovah pokazati v svojem delu, a vendar že ob koncu kadrovske šole oziroma ob diplomi. Diploma ni samo formalen akt; je odsev učiteljeve osnovne poklicne kakovosti, ki jo mora imeti, da lahko začne opravljati svoje delo. Osnove pa bi moral pokazati prav v neki sintezi spoznanj sposobnosti pedagoškega mišljenja, čeprav to ni nujno ravno z nastopom; ali pa naj se organiziran izobraževalni proces osnovnošolskega učitelja, pa tudi drugi, nadaljuje do strokovnega izpita, ki bi predstavljal v resnici sklep kadrovske šole in s tem tudi večji vpliv kadrovske šole na bolj dovršeno izoblikovanje učiteljeve osebnosti. Razumljivo, študent, razpet me časovno stisko in neugoden študijski napor, bo odklanjal diplomo in se najraje zadovoljil z zadnjim predmetnim izpitom kot sklepom šole.

Rešitev problema pri dveletnem študiju ni v obliki diplome; zagata opozarja globlje na celoten sistem in celovitost učiteljevega izobraževanja. Z obsežnejšo diplomo si skušamo samo olajšati odgovornost, da napravimo, kar pač zmoremo, ko vendarle prihodnjega učitelja, preden stopi samostojno v razred, pripravimo na pozornejše in kompleksno razmišljanje o spoznanjih, ki jih v poklicu nujno mora posplošiti in življenjsko uporabljati.

RUDI LEŠNIK

Na vrtu kostanjeviške šole so kozolčki – izdelki šolarjev pri tehničnem pouku. Poleg ličnih izdelkov so učenci: Milan Krapež, 2 a; Magda Krapež, 3 a; Jože Remos, 4 a; Pavla Kraševec, 5 b; Milan Cekuta 6 a; Marinka Škedl 6 b. Upamo, da teh kozolčkov poplave ne bodo prizadele.

100-LETNI JUBILEJI OSNOVNIH ŠOL

V ČEPOVANU so pričeli s poukom leta 1872 in so imeli vse do leta 1906, ko so zgradili šolsko stavbo, pouk v privatni hiši. To leto so zgradili novo šolo in jo razširili v dvorazrednico. K odprtju šole jih je spodbudil posestnik Podgornik. Od 1872 do 1877 je poučeval čepovanski duhovnik. S šolskim letom 1879/80 je prišel na šolo učitelj Srebrnič. Jeseni 1884 je prevzel šolo Anton Mlekuž, doma iz Bovca, ki je poučeval na šoli vse do upokojitve leta 1920 (36 let). Pouk je bil od ustanovitve do leta 1926 slovenski, nato italijanski. Nekatere slovenske družine so pošiljale svoje otroke k upokojenemu nadučitelju Mlekužu, ki jih je učil, čeprav je bil tako bolan, da je poučeval kar v postelji. Po letu 1929 je bilo vsako poučevanje v slovenskem jeziku strogo prepovedano. 8. 11. 1943 so odprli slovensko šolo. Delo v njej so v letu 1944 večkrat prekinili napadi. Šolska stavba je bila aprila leta 1944 ob bombnem napadu popolnoma porušena, ker je bila v šoli partizanska postojanka.

V MARKOVCIH (ob. Murska Sobota) so ustanovili leta 1872 šolo za šolski okoliš Markovci in Čepinci. Tu so že leta 1868 razpravljali o ustanovitvi šole, ker so otroci obiskovali šolo v Gornjem Seniku in Velikih Dolencih. Zaradi zemljišča za šolsko stavbo sta se dolgo pravdala župnik in občina; pravdo je dobila občina. Šolo so pričeli graditi l. 1871, naslednje leto pa so v njej že pričeli s poukom. Leta 1881 so šolo razširili v dvorazrednico in l. 1914 v trirazrednico. Zaradi vojne so jo resnično razširili šele leta 1919 in 1927 v štirirazrednico.

Šola v PLISKOVICI (ob. Sežana) je bila ustanovljena leta 1872 kot enorazrednica, ki je bila leta 1902 razširjena v dvorazrednico. V letu 1934 so bili na šoli 3 učitelji in 133 učencev. Pouk na partizanski šoli se je pričel 10. 11. 1943 in je trajal do konca maja 1945.

Z zasilnim poukom so pričeli v SELAH pri Kamniku leta 1872; trajal je do leta 1912. To leto je postala šola javna enorazrednica. V zasilni šoli so poučevali duhovniki in organisti do leta 1913, ko je prišla na šolo prva učiteljica. Pouk so imeli v mežnariji vse do leta 1932, ko so zgradili novo šolsko stavbo. Leta 1925 so šolo razširili v dvo, v letu 1935/36 v tri in 1937/38 v štirirazrednico. Med nemško okupacijo so poučevali do maja 1942 v nemščini, nato pa niso imeli več pouka. Decembra 1943 je bila šolska stavba požgana.

Štajerski deželni šolski svet je z naredbo z dne 5. 9. 1872 ukazal okrajnemu šolskemu svetu v Gornjem gradu, da ustanovijo v SOLČAVI izpostavo ljudske šole v Lučah. Na ta dopis je solčavski občinski urad odgovoril, da je izpostava nepotrebna, ker vodi pouk maloštevilnih otrok domači duhovnik, ki poučuje tri dni v tednu. To je bila zasilna šola, ki je delovala do pričetka redne šole leta 1912, ko je bila tudi zgrajena šolska stavba. Leta 1927 so šolo razširili v dvorazrednico. Pouk na partizanski šoli je bil od julija do septembra 1944, ko je bila Zgornjesavinjska dolina osvobojena.

Leta 1843 so v ŠENTGOTARDU zgradili mežnarijo, kjer je bilo stanovanje za mežnarja, eno sobo pa so določili za učilnico. S poukom so pričeli leta 1872. Šolo so leta 1910 razširili v dvorazrednico in 1934 v trirazrednico. Šolski okoliš je bil zelo obsežen, saj je vključeval iz 22 vasi in zaselkov 141 šolarjev.

Šola v ŠMIHELU nad Mozirjem je bila ustanovljena z odlokom štajerskega deželnega šolskega sveta dne 5. 10. 1872. Ker niso imeli niti zemljišča niti denarja za gradnjo šole, so cerkveno hišo preuredili za šolo. Do leta 1878 je delovala zasilna šola. To leto pa je prišel na šolo učitelj Fran Stupan. Leta 1892 so zgradili novo šolsko stavbo z eno učilnico. Šolo so leta 1934 razširili v dvorazrednico.

V TRNJU (obč. Postojna) so leta 1872 predelali staro mežnarijo za šolo in isto leto pričeli s poukom. Prvi učitelj je bil Jakob Petrič. Novo šolsko poslopje so zgradili leta 1905. Učni jezik je bila od ustanovitve šole do leta 1927 slovenščina, nato pa do kapitulacije Italije leta 1943 izključno italijanščina. 29. 11. 1944 je pričela s poukom slovenska partizanska šola, ki je delala s prekinitvami do osvoboditve.

Slavica Pavlič

Samoupravni sporazumi in poklicne šole

V samoupravnem sporazumu, ki velja tudi za poklicne šole, je veliko nejasnosti, vprašanj, na katera ne najdem ustreznega odgovora.

Po zakonu spadajo poklicne šole med srednje šole. Isti zakon tudi določa, da lahko poučujejo strokovne predmete učitelji z ustrezno višjo izobrazbo. To v resnici tudi povsem zadošča, in pomeni, da lahko na avtomehaniški šoli poučuje, denimo, tehnologijo motornih vozil inženir, ki je končal prvo stopnjo strojne fakultete.

Za poučevanje splošnih predmetov morajo imeti učitelji končano drugo stopnjo ustrezne fakultete.

Kot je že splošno znano, določa samoupravni sporazum učitelju z visoko izobrazbo 313 točk, učitelju z višjo izobrazbo pa 250 točk. To pomeni pri vrednosti točke 1000 S-din za profesorja 63.000 S-din mesečno večje osebne dohodke, kot jih ima učitelj z višjo izobrazbo.

Ne najdem odgovora na vprašanje: ali je res delo profesorja slavista, geografa ali zgodovinarja za 63 starih tisočakov ali več kot za eno petino več vredno kot delo inženirja, ki poučuje tehnologijo motornih vozil in naše bodoče mehanike nauči abecedo njihovega poklica? Za splošne predmete pa vemo, da so v določeni meri ponovitev in poglabljanje snovi iz osemletke. Mislim, da je to tudi precej oddaljeno od načel, da naj bo za enako delo enako plačilo.

Prosim avtorje sporazuma, da meni in še marsikomu pojasnijo smotre takšne diskriminacije.

Izgovor, da te stvari lahko reši notranja delitev, vnaprej odklanjam, ker prizadeti zahtevajo delitev, ki je v skladu s pritekanjem sredstev.

S. K.

Občina o srednješolskem programu šolstva

Na eni izmed zadnjih sej obeh zborov občinske skupščine v Gornji Radgoni so odborniki posvetili precej pozornosti tudi razpravi o srednjeročnem programu razvoja šolstva v občini.

Male šole delujejo v radgonski občini že nekaj let, organizirane so pri vseh šolah, ponekod pa tudi že v vrtcih. V lanskem šolskem letu je bilo vključenih v male šole v dvanajstih oddelkih 315 predšolskih otrok ali 83-odstotkov vseh, ki so se lani vpisali v šolo. Odborniki so zato upravičeno opozarjali na to pomanjkljivost in menili, naj bi v prihodnje male šole zajele čimveč otrok, če že ne vseh, kot to predvideva srednjeročni program. Seveda pa bo za uresničitev teh nalog treba rešiti predvsem nekatere kadrovske težave, urediti prostore in rešiti vprašanje financiranja malih šol. Vse stroške za malo šolo so nanmreč do sedaj plačevali starši, letos pa je del teh stroškov že prevzela temeljna izobraževalna skupnost. V prihodnje naj bi predvsem stroške investicijskih naložb prevzeli izobraževalna skupnost SR Slovenije in republiška skupnost otroškega varstva.

Moderna lutkovna igra za eno lutko in dve osebi „Pravljica o marsičem" Karla Novaka. Lutka je povečana ročna plastika. Igralca pojeta večji del teksta in igrata na kitaro. Prizor je iz ene izmed vaj

O naši delovni mladini

Letošnjega marca so se zbrali mladi informatorji na dvodnevnem seminarju v Dobrni. S posebnim posluhom revije „Mladina" in Slovenskega novinarskega društva je bil seminar strokovno izredno zanimiv. Tudi pogovor za okroglo mizo je bil izredno živahen.

Prijetno ozračje je ostalo tudi med predavanji, po katerih so bili temeljiti pogovori. Nepozabne so misli tovarišev: Vlajka Krivokapiča, Slavka Preglja, Mitje Gorjupa in drugih. Med 40 mladimi informatorji so bili z vprašanji nekateri dokaj neposredni. Takšno je npr. vprašanje M. Sattlerju: „KAKO STE USPELI KOMERCIALNO Z NEDELJSKIM DNEVNIKOM, KO PA JE SAMO SLAB „REVOLVERCAJTENG"? " Kljub vsemu pa so udeleženci seminarja pogrešali pri nekaterih poklicnih novinarjih doslednost obravnavanja političnih dogajanj in družbenih odnosov.

Mladi informatorji so prišli iz vse Slovenije! Mnogi bodo prvič začeli pisati. Laže je onim, ki že dalj časa dopisujejo. Ob slovesu so dejali: ŽELIMO ŠE MNOGO TAKO STROKOVNO PRIPRAVLJENIH SEMINARJEV IN PREDAVANJ!

BOŠTJAN NOVŠAK

Očistimo naše okolje

Onesnaženost Slovenije je zavzela v zadnjih letih zlasti na nekaterih območjih katastrofalen obseg. Kljub številnim akcijam, ki jih je pripravila Turistična zveza Slovenije pa tudi druge organizacije in kljub nenehnim opozorilom dnevnega časopisja, so neurejena odlagališča za smeti, zanemarjena so območja ob cestah, zlasti parkirišča in počivališča, tovarniška dvorišča in njih okolje. Naše okolje ni samo ozek stanovanjski prostor, ampak je naše „stanovanje" – celoten prostor, kjer živimo in se gibljemo, celotna naša pokrajina.

Takega stanja ne moremo več prostodušno opazovati, temveč moramo nekaj storiti. V to nas ne silijo samo lastni kulturni in higienski interesi, temveč tudi ekonomski. Slovenska pokrajina je predmet turistične ponudbe, pri čemer ugotavljamo, da je turizem vse pomembnejši dejavnik našega gospodarskega razvoja. Upravni odbor Turistične zveze Slovenije se je zato odločil za permanentno akcijo „OČISTIMO NAŠE OKOLJE", ki bi se pričela letos, nadaljevala pa v prihodnjih letih.

V to akcijo naj bi se vključile tudi vse šole. Na osnovi splošnih podatkov, ki jih bo posredovala Turistična zveza Slovenije, naj bi šole:

a) posvetile temu vprašanju vsaj eno šolsko uro,

b) da bi šole v sodelovanju s krajevnimi Turističnimi društvi izvedle očiščevalno akcijo (športni dan), npr. v neposrednem okolju šole, ali pa da bi učitelji in profesorji športni dan izkoristili tudi za ustrezne razlage o varstvu okolja (snagi).

Tudi okolica šol, urejenost šolskih vrtov, spodbujanje otrok, da počistijo domača dvorišča, uredijo vrtove (če jih imajo), ne mečejo smeti po cestah – vse te na videz drobne stvari bodo pomagale olepšati našo okolico. To pa je smoter akcije in želja nas vseh.

TURISTIČNA ZVEZA SLOVENIJE

STOLICA ZA SLOVENŠČINO V VIDMU

Česar ni zmogel Trst s svojo dolgoletno univerzo, se je pred nedavnim uresničilo na novi fakulteti za tuje jezike v Vidmu. Svoje nastopno predavanje je imel profesor dr. Janez Rotar. Tako sta postali slovenščina in književnost poseben predmet na videmski fakulteti. Slušatelji te fakultete bodo dobili tudi uradno kvalifikacijo za usposobljenost v našem jeziku. Slovenščina v Vidmu na visoki šoli pomeni priznanje našemu jeziku in književnosti. Beneški Slovenci bodo tako lahko v srcu svoje pokrajine študirali na univerzi svoj jezik (ki ga žal doslej ne morejo v osnovni in v drugih šolah). Slovenščina se je na videmski fakulteti enakopravno pridružila angleščini, francoščini, nemščini, ruščini in španščini. Vse kaže, da bo zanjo čedalje več zanimanja. Sedaj je na stolici 15 slušateljev.

STANKO SKOČIR

Svet **OSNOVNE ŠOLE KANAL**

razpisuje:

3 delovna mesta vzgojiteljic za delo v otroškem vrtcu za nedoločen čas.

Nastop dela 1. septembra 1972, oziroma po dogovoru.

GIMNAZIJA VELENJE

razpisuje za nedoločen čas prosti delovni mesti:

- **učitelja za nemški in angleški jezik, profesor** (z dopolnjevanjem na drugi šoli, stanovanja ni).
- **učitelja za telesno in obrambno vzgojo, profesor** (samska soba po dogovoru)

RUDARSKI ŠOLSKI CENTER ZAGORJE pri Zasavskih premogovnikih Trbovlje vpisuje za šolsko leto 1972/73 učence za poklic

RUDAR – KOPAČ

POGOJI: Končanih najmanj **6 razredov osemletke**, telesno in duševno zdravje, veselje do dela.
NUDIMO: Visoko mesečno nagrado, popolno oskrbo v domu učencev, izvenšolsko udejstvovanje po želji, nadarjenim štipendijo za nadaljnje šolanje.
Po končanem šolanju dobe učenci naziv kvalificirani **rudar – kopač. V poklicu imajo beneficirano delovno dobo.**
Prijave pošljite na rudarski šolski center Zagorje, Cesta zmage 5, 61410 ZAGORJE.

OTROŠKI VRTEC LENART

razpisuje prosta delovna mesta
treh vzgojiteljic.
Pogoj: končana srednja vzgojiteljska šola.
Rok prijave je v 15 dneh po objavi.

Upravni odbor Vzgojnega zavoda **„JANKA PREMRLA-VOJKA“ Vipava**

razpisuje za šolsko leto 1972/73 naslednja delovna mesta:

6 vzgojiteljev defektologov
3 učitelje defektologe za delo v razredu
1 učitelja za tehnični pouk

Vsa mesta so razpisana za nedoločen čas.
Nastop službe 1. septembra 1972

POPRAVEK RAZPISA ZA OSNOVNO ŠOLO RADENCI:

Osnovna šola Radenci preklicuje razpis, ki je izšel v 9. številki Prosvetnega delavca. V veljavi ostane razpis, ki je bil objavljen v skupnem razpisu v 8. številki Prosvetnega delavca, pa se je nanašal na delovno mesto: **1 učitelj za razredni pouk za 1. razred** (U, ki je že poučeval v 1. razredu).

SVET OSNOVNE ŠOLE „NADE CILENŠEK“
v Grižah, občina ŽALEC

razpisuje prosto delovno mesto
učitelja fizike in tehničnega pouka – PRU za nedoločen čas.

OSNOVNA ŠOLA DOBROVA PRI LJUBLJANI

razpisuje naslednja prosta delovna mesta:

– **2 učitelja za razredni pouk** za nedoločen čas
– **učitelja za razredni pouk** za določen čas – (od 1. septembra 1972 do 30, januarja 1973)

Pogoj: PA ali učiteljišče
Z Ljubljano so ugodne avtobusne zveze.
Prijave je treba vložiti v 15 dneh po objavi.

GIMNAZIJA V KOPRU

razpisuje naslednja prosta delovna mesta:

– **pomočnika ravnatelja, P** s petletno prakso v vzgojno-izobraževalnem delu in strokovnim izpitom
– **2 učitelja matematike in fizike, P**
– **učitelja sociologije in filozofije, P**
– **učitelja glasbene vzgoje** (glasbeni pouk in pevski zbor), P

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o strokovnosti in kratkim življenjepisom komisiji za razpise delovnih mest na naslov; Gimnazija Koper, Cankarjeva 2

SVET OSNOVNE ŠOLE HINKA SMREKARJA
Ljubljana-Šiška, Gorazdova 16

razpisuje delovna mesta:

– **učitelja za slovenski in srbohrvatski jezik, PRU ali P** za nedoločen čas
– **učitelja za razredni pouk, U** za določen čas (šol. leto 1972/73)

Razpis velja 15 dni po ovjavi.
Nastop službe 1. septembra 1972.

ŠOLSKI CENTER TISKA IN PAPIRJA,
Ljubljana, Pokopališka 33

razpisuje za nedoločen čas delovni mesti

– **učitelja za pouk gosp. geografije, zgodovine in družbeno-politične ureditve SFRJ in**
– **učitelja za slovenski in srbohrvatski jezik**

Kandidati morajo imeti poleg splošnih pogojev visoko izobrazbo ustrezne smeri.
Nastop službe za prvo razpisano mesto je 1. 9. 1972, za drugo pa 1. 7. 1972.
Prošnje z dokazili o izobrazbi sprejema tajništvo Šolskega centra, 15 dni po objavi.

KOMISIJA ZA VOLITVE IN IMENOVANJA SKUPŠČINE OBČINE NOVA GORICA

razpisuje na podlagi zakona o srednjem šolstvu (Uradni list SRS, št. 18/67), 1. člena zakona o spremembah zakona o usposabljanju otrok in mladoletnikov z motnjami v telesnem in duševnem razvoju (Ur. l. SRS, št. 20/70), zakona o osnovni šoli (Ur. l. SRS, št. 9/68 in 14/69) ter zakona o vzgojno-varstvenih dejavnostih za predšolske otroke. (Ur. l. SRS št. 28/71) delovna mesta

RAVNATELJEV naslednjih šol in vzgojnovarstvenih zavodov:

1. **Gimnazije Nova Gorica**
2. **Šolskega lesnega centra „Jože Srebrnič“ Nova Gorica**
3. **Osnovne šole Čepovan**
4. **Osnovne šole Branik**
5. **Posebne osnovne šole Nova Gorica**
6. **Otroškega vrtca Nova Gorica**

POGOJI:

– Za ravnatelja pod točko 1. je lahko imenovan, kdor ima: visoko izobrazbo pedagoške smeri, strokovni izpit in najmanj 10 let delovne prakse na srednjih šolah ter da je moralno neoporočen.
– Za ravnatelja pod točko 2. je lahko imenovan, kdor ima: visoko izobrazbo, strokovni izpit in najmanj 8 let vzgojnoizobraževalne prakse, moralno politične kvalitete in organizacijske sposobnosti.
– Za ravnatelja pod točkama 3. in 4. je lahko imenovan kandidat, ki ima predpisano srednjo, višjo ali visoko pedagoško in strokovno izobrazbo. (Pod točko 3: 10 let neposredne pedagoške prakse, pod točko 4: 5 let neposredne pedagoške prakse).
– Za ravnatelja pod točko 5. je lahko imenovann, kdor ima visoko ali višjo izobrazbo otropedagoške smeri, strokovni izpit in 5 let neposredne pedagoške prakse;
– Za ravnatelja pod točko 6. je lahko imenovan, kdor ima srednjo vzgojiteljsko šolo, strokovni izpit in najmanj 5 let prakse v vzgojno-varstvenih zavodih.

Kandidati morajo vložiti ponudbe, kolkovane s kolkom 2 din, priložiti življenjepis, dokazila o strokovni in vzgojno-izobraževalni praksi, potrdilo o nekaznovanju in potrdilo, da niso v kazenskem postopku.
Rok prijave 30 dni po objavi.

VZGOJNO VARSTVENI ZAVOD IZOLA

razpisuje za nedoločen čas naslednja delovna mesta:

1. **pedagoškega vodjo**
2. **osem vzgojiteljic**
3. **dve varuhinji**

Pogoji:
Pod 1) vzgojiteljica s strokovnim izpitom in najmanj petletno prakso v pedagoškem delu
Pod 2) vzgojiteljica s končano vzgojiteljsko šolo
Pod 3) končana osnovna šola
Rok prijave 15 dni po objavi.
Nastop službe takoj oziroma po dogovoru!
Stanovanja ni!

ŠOLSKE DELAVNICE
TEHNIŠKIH ŠOL V LJUBLJANI,
Gorupova 6

razpisujejo naslednja prosta delovna mesta za nedoločen čas:

– **učitelja praktičnega pouka elektrotehniške stroke za šibki tok;**
– **učitelja praktičnega pouka za modelno mizarstvo;**
– **učitelja praktičnega pouka avtomehaniške stroke.**

Pogoji: Kandidati za razpisana prosta delovna mesta so lahko učitelji praktičnega pouka oziroma tisti, ki so poleg poklicne šole končali še ustrezno tehniško šolo in imajo najmanj 5 let praktičnega dela na ustreznem delovnem mestu.
Prijave z dokumenti sprejema uprava zavoda.
Nastop službe 1. septembra 1972.
Razpis velja do zasedbe delovnega mesta.

KOMISIJA ZA VOLITVE IN IMENOVANJA PTI SKUPŠČINI OBČINE ŽALEC

razpisuje na podlagi 14. člena zakona o vzgojno varstveni dejavnosti za predšolske otroke (Uradni list SRS, št. 28/71) delovno mesto

– **ravnatelja vzgojno varstvenega zavoda „JANKO HERMAN“ Žalec**

Za navedeno delovno mesto se zahteva končana srednja vzgojiteljska šola, opravljen strokovni izpit ter 10-letna praksa v vzgojno-varstveni dejavnosti.
Pismene ponudbe z dokazili o izpolnjevanju razpisnih pogojev pošljite naslovni komisiji v roku 15 dni od objave razpisa.

GLASBENA ŠOLA „MARJAN KOZINA“ NOVO MESTO

razpisuje naslednja prosta delovna mesta za šolsko leto 1972/73 za nedoločen čas:

– **učitelja za godala, PRU ali P**
– **učitelja za trobila, PRU ali P**
– **učitelja za pihala, PRU ali P**
– **učitelja za kitaro, PRU ali P**
– **učitelja za klavir, PRU ali P**
– **učitelja za solopetje, PRU ali P**
– **učitelja za harmoniko, U ali PRU**

Zagotovljene so samske sobe.
Razpis velja do zasedbe delovnih mest.
Interesenti naj pošljejo prijave na naslov: GLASBENA ŠOLA „MARJAN KOZINA“, 68000 NOVO MESTO, Cesta herojev 3.

KOMISIJA ZA VOLITVE IN IMENOVANJA SKUPŠČINE OBČINE NOVA GORICA

RAZPISUJE na podlagi zakona o srednjem šolstvu (Uradni list SRS, št. 18/67), 1. člena zakona o spremembah zakona o usposabljanju otrok in mladoletnikov z motnjami v telesnem in duševnem razvoju (Ur. l. SRS, št. 20/70).

OSNOVNA ŠOLA „ANTON AŠKERC“
RIMSKE TOPLICE

razpisuje naslednja prosta delovna mesta:

– **učitelja za telesno vzgojo – PRU ali P**
– **učitelja za razredni pouk na podružnični šoli Henina – U**
– **učitelja za razredni pouk na podružnični šoli Jurklošter – U**

Delovna mesta razpisujemo za nedoločen čas. Na voljo so stanovanja.

GLASBENA ŠOLA SLOVENJ GRADEC

razpisuje naslednja delovna mesta.

– **učitelja za violino**
– **učitelja za klavir**
– **učitelja za harmoniko**

Na razpis se lahko prijavijo kandidati, ki izpolnjujejo pogoje v skladu z zakonom o glasbenih šolah.
Stanovanj ni.

KOMISIJA ZA VOLITVE IN IMENOVANJA PRI SKUPŠČINI OBČINE MOZIRJE

razpisuje
na podlagi 12. člena zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o osnovni šoli (Uradni list SRS, št. 14-108/69) delovno mesto

ravnatelja osnovne šole Mozirje

POGOJI: da izpolnjuje pogoje za učitelja osnovne šole, določene po zakonu o osnovni šoli in ima vsaj 5 let vzgojno-izobraževalne prakse.

Rok za prijavo je 15 dni po objavi.
Kandidati naj pošljejo ponudbe ter priložijo: življenjepis, dokazilo o strokovnosti in vzgojno izobraževalni praksi na naslov:
Komisija za volitve in imenovanja pri SO Mozirje.

OSNOVNA ŠOLA „RADO IRŠIČ“ MISLINJA

razpisuje prosto delovno mesto
pomočnika ravnatelja

Pogoj: PRU ali U
Stanovanja ni.
Prijave pošljite v 15 dneh po objavi razpisa.

OSNOVNA ŠOLA „LOUIS ADAMIČ“ GROSUPLJE

razpisuje naslednja prosta delovna mesta:

– **učitelja za angleški jezik, PRU ali P** za nedoločen čas;
– **učitelja za tehnični pouk, PRU ali P** za nedoločen čas;
– **učitelja za biologijo in kemijo** za polovični delovni čas na podružnični šoli Šmarje Sap, PRU ali P, za nedoločen čas.

KOMISIJA ZA VOLITVE IN IMENOVANJA PRI SKUPŠČINI OBČINE ŽALEC

razpisuje na podlagi 27. člena zakona o glasbenih šolah (Uradni list SRS, št. 17/71) delovno mesto

ravnatelja zavoda za glasbeno izobraževanje „RISTO SAVIN“ Žalec.

Za to delovno mesto se zahteva višja ali visoka izobrazba ustreznega glasbenega izobraževalnega zavoda in vsaj 5 let prakse v glasbeno-vzgojnem delu.
Pismene ponudbe z dokazili o izpolnjevanju razpisanih pogojev pošljite naslovni komisiji v roku 15 dni od objave razpisa.

Svet delovnega kolektiva
OSNOVNE ŠOLE VRANSKO

razpisuje naslednja prosta delovna mesta:

– **učitelja za matematiko, PRU ali P**
– **učitelja za slovenski jezik, PRU ali P**
– **učitelja za glasbeni pouk, PRU ali P** (polovična zaposlitev)

Interesenti morajo imeti diplomo ustrezne šole.
Stanovanj ni, ugodne avtobusne zveze.
Prevoze na delo nad 20 N-din povrnemo.

Svet **OSNOVNE ŠOLE „DR. JOŽE POTRČ“,**
Ljubljana, Potrčeva 1

razpisuje
prosta delovna mesta
– **učiteljev v oddelkih podaljšanega bivanja.**

Pogoji: U ali PRU za razredni pouk. Za dve delovni mesti je zaželen opravljen seminar iz nove matematike.
Prijave sprejemamo 14 dni po objavljenem razpisu.

MAKS DOMINKUŠ

V Mariboru je umrl po dolgi bolezni znani prosvetni delavec 77-letni Maks Dominkuš, učitelj v pokoju, rezervni kapetan, borec za severno mojo, Maistrov borec, sodelavec narodnoosvobodilnega gibanja, nosilec reda zasluge za narod, za hrabrost itd. Učiteljeval je v Gornji Radgoni, pri Antonu, v Pomurju in nazadnje pred upokojitvijo – v Mariboru in okolici. Tega zavednega narodnjaka, odkritega, poštenega, vedno vedrega in nasmejanega človeka, ki ni poznal sovraštva, so spoštovali in vzljubili vsi njegovi sodelavci, sosedje, številni znanci in prijatelji. Strokovnjaki so ga vedno odlično ocenili, saj je bil izredno sposoben in praktičen učitelj.

Na njegovo željo so ga pokopali preteklo soboto, 6. maja v Gornji Radgoni v družinsko grobnico. Tam je začel delati kot mlad učitelj, tam sta delovala in umrla tudi njegova starša – učitelja.

Ob grobu mu je v slovo spregovoril tajnik združenja radgonske občinske organizacije zveze borcev Franc Kurbos.

Čeprav zadnja leta ni živel in delal na radgonskem območju, so ga spremili k zadnjemu počitku in mu poklonili cvetja in vence številni starejši kolegi, prijatelji in znanci. V slovo mu je zaigrala radgonska godba.

I. K.

Poskrbite za dobre reprodukcije!

V zadnjem času so si šole materialno opomogle. Nabavili smo si koristna in poceni učila, pa tudi draga in nujna – vsaka šola po svojih močeh in željah.

Tudi učitelji slovenskega jezika lahko uporabljajo episkope, reproduktorje, diaprojektorje itd. Vse prav, imamo pa prepotrebnega in prekoristnega učila: slik pisateljev in pesnikov, ki jih obravnavamo. Dolga leta takih slik ni več mogoče kupiti, je kakšen oguljen Prešeren še roma iz razreda v razred. V osnovni šoli obravnavamo 43 ustvarjalcev. Kako naj si predstavljajo učenci umetnikovo zunanjo podobo? Iz skromnih natepk, ki jih kupujejo v papirnici? Iz črno-belih gravur v berilih? Premalo! K učenčevemu boljšemu spomnjenju mnogo prispeva vizualna predstava – spomnimo se samo njihovega zanimanja za stripe. Starejši učitelji se spominjamo svojih šolskih let: letnice rojstev smo si prostovoljno zapomnili, ker smo ves mesec gledali na steni sliko pisatelja s podpisanimi letnicami. No, niso najvažnejše, so pa pomembne. Pisateljeva podoba pa se ti je za vedno vtisnila v spomin. Če bi danes poskusili, koliko učenci poznajo podobe slovenskih umetnikov, bi bil rezultat najbrž žalosten.

Lahko bo kdo ugovarjal: imamo diafilme za vizuelno predstavo. Toda na vsaki šoli ni prostorov za projiciranje in enkraten ogled je premalo.

Odgovornim torej: Poskrbite za dobre reprodukcije slik naših pesnikov in pisateljev!

ZINKA ŽNIDARŠIČ

Slabše, vendar ne zaskrbljujoče

Učni uspeh dijakov postojnske gimnazije je bil ob nedavni redovalni konferenci za 2,49 odstotkov slabši kot ob polletju, ko je bilo pozitivno ocenjenih 72,30 odstotkov dijakov. Tudi na zadnji redovalni konferenci so bili najboljši četrti razredi s 77,27 odstotka pozitivno ocenjenih. Najboljši učni uspeh je dosegel 4. a razred s 83,33 odstotka pozitivno ocenjenih.

O šoli v Dolenjskih Toplicah

Desetletni plan izgradnje šol je v novomeški občini potekel. „Vse, kar je bilo zapisano v programu – razen osnovne šole v Dolenjskih Toplicah – je bilo tudi uresničeno. Nepredvideno pa so postavili – na pobudo občanov, krajevne skupnosti in delovnih organizacij Novega mesta še dve novi šoli – grmsko in bršlinsko . . .“ (Navajam dobesedno iz članka „V dobrih dveh letih štiri nove šole“, ki je izšel v Prosvetnem delavcu 4. II. t. l.) Lepo in hvale vredno! Čisto pravilno pa ni – kar zadeva šolo v Dolenjskih Toplicah.

Tudi v Dolenjskih Toplicah so na pobudo občanov in krajevne skupnosti že l. 1969 uspešno izvedli referendum za novo šolo. Nova šola je bila v 10-letnem občinskem programu, a je zamrznila, ker so Topličani po vsej pravici hoteli imeti v novi šoli tudi telovadnico, odgovorni dejavniki pa so se temu uprli. Če ni bilo denarja za telovadnice, zakaj so potem hkrati „nepredvideno“ postavili v centru, to je v Novem mestu, kar dve novi osnovni šoli naenkrat z lepo telovadnico in celo z zimskim plavalnim bazenom? Pa pravijo, da ne sme biti razlik med mestom in podeželjem! V odnosu do osnovne šole se razlike res ne bi smele pokazati, saj imajo vse osnovne šole v naši domovini isti učni program.

Novemu mestu je bila potrebna nova šola, četudi je ni predvideval 10-letni program. Dveh naenkrat pa gotovo ni bilo potrebno graditi in to na račun nekega drugega – potrebnejšega kraja. Politika v teh vprašanjih, kot pravi tov. Suhadolnik, res ni dobra. Kje je „normalen posluh“ odločujočih, če ne vidijo, da poteka šolsko delo v Dolenjskih Toplicah v nemogočih razmerah? Pouk imamo v štirih poslopjih. V šoli, zgrajeni l. 1887, so 4 učilnice, en oddelek pa se stiska v sobici 4 x 3,5 m in ima eno samo okno. Enako velik prostor rabi za ravnateljevo in tajničino pisarno s telefonom, za zbornico učiteljev dveh izmen, za skladišče občutljivejših učil in za arhiv. Poleg tega preti nevarnost, da se v treh učilnicah udre strop, kot se je v Šmarju pri Jelšah. Vse peči razpadajo, na šoli je učencem na voljo ena sama vodovodna pipa, učencev pa je 341. Veliko težav je s tem, ker so tri učilnice zunaj šolskega poslopja: ena v nekdanji gostilniški sobi (tam nimajo učenici niti stranišča), ena na stari pošti (obe sta v poslopjih tik glavnega parkirnega prostora v turističnem centru), ena pa v prosvetnem domu – 300 m od šole. Zaradi pomanjkanja prostora so zasilne shrambe na podstrešju. Vendar se učila kvarijo: pozimi zaradi mraza, poleti zaradi vročine, ker so te shrambe tik pod streho. Naštela sem le najbolj vidne pomanjkljivosti; teh pa je še veliko. Najbolj se kažejo pri delu. S kakšnimi težavami se opleta učiteljski kolektiv že vrsto let, si lahko predstavlja le tisti prosvetni delavec, ki je kdaj delal v podnobnih razmerah. Razdajamo moči, ki bi jih krvavo potrebovali kasneje, saj je do pokoja še daleč. Najhujše pa je, da so kljub prizadevanju učiteljstva prikrajšani za marsikaj tudi učenci. Težko se je na primer posvetiti posamezniku v razredu, ki šteje 40 ali še več učencev. Take razrede bi morali deliti, a ni prostora. Krajevne organizacije v Dolenjskih Toplicah so storile vse, kar so mogle, da bi začeli z gradnjo tako potrebne šole. Občina Novo mesto je šolo v Dol. Toplicah dala v svoj 10-letni gradbeni progam, a kaj, ko je denar obrnila za dve novomeški šoli! Tako načelo, ki ga navaja omenjeni članek: „Če imamo, je, če nimamo ni“, velja za nas le v drugi polovici. – O da bi res že prišli do „normalnega posluha“ tisti, ki ustvarjajo gradbeno politiko v šolstvu!

ANICA BRKIČ
Osnovna šola Dolenjske Toplice

Tekmovanje modelarjev

Modelarstvo je med mladino zelo priljubljena tehnična dejavnost, ki pa ne terja le mnogo prizadevanja in vztrajnega dela, temveč tudi znanja in spretnosti. Ne le vrhunsko modelarstvo, ampak tudi začetno delo v modelarskem krožku ali klubu ni poceni. Gradnja brodarskih modelov s slabimi materiali pa ni primerna in glede lepega videza ne ustreza merilom. In končno: našim brodarskim modelarjem manjka ustrezna vodna gladina za preizkušnje modelov.

Letošnja tekmovanja brodarskih modelarjev so se pričela že 13. maja spadajo k praznovanju dneva mladosti. Mestni odbor Ljudske tehnike v Ljubljani je za to tekmovanje predvidel bazen na kopališču Kodeljevo v Ljubljani. Modeli jadrnic in radijsko vodeni brodarski modeli pa se bodo pomerili predvidoma 10. junija na jezercu Koseze v Ljubljani.

BOŠTJAN NOVŠAK

DRŽAVNA ZALOŽBA SLOVENIJE obvešča vse pedagoške delavce in šole, da je odprla

ODDELEK ZA PRODAJO UČIL in ODDELEK ZA UMETNIŠKE REPRODUKCIJE, ROTOGRAVURE IN PLAKATE

V novem lokalu so na voljo učila, učni pripomočki in vsi sodobni projekcijski aparati. Demonstracija učil in projekcijskih aparatov je na željo pri neposredni prodaji.

Lokal, ki je eden najsodobnejših pri nas, je v Ljubljani, Trubarjeva 27, telefon 310-651 in posluje vsak dan od 7–15 in od 16.30–19.30, ob sobotah od 8–12.

DRŽAVNA ZALOŽBA SLOVENIJE
Oddelek učil in oddelek za prodajo umetniških reprodukcij
Ljubljana, Trubarjeva 27

Za učence višjih razredov osnovne šole
za dijake in študente
za vse, ki jih zanimajo naravoslovne vede
deset odličnih priročnikov:
ATLASI ZNANJA

Zbirka predstavlja pomembno obogatitev naše učne in splošnoizobraževalne literature. Knjige dajejo izredno nazoren in sistematičen pregled vsega znanja iz posameznih učnih predmetov. Vsaki strani besedila sledi barvna stran shem, struktur in procesov, zato – ATLASI ZNANJA.

Format: 13,5 x 20 cm; kartonski listi so zvezani s plastično spiralo; vsaka knjiga ima približno 100 strani in je bogato opremljena z barvnimi slikami, skicami in risbami.

KNJIGE OBRAVNAVAJO NASLEDNJA PODROČJA:
KEMIJA, M. A. Feber Canals, prevedel Bruno Gombač
MINERALOGIJA, M. Font Altaba in A. Macri, prevedel Samo Čermelj
BIOLOGIJA, A. H. Vera, prevedel Tone Penko
BOTANIKA, J. T. Thomas Domenegh, prevedel Bogdan Petrič
ANATOMIJA ŽIVALI, L. Blas Artio, prevedel Zmago Bufon
ZOOLOGIJA, L. Blas Artio, prevedel Zmago Bufon
ANATOMIJA ČLOVEKA, V. Muedra, prevedla Alenka Dekleva
ASTRONOMIJA, M. C. Pantaleo, prevedel Martin Mastnak
FIZIKA, Femandez Ferrer, prevedel Martin Mastnak
GEOLOGIJA, M. Font Altaba in S. Miguel Arriba, prevedel Samo Čermelj

Komplet knjig ATLASI ZNANJA stane 300 dinarjev v prednaročilu. Cena za posamezno knjigo pa je 35 din. Izšli sta že dve knjigi, in sicer KEMIJA in MINERALOGIJA. Vseh deset bo izšlo postopoma do septembra tega leta.

Knjige lahko kupite in naročite v vseh knjigarnah, pri poverjenikih in zastopnikih na šolah, pri akviziterjih ali neposredno pri Mladinski knjigi, Oddelek za prodajo po pošti, 61000 Ljubljana, Titova 3/III s priloženo naročilnico.

NAROČILNICA

Podpisani(a) .....

Natančen naslov .....

Zaposlen(a) pri .....

Štev. osebne izkaznice ....., izdane od .....

Nepreklicno naročam zbirko ATLASI ZNANJA.

Prednaročniško ceno 300 din bom poravnal(a) – naenkrat – v 5 zaporednih mesečnih obrokih po 60 din – po prejemu računa in položnice na tekoči račun Mladinske knjige, Ljubljana, 501-1-30/1. (Neustrezno prečrtajte!)

Strinjam se s pogojem, da prejmem komplet šele, ko je v celoti plačan.

Datum: Podpis:

Zofka Habinčeva

Vest o prezgodnji smrti Zofke Habinčeve je močno prizadela vse stanovske tovariše – učitelje – in množico njenih nekdanjih učencev, ki jih je na osnovni šoli v Brežicah vzgajala in duševno razvijala z vso svojo globoko ljubeznijo do učiteljskega poklica.

Že kot mlado dekle je sanjala o boljših časih za naš narod, saj je sama čutila družbeno krivico, ki se je godila našemu človeku. Po končanem študiju je morala dolgo čakati na pošteno zasluženi košček kruha. Tedaj je dobila zatočišče v našem mestu in se nanj navezala.

Dosegla je svoj življenski cilj – prvo učiteljsko namestitev. Začela je vzgajati prekmursko mladino v Rogoševcih, znala razumeti prekmurske ljudi in mladino. Kmalu ji je pot prekrižal nemški fažizem. Srečna je zaživela šele po osvoboditvi. Leta 1945 se je vpisala v šolsko kroniko Dramelj in že naslednje leto pričela s svojim delom na naši brežiški šoli.

Tu je posvetila vse svoje življenjske moči delu v šoli in doma v skrbi za svojo družino. Bila je poosebljena dobrota in požrtvovalnost. Nobeno delo na šoli in v družbenih organizacijah je ni bilo pretežko, vse dolžnosti je nadvse vestno in požrtvovalno izpolnjevala; zato je tudi dosegla pri šolskem delu z mladino najboljše uspehe.

Dosegla je svoj cilj uspešno opravila svoje življenjsko poslanstvo.

Njeno ime bo za vedno ostalo v naših srcih.

IVAN PRESKAR

IN NEENAKOPRAVNOST BO ZGINEVALA

Ob mednarodnem dnevu za odpravo rasne diskriminacije (MDORD)

Letos je že dvanajsto leto, odkar praznujemo MDORD – v spomin na tragične dogodke 21. marca 1960 v Sharpevillu v Južnoafriški uniji. Takrat so južnoafriške oblasti sprejele zakon o obveznem nošenju potnega lista za vse, ki niso belci. Črnci so izrazili svoje mnenje z demonstracijami. Oblast jih je skušala zatreti z nasiljem. Pri tem obračunu je izgubilo življenje 69 temnopoltih prebivalcev.

Organizacija združenih narodov je sprejela konvencijo o odpravi vseh oblik rasne diskriminacije leta 1969. Ta zajema vse oblike razlikovanja, ne samo na raso in polt, temveč tudi narodno in etično pripadnost. Vsem članicam OZN je naloženo, da vsaka po svojih močeh pripomore k izvajanju konvencije. OZN skušajo z metodami vplivanja pregnati iz zavesti ljudi v predsodke in zmote, ki povzročajo rasno in vse ostale diskriminacije.

Tudi mi naletimo v svoji praksi, v šolah, na razne oblike podcenjevanja, razlikovanja, neenakopravnosti. Prizadevati si moramo, da tako gledanje in ravnanje že v kali zatremo – sicer se lahko razbohoti, to pa povzroča mnoga nasprotja v družbi. Prizadevati si moramo z besedo in zgledom, da bo mladina spoštovala in cenila vse poštene ljudi. Ko bo današnja mladina dorasla in dozorela, ne bo imela predsodkov do soljudi. Če bomo dosegli to, bomo veliko pripomogli, da bo neenakopravnost med ljudmi zginevala.

J. T.

NA OSNOVI 170-LETNIH IZKUŠENJ IN GRADIVA SVETOVNO ZNANE LEKSIKOGRAFSKE ZALOŽBE F. A. BROCKHAUS OB USTVARJALNEM SODELOVANJU VEČ KOT 130 UGLEDNIH SLOVENSKIH STROKOVNJAKOV

NAROČITE TAKOJ, PRIHRANITE 50,00 din!

ZA NAGRADO POTUJTE Z LEKSIKONOM CANKARJEVE ZALOŽBE IN KOMPASOM

Pri delu
Pri učenju
Pri razvedrilu
Na potovanju

LEKSIKON

CANKARJEVE ZALOŽBE

Več kot 200 znanstvenih panog
52.000 gesel svetovne, slovenske in jugoslovanske vsebine
4.000 črno belih ilustracij
550 barvnih slik
21 barvnih in vrsta črno belih zemljevidov
številne časovne in statistične tabele

Velike prednosti za naročnike!

Leksikon Cankarjeve založbe bo izšel sredi leta 1973, toda najmanj 545 tehtnih razlogov vas bo prepričalo, da ga naročite takoj!

1. Prednaročniška cena te za slovenski knjižni trg zares izjemne izdaje je 300 din. (Po izidu bo leksikon stal 350 din.)
2. Naročniki lahko ta znesek poravnajo v 10 ugodnih obrokih po 30 din!

In preostalih 543 razlogov?

Vsi, ki se boste naročili takoj in redno plačevali mesečne obroke, boste upoštevani pri velikem nagradnem žrebanju, za katerega je pripravljenih 543 privlačnih in bogatih nagrad (tritedensko potovanje po Sovjetski zvezi, 80 transistorskih sprejemnikov, 50 magnetofonov, 10 koles pony itd), razen tega pa vam bo znano turistično podjetje Kompas pri izbranih izletih nudilo 10 % popusta!

Izrežite in izpolnite naročilnico ter jo takoj pošljite na naslov: Cankarjeva založba, Kopitarjeva 2/II, 61000 Ljubljana. Leksikon lahko naročite tudi v vseh knjigarnah, pri zastopnikih Cankarjeve založbe ali po telefonu 316-739.

Poseben oddelek poklicne gradbene šole tudi na Primorskem

Na podlagi sklepa letne konference Medobčinskega sindikata gradbenih delavcev za območje občin Koper, Izola, Piran, Sežana, Ilirska Bistrica in Postojna, ki je bila 19. novembra 1971, je Medobčinski odbor sindikata gradbenih delavcev Koper imenoval strokovno komisijo. Naloga komisije je bila pripraviti predlog o tem, kakšne so novosti za ustanovitev posebnega oddelka poklicne gradbene šole za območje Primorske.

Na tem območju je namreč več gradbenih podjetij industrije gradbenega materiala, obrtnih delavnic in centrov ter privatnikov, ki vsako leto sprejmejo nove učence – vajence. Ti naj bi se v prihodnje šolali v posebnem oddelku poklicne gradbene šole v domačem kraju.

Komisija, ki bo pripravila predlog o možnosti ustanovitve take šole, je zaprosila Gradbeni šolski center Borisa Kraigherja v Mariboru, naj prevzame organizacijo dislociranega oddelka in pripravil vse potrebno za začetek pouka.

Gradbeni šolski center Borisa Kraigherja v Mariboru je pripravljen pomagati ter ustanovi poseben oddelek poklicne gra bene šole, saj je zainteresiran čim boljši razvoj kakovostn kadrov v gradbeništvu ne le štajerskem območju, temveč vsej Sloveniji.

Pred takšno odločitvijo pa še treba upoštevati mnenje roja gradbeništva Slovenije, Sv ta za gradbeništvo pri gosp darski zbornici oziroma njego komisije za kadre in šolstvo, voda za šolstvo SRS in repub škega sekretariata za prosve in kulturo, ki sta pri predlo mreže šol Slovenije predvid dva centra – V Ljubljani Mariboru. Morda bi bil iz nek terih razlogov dislocirani od lek Ljubljanske šole prim nejši?

Pred odločitvijo lokac nove šole ali dislociranega o delka bi bilo treba pregled kje so najboljše možnosti: likšne so zmogljivosti obs ječih delavnic in delovnih p storov za praktični pouk, kje potrebni kadri, ki bi bili p pravljeni in sposobni opravlj delo učiteljev praktičnega uka ter strokovno in pedago voditi praktični pouk. Učit splošno izobraževalnih pr metov naj bi bili po vsej ver nosti iz neke srednje šole, ki bila v kraju, kjer bi obstaj nova šola. Pomembno je t vprašanje, kje bodo stano vajenci, ki bi se v tem kraju rali z območja vse Primors

O vseh teh vprašanjih je tre prej dobro razmisliti, saj so z pomembna za pravo lokac šole in dobro organizacijo pr tičnega in teoretičnega pou

F.

Kinematografi prikazujejo

NEDELJA, PREKLETA NEDELJA (FEST 72) je film Johna Schlesingerja, ki nedvomno pomeni eno njegovih boljših stvaritev. Nepomembna nedelja postane pomembna v tisočerih malenkostih, ki sestavljajo življenje in v katerih se kaže človekova prava podoba. Skozi neposredno prikazovanje vsakdanjih dogajanj in razpletanje dokaj nenavadnega trikotnika on-on ter on-ona pa načenja Schlesinger trd oreh naše morale: omahljivost naših dejanj, ki se reflektira v eksistenci drugih. Zanimiv film, vendar primeren le za zrelejše gledalce.

m. b.

DO – DE – SKA – DEN (FEST 72) je najnovejši film Akire Korosawe, ki posega v življenje sodobnega človeka, oropanega hrepenenja in domišljije. Vsa njegova razmišljanja posegajo v tisto plat življenja, ki je dostopna le izbranim – večnim sanjačem, ki so prav zaradi tega zunaj možnega in dosegljivega. Film je pretresljivo razmišljanje o sreči. Oblikovno zelo zanimiv, vendar prezahteven in preveč pretresljiv za premladega gledalca.

m. b.

UBIJALCI PO ZAKONU je ponovna vrnitev Marcel Corneija k družbeni kritiki. Po realizaciji film ne presega časopisnega zapisa, zato tudi ni zanimiv.

MURPHYJEVA VOJNA je eden zanimivejših filmov protivojnih protestov. Absurdnost vojne – igre s pravili – nima pač po mnenju režiserja Petra Yatesa nobenega smisla. Spoštovanje pravil igre je kaj dvomljiva in tudi osebna stvar. – mb

DOLARJI DEŽUJEJO je western režiserja Mauricija Lucidija, ki ne zasluži nobene pozornosti. – mb

DVA MOŽA BREZ ŽENE je ameriška barvna komedija, kjer zablestita igralca Jack Lemmon in John Fielder. Sama sta, brez žena, ki sta ju zapustili. V zvrsti komedije je film zelo zanimiv prav zaradi dobrih igralcev, tako da ti včasih poide sapa od smeha.

n. d.

Western NEZGREŠLJIVI SHANGO spada med podpoprečne filme. Zgodba se dogaja med vojno, ki jo bijeta ameriški jug in sever. Nastopa „nezgrešljivi Shango“, ki pobije na mah celo goro ljudi. Film je nezanimiv, zato o njem ni kaj povedati.

n. d.

V italijansko-francoski koprodukciji je bil posnet film MORA ZA MORILCA. Plačanec za umore noče ubiti svojega prijatelja, zato ga njegova tolpa gangsterjev preganja, da se mu maščuje. Maščevanje pa je brezuspešno, kajti medtem se plačanec zaplete z drugimi morilci, ki mu strežejo po življenju.

n. d.

Vabilo na srečanje

Vabim nekdanje sošolke in sošolce iz 5. a razreda mariborskega učiteljišča, razred profesorja Mirka Lovrenčca, letnik sklepnega šolanja 1967. leta, da se srečamo in proslavimo peto obletnico naše mature. Srečanje naj bi bilo 10. junija v Mariboru pri „Treh ribnikih“.

Obvestite tudi tiste kolegice in kolege, ki morda tega obvestila ne bodo prebrali.

Na svidenje v juniju!

ANICA RAMŠAK-PEVEC
Osnovna šola Krog

NAROČILNICA P. D. 2

Priimek in ime: .....

Rojen(a): .....

Stanujoč(a) .....

ulica *hišna št.*

.....

poštna št. *kraj*

Zaposlen(a) pri: .....

Št. osebne izkaznice: ..... *izdana od:* .....

Nepreklicno naročam Leksikon CZ po subskripcijski ceni 300 din. Znesek bom poravnal(a) naenkrat – v 10 obrokih po 30 din[x]. Strinjam se s subskripcijskim pogojem, da bom knjigo prejel(a) šele potem, ko jo bom v celoti plačal(a).
Knjigo mi pošljite na dom – v službo[x].

Vplačal(a):

Datum: ....
Podpis

[x] *Neustrezno prečrtajte!*